

บทที่ 4

ผลการดำเนินการกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา

กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาก่อตั้งขึ้นโดยมีเป้าหมายหลักในการดำเนินการเพื่อลดความไม่เสมอภาคที่เกิดจากความแตกต่างของฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ที่มีผลต่อโอกาสในการศึกษาของกลุ่มคนผู้ด้อยโอกาส ให้ได้เข้าศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นจนถึงระดับปริญญาตรี ด้วยการสนับสนุนเงินกู้ยืมไปยังผู้เรียน ให้เงินกู้ยืมในอัตราดอกเบี้ยต่ำ ระยะเวลาการผ่อนชำระนาน และไม่ต้องมีหลักทรัพย์ค้ำประกัน เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาและค่ายังชีพในระหว่างที่กำลังศึกษา โดยให้เป็นไปตามความสามารถและความสนใจของแต่ละบุคคลที่จะเลือกสถาบันการศึกษาและสาขาวิชาตามที่ตนต้องการ เพื่อการแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการคิด ใช้เป็นเครื่องมือในการหาเลี้ยงชีพของตนเองและครอบครัว ตลอดจนการเพิ่มโอกาสในการได้งานที่มีรายได้มั่นคง จนสามารถยกระดับสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของตนให้พ้นจากความเป็นผู้ด้อยโอกาสได้ในอนาคต

นับเป็นเวลากว่าทศวรรษที่กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาได้ดำเนินการเพื่อสร้างโอกาสการศึกษามาอย่างต่อเนื่อง มีผู้ได้รับเงินกู้ยืมที่สำเร็จการศึกษาแล้วและมีนักเรียน นักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่เป็นจำนวนมาก แต่การดำเนินการที่ผ่านมายังมีปัญหาในการสร้างความเสมอภาคของโอกาสทางการศึกษา ปัญหาการว่างงานของบัณฑิต ตลอดจนปัญหาการชำระหนี้ จนทำให้ชาวปรากฏว่ามีการฟ้องร้องผู้กู้บางรายที่ไม่ชำระหนี้เมื่อถึงกำหนดระยะเวลาปลอดหนี้แล้ว

ในบทนี้จะนำเสนอผลการวิเคราะห์การดำเนินการของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา เพื่อตอบคำถามการวิจัย 2 ประการคือ กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาช่วยเพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้กับนักเรียน นักศึกษากลุ่มผู้ด้อยโอกาสในสังคมหรือไม่ และเมื่อผู้กู้ยืมจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา สำเร็จการศึกษาแล้วได้งานที่มีรายได้เพียงพอต่อการยังชีพและการชำระหนี้เงินกู้ได้หรือไม่ ตลอดจนการปรับสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ได้รับเงินกู้ยืมจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา

การศึกษาวิจัยนี้เลือกศึกษากลุ่มตัวอย่างจากสถาบันการศึกษา 4 ประเภท คือ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล มหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาวิทยาลัยดั้งเดิมของรัฐ (ยกเว้นมหาวิทยาลัยเปิด) และมหาวิทยาลัยเอกชน ดังตารางที่ 11 การแบ่งกลุ่มตัวอย่างศึกษาผลของการได้รับเงินกู้ยืมจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาได้แบ่งกลุ่มตัวอย่างตามประเภทสถาบันการศึกษา ที่แต่ละแห่งมีลักษณะเฉพาะที่มีความแตกต่างกันดังนี้

1. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล เป็นสถาบันการศึกษาด้านวิชาชีพที่ยกฐานะจากวิทยาลัย รับผู้สำเร็จการศึกษาสายอาชีพระดับ ปวช. หรือ ปวส. เข้าศึกษาต่อในหลักสูตรอนุปริญญา หรือปริญญาตรี มีสาขาวิชาหลากหลาย หลักสูตรมีความสอดคล้องสำหรับผู้สำเร็จการศึกษาสายอาชีพ เช่น สาขาเทคโนโลยีการเกษตร วิศวกรรม เป็นต้น แต่ในช่วงหลายปีที่ผ่านมาได้เปิดหลักสูตรอื่นๆ ที่ความหลากหลายเช่นเดียวกับมหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชน เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน ที่ต้องการเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ที่มีขีดจำกัดในการรับผิดชอบค่าใช้จ่ายของครอบครัว นอกจากนั้นการแข่งขันเพื่อเข้าศึกษาต่อไม่สูง จึงเหมาะกับผู้มีระดับความรู้ปานกลาง ที่สำเร็จการศึกษาสายอาชีพ แล้วต้องการเข้าศึกษาต่อเพื่อในระดับปริญญาตรี เพื่อพัฒนาตนเองให้เป็นแรงงานที่มีทักษะ และเพิ่มรายได้จากการจ้างงานให้สูงขึ้นได้

2. มหาวิทยาลัยราชภัฏ เป็นสถาบันการศึกษาดั้งเดิมส่วนภูมิภาค มีที่ตั้งตามจังหวัดต่างๆ และกรุงเทพมหานคร ได้ยกฐานะจากวิทยาลัยครูเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏ มีความหลากหลายของสาขาวิชาดีกว่าอดีตที่ผลิตเฉพาะบุคคลากรด้านวิชาชีพครูเพียงอย่างเดียว แต่หลักสูตรส่วนใหญ่ยังเน้นด้านวิชาชีพเช่นเดียวกับหลักสูตรของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล แต่ปัจจุบันบางแห่งมีหลักสูตรที่ผลิตบุคคลกรเพื่ออุตสาหกรรมเฉพาะ เช่น การท่องเที่ยวและการบริการ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต เป็นต้น

เนื่องจากมีสถาบันการศึกษาประเภทนี้จำนวนมาก และมีหลักสูตรโดยทั่วไปคล้ายคลึงกัน จึงทำให้การแข่งขันเพื่อเข้าศึกษาต่อในสถาบันการศึกษานี้ไม่สูงมาก และมีค่าใช้จ่ายที่ทางสถาบันเรียกเก็บไม่สูงมากเช่นกัน จึงเหมาะกับนักศึกษาที่มีความรู้ระดับปานกลาง ที่มาจากครอบครัวชนชั้นกลาง เช่นเดียวกับมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล

3. มหาวิทยาลัยดั้งเดิมของรัฐ (ยกเว้นมหาวิทยาลัยเปิด) เป็นสถาบันการศึกษาของรัฐที่มีความหลากหลายของสาขา มีความเป็นเลิศด้านวิชาการ และมีชื่อเสียง จึงได้รับความนิยมจากผู้ที่ต้องการเข้าศึกษาจำนวนมาก การสอบแข่งขันเพื่อเข้าศึกษาต่อในสถาบันการศึกษาระเภทนี้มีความเข้มข้นมาก เหมาะกับผู้ที่มีความรู้ด้านวิชาการสูง และเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วมีโอกาสได้งานสูง ส่วนค่าใช้จ่ายในส่วนค่าบำรุงการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง มีทุนการศึกษสนับสนุนให้นักศึกษาได้อย่างเพียงพอ มีบริการหอพักในราคาประหยัด

4. มหาวิทยาลัยเอกชน เป็นสถาบันการศึกษาที่ได้รับความนิยม สำหรับผู้ที่ไม่ต้องการสอบแข่งขันเพื่อเข้าศึกษาต่อ หรือสอบแข่งขันเข้าศึกษาต่อในสถาบันการศึกษาที่รับจำกัดจำนวนไม่ได้ ซึ่งผู้เรียนสามารถเลือกเรียนได้ในสาขาที่ตนเองต้องการ แต่เนื่องจากมีค่าใช้จ่ายสูง จึงถูกมองว่าเหมาะกับนักศึกษาที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดี

จากลักษณะเฉพาะของแต่ละสถาบันการศึกษา จึงได้แบ่งกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาออกเป็น 4 กลุ่ม เพื่อศึกษาวิเคราะห์ผลของกองทุนเงินให้กู้ยืมต่อโอกาสทางการศึกษาของแต่ละกลุ่มตัวอย่างดังนี้

ตารางที่ 11 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างแบ่งตามคณะ/สถาบันการศึกษา

คณะ	ประเภทสถาบันการศึกษา			
	ม.ราชวมงคล	ม.ราชภัฏ	ม.รัฐ	ม.เอกชน
ครุศาสตร์	-	9	8	-
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	6	8	8	2
วิทยาการจัดการ	-	3	-	-
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	-	7	1	2
การท่องเที่ยวและการบริการ	-	2	-	-
ศิลปกรรมศาสตร์	3	2	-	-
ศิลปศาสตร์/อักษรศาสตร์	1	-	1	-
ครุศาสตร์และอุตสาหกรรม	1	1	-	-
เทคโนโลยีอุตสาหกรรม	-	1	-	-
เทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์	2	-	-	-
เทคโนโลยีการเกษตร	2	-	-	-
เทคโนโลยีสื่อสารมวลชน/นิเทศศาสตร์	2	-	2	3
พลศึกษา	-	1	1	-
สหเวชศาสตร์	-	-	2	1
สัตวแพทยศาสตร์	-	-	-	3
รัฐศาสตร์	-	-	2	1
สาธารณสุขศาสตร์	-	-	-	2
บริหารธุรกิจ	5	2	2	14
เภสัชศาสตร์	-	-	1	1
เศรษฐศาสตร์	-	-	1	2
นิติศาสตร์	-	-	1	2
วิศวกรรมศาสตร์	4	-	4	2
อุตสาหกรรมสิ่งทอ	1	-	-	-
สถาปัตยกรรมศาสตร์	3	-	4	-
รวม	30	36	38	35

ตารางที่ 12 จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความต่อเนื่องของการได้รับเงินกู้

สถาบันการศึกษา	จำนวนนักศึกษา		รวม
	ผู้กู้ต่อเนื่อง	ผู้กู้ไม่ต่อเนื่อง	
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล	17	13	30
มหาวิทยาลัยราชภัฏ	21	15	36
มหาวิทยาลัยตั้งเดิมของรัฐ	20	18	38
มหาวิทยาลัยเอกชน	18	17	35
รวม	76	63	139

4.1 โอกาสในการเข้าศึกษาระดับอุดมศึกษาของผู้กู้ยืมเงินกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาในแต่ละสถาบันการศึกษา

ตารางที่ 13 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์: ความเห็นต่อการได้รับเงินกู้ยืมต่อโอกาสในการเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษาของแต่ละสถาบัน

สถาบันการศึกษา	กลุ่มตัวอย่าง	จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เห็นด้วย (คน)			จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เห็นด้วย (คน)		
		ผู้ต่อเนื่อง	ผู้ไม่ต่อเนื่อง	รวม(%)	ผู้ต่อเนื่อง	ผู้ไม่ต่อเนื่อง	รวม(%)
ม.ราชมงคล	30	16	3	19(63.33)	1	10	11 (36.67)
ม.ราชภัฏ	36	5	2	7 (19.44)	16	13	29 (80.56)
ม.ตั้งเดิมของรัฐ	38	2	0	2 (5.26)	18	18	36 (94.74)
ม.เอกชน	35	17	13	30 (85.71)	1	4	5 (14.29)
รวม	139	40	18	58 (41.73)	36	45	81(58.27)

ที่มา : จากการคำนวณ การให้สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลมหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาวิทยาลัยตั้งเดิมของรัฐ และมหาวิทยาลัยเอกชน

กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาเป็นนโยบายในการดำเนินการ สนับสนุนให้ผู้เรียนทุกกลุ่มชนชั้นมีโอกาสเข้าศึกษาต่อสูงสุดจนถึงระดับอุดมศึกษา การศึกษาในระดับอุดมศึกษาของคนไทยในช่วงที่ผ่านมา ส่วนใหญ่โอกาสในการศึกษายังตกอยู่กับชนชั้นกลางและชั้นสูงที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมดี กล่าวคือความสามารถในการรับผิดชอบค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาของผู้เรียนนั้นยังขึ้นอยู่กับรายได้ของครอบครัว ดังนั้นกลุ่มคนที่ มีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดี จึงขาดโอกาสเข้า

ศึกษาต่อในระดับนี้ ภายหลังจากมีกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาพบว่าโอกาสทางการศึกษาของนักเรียน นักศึกษาที่ศึกษาเป็นดังนี้

4.1.1 โอกาสในการเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล

ผลการสำรวจความคิดเห็นกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้รับทุนกู้ยืมจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ตารางที่ 13 พบว่า กลุ่มตัวอย่าง 19 คน คิดเป็นร้อยละ 63.33 เห็นว่าการได้รับเงินกู้ยืมจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาที่มีผลต่อโอกาสในการเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ส่วนกลุ่มตัวอย่าง 11 คน หรือร้อยละ 36.67 ได้แสดงความเห็นในทางตรงกันข้าม

เมื่อพิจารณาความต่อเนื่องของการได้รับเงินกู้พบว่ากลุ่มที่ได้รับเงินกู้ต่อเนื่อง 16 คน จาก 19 คน คิดเป็นร้อยละ 84.21 เห็นด้วยว่าการได้รับเงินกู้มีผลต่อโอกาสในการเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาของตนเอง ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับเงินกู้ไม่ต่อเนื่องมีแนวโน้มไม่เห็นด้วยว่าการได้รับเงินกู้มีผลต่อโอกาสในการเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา

กลุ่มตัวอย่างที่ให้ความเห็นว่าการได้รับเงินกู้มีผลต่อโอกาสในการศึกษา เป็นกลุ่มตัวอย่างที่กำลังศึกษาและได้สำเร็จการศึกษาแล้ว จากคณะศิลปกรรมศาสตร์ คณะครุศาสตร์และอุตสาหกรรม คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ คณะเทคโนโลยีการเกษตร และบริหารธุรกิจ ส่วนใหญ่แล้วเคยได้รับเงินกู้ก่อนเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษา ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ให้ความเห็นว่าการได้รับเงินกู้ไม่มีผลต่อการเข้าศึกษา เป็นนักศึกษาจาก คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะอุตสาหกรรมสิ่งทอ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน/นิเทศศาสตร์และคณะบริหารธุรกิจบางส่วน

เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้กู้ต่อเนื่อง ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่สำเร็จการศึกษาสายอาชีพ มีบางส่วนที่สำเร็จการศึกษาสายสามัญ ส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาต่างจังหวัด ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้กู้ไม่ต่อเนื่องทั้งหมดสำเร็จการศึกษาสายสามัญ ส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาต่างจังหวัด มีบางส่วนมีภูมิลำเนาในเขตปริมณฑล

ผู้ที่ให้ความเห็นว่าการได้รับเงินกู้ยืมจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาที่มีผลต่อการเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษานั้น เป็นผู้กู้ยืมต่อเนื่อง ส่วนใหญ่เป็นสำเร็จการศึกษาสายอาชีพ จากต่างจังหวัด และไม่ได้วางแผนสำหรับการศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี แต่ต้องการทำงานเมื่อสำเร็จการศึกษาในระดับ ปวช. หรือ ปวส. เพราะต้องการหารายได้เลี้ยงดูตนเองและครอบครัว โดย

ให้ความเห็นว่าการเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีมีค่าใช้จ่ายสูง เกินขีดความสามารถรับผิดชอบของตนเองและครอบครัวในขณะนั้น เนื่องจากครอบครัวมีภาระค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาของสมาชิกคนอื่น ดังนั้นการได้รับเงินกู้ยืมจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาจึงมีผลต่อโอกาสในการเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษาของตน เนื่องจากลดความกังวลเรื่องค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาที่จะเกิดขึ้นได้

ส่วนกลุ่มผู้ที่ไม่ต่อเนืองนั้นส่วนใหญ่เป็นผู้ที่สำเร็จการศึกษาสายสามัญ ได้วางแผนเพื่อเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาอยู่แล้ว เลือกเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล เนื่องจากสาขาที่ตรงกับความต้องการ และมีค่าใช้จ่ายไม่สูงมาก ถึงแม้ไม่ได้รับเงินกู้ยืมจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ครอบครัวยังสามารถรับผิดชอบค่าใช้จ่ายได้ ดังนั้นการได้รับเงินกู้ยืมจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาจึงไม่มีผลต่อโอกาสในการเข้าศึกษาต่อในระดับนี้

ผลการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล

-กลุ่มตัวอย่างที่ให้ความเห็นว่าการได้รับเงินกู้ยืมจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อศึกษามีผลต่อโอกาสในการเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาให้สัมภาษณ์ว่า...

“เริ่มกู้ตั้งแต่เข้าศึกษาต่อระดับ ปวช. ที่วิทยาลัยอาชีวศึกษา จ.สุรินทร์ เลือกเรียนต่อสายอาชีพเพราะจะได้หางานทำได้เร็วขึ้น เมื่อจบปวช. แล้วก็ต่อปวส. ต่อเนื่องอีก 2 ปี คิดว่าจะออกมาหางานทำ แต่อาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำให้เรียนต่อปริญญาตรีเนื่อง เลยมาสอบกับเพื่อนอีก 2 คน แล้วขอกู้ต่อ คิดว่าถ้าไม่มีกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อศึกษาก็คงจะหยุดเรียนตั้งแต่วระดับ ปวส. เพราะการเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้นไปต้องมีค่าใช้จ่ายสูงตามไปด้วย แต่เมื่อได้รับเงินกู้จากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา จึงทำให้สามารถเรียนต่อระดับปริญญาตรีได้”¹

ส่วนผู้ให้สัมภาษณ์อีกคนซึ่งเป็นเพื่อนในกลุ่มเดียวกันเล่าว่า “เริ่มกู้ตั้งแต่เข้าเรียน ปวช. ที่วิทยาลัยอาชีวศึกษาที่ จ.สุรินทร์ เช่นกัน ตัดสินใจศึกษาต่อเพราะคิดว่าถ้าจบปริญญาตรีแล้วจะมีโอกาสได้งานที่มีรายได้สูงกว่าระดับ ปวส. ตอนแรกคิดว่าจะไปหางานทำเมื่อเรียนจบ ปวส. แต่เห็นรุ่นพี่รู้จักในหมู่บ้านเดียวกันจบปริญญาตรีที่นี้ได้ทำงานกับบริษัทเอกชนได้เงินเดือนสูง ทำให้เห็นว่าถ้าเราเรียนจบปริญญา จะทำให้ได้เงินเดือนสูงกว่าจบ ปวส. จึงตัดสินใจเรียนต่อ... แต่ก็มี ความกังวลเรื่องค่าใช้จ่ายที่จะเกิดขึ้น เพราะว่าต้องเข้ามาเรียนในเมือง เงินที่ได้รับจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อศึกษามีเหลือเก็บอยู่บ้างแต่คาดว่าจะไม่พอ ตัดสินใจเข้ามาสอบและยื่นขอเงินกู้

¹ สัมภาษณ์ นักศึกษาคณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, 1 พฤษภาคม 2553.

..... ซึ่งถ้าไม่ได้รับเงินกู้จากกองทุน คงทำงานเก็บเงินก่อน แล้วค่อยเรียนต่อที่มหาวิทยาลัยราชภัฏแคว้นบ้าน”²

นักศึกษาคณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี คนหนึ่งเล่าว่า “ทราบว่าสามารถกู้ยืมเงินจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาได้ จึงได้ตัดสินใจมาสอบเพื่อเข้าเรียนที่นี่ ...จริงๆ แล้วก็อยากเรียนต่อให้สูงกว่านี้ (สูงกว่าที่ ปวส.) เพราะไปทำงานแล้ว 1 ปี ได้ค่าจ้างน้อยมาก แค่ 5,000 กว่าๆ เอง ซึ่งน้อยมาก....เพื่อนที่เรียนต่อที่นี้บอกว่ากู้ได้ จึงได้ตัดสินใจมาสมัครเรียน”³ เช่นเดียวกับนักศึกษานักศึกษาคณะศิลปกรรมศาสตร์ สถาบันการศึกษาเดียวกันเล่าว่า “เริ่มกู้ตอนเข้าเรียนที่นี่ จบมาแล้ว 2 ปี ไม่ได้เรียนต่อ ระหว่างนั้นทำงานขายของ...อยากเรียนต่อให้จบปริญญาตรี จึงไปสอบถามที่สถาบัน เจ้าหน้าที่บอกว่ากู้ได้ จึงสอบเข้าเรียนที่นี่ในหลักสูตรต่อเนื่อง 2 ปี”⁴

ส่วนนักศึกษาคณะอุตสาหกรรมให้สัมภาษณ์ว่า “ตั้งใจเอาไว้แต่แรกว่าถ้าเรียนจบ ปวส. จะเดินทางเข้ามากรุงเทพฯ มาหางานทำ โดยจะมาอยู่กับลูกพี่ลูกน้องที่ทำงานในโรงงาน แล้วค่อยหาโอกาสเรียนต่อที่หลัง หลังจากเก็บเงินได้มากพอแล้ว เพราะว่าทางบ้านคงส่งให้เรียนต่อไม่ไหว อีกทั้งมีน้องอีก 1 คนก็กำลังจะเข้าเรียนต่อ ปวช. ที่วิทยาลัยเทคนิคในตัวจังหวัด จึงอยากทำงานหาเงินส่งน้องส่วนหนึ่งและเก็บไว้สำหรับตนเองสำหรับเรียนต่อ..... เมื่อกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาให้เงินกู้รู้สึกดีใจมากที่ได้เรียนต่อในระดับปริญญาตรีต่อเนื่องที่โดยไม่ต้องหยุดไปทำงาน”⁵

กลุ่มตัวอย่างได้ให้ความเห็นว่าการศึกษาในระดับปริญญาตรี มีค่าใช้จ่ายสูงเกินความสามารถในการรับผิดชอบค่าใช้จ่ายของตนเองและครอบครัว จึงรู้สึกกังวลเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการเข้าศึกษาต่อในระดับนี้ ดังนั้นจึงต้องการทำงานเมื่อสำเร็จการศึกษาในระดับ ปวช. หรือ ปวส. แต่ก็ยังมีความต้องการเข้าศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นในภายหลัง เมื่อฐานะทางการเงินมีความมั่นคงหลังจากทำงานแล้ว ทั้งนี้ต่างเห็นความสำคัญของการศึกษาในระดับปริญญาตรีว่าสามารถเพิ่มมูลค่าของตนเองให้สอดคล้องกับสายงานและได้รับค่าจ้างสูงขึ้นด้วย

² สัมภาษณ์ นักศึกษาคณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, 1 พฤษภาคม 2553.

³ สัมภาษณ์ นักศึกษาคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, 1 พฤษภาคม 2553.

⁴ สัมภาษณ์ นักศึกษาคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, 1 พฤษภาคม 2553.

⁵ สัมภาษณ์ นักศึกษาคณะอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ, 17 พฤษภาคม

สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่มีความต้องการเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีขณะทำงานจะเลือกศึกษาต่อในหลักสูตรนอกเวลาเรียนเฉพาะวันเสาร์และวันอาทิตย์ เพื่อไม่ให้กระทบกับเวลาทำงานประจำ ในสถาบันการศึกษาใกล้บ้าน เช่นนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจเล่าว่า...

“ถ้าไม่ได้รับเงินกู้จากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ก็คงไม่เรียนต่อระดับปริญญาตรี คิดว่าจะไปทำงานในร้านอาหารที่โรงแรม เพราะจบมาด้านนี้ แล้วเก็บเงินได้สักก้อนหนึ่ง ค่อยไปเรียนต่อปริญญาที่มหาวิทยาลัยราชภัฏในตัวจังหวัด โดยจะเรียนภาคสมทบที่เรียนเฉพาะวันเสาร์และวันอาทิตย์”⁶

จากความกังวลเรื่องค่าใช้จ่ายในการเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีของกลุ่มตัวอย่าง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล การได้รับเงินกู้ยืมจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาจึงมีบทบาทต่อโอกาสทางการศึกษาในการเข้าศึกษาต่อในระดับนี้ และการเป็นผู้กู้ยืมต่อเนื่องแสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างมีความจำเป็นด้านการเงินเพื่อโอกาสทางการศึกษาตั้งแต่การศึกษาในระดับก่อนอุดมศึกษา กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาจึงมีบทบาททำให้กลุ่มตัวอย่างเหล่านี้สำเร็จการศึกษาได้ในระดับ ปวช. ปวส. หรือมัธยมศึกษาตอนปลาย ดังนั้นการเข้าศึกษาต่อในระดับที่สูงกว่านี้ จึงต้องได้รับการสนับสนุนด้านการเงินจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา จึงจะทำให้พวกเขาสามารถเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาได้

-กลุ่มตัวอย่างที่ให้ความเห็นว่าการได้รับเงินกู้ยืมจากกองทุนเงินให้ยืมเพื่อการศึกษาไม่มีผลต่อโอกาสในการเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาให้สัมภาษณ์ว่า...

“กู๊ตอนปี 1 เนื่องจากอยากช่วยเหลือตนเอง ไม่อยากรบกวนที่บ้านมาก แต่ต้องขอกจากที่บ้านเดือนละ 4,000 บาท เพราะว่ามีค่าวัสดุในการทำงานแบบ...ถึงแม้ว่าไม่ได้เงินกู้จากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ก็วยังเรียนคณะนี้ เพราะเป็นสาขาที่ตนเองอยากเรียน..... เลือกเป็นอันดับสาม รองจาก ธรรมศาสตร์ เกษตร ติดที่นี้เลยเรียน”⁷

ผู้ให้สัมภาษณ์รายหนึ่งเคยศึกษาที่คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ธัญบุรี เล่าว่า “กู๊ตอนเข้าเรียนที่นี้แล้วเพราะอยากแบ่งเบาภาระผู้ปกครอง เลือกเรียนที่นี้เพราะมีสาขาที่ต้องการ ค่าเรียนไม่แพง.... การได้รับเงินทุนไม่มีผลต่อการได้เข้าเรียนในระดับปริญญาตรีแต่อย่างใด”⁸

⁶ สัมภาษณ์ นักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, 1 พฤษภาคม 2553.

⁷ สัมภาษณ์ นักศึกษาคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, 1 พฤษภาคม 2553.

⁸ สัมภาษณ์ เลขานุการผู้บริหาร บริษัท ซี.อี.เอส, 24 มีนาคม 2553.

นักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์ คนหนึ่งให้สัมภาษณ์ว่า “เลือกคณะเพราะว่าใกล้บ้าน ตั้งใจจะเรียนด้านนี้อยู่แล้ว ที่กู้เงินจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาเนื่องจากอยากมีเงินใช้จ่ายเพื่อลดภาระผู้ปกครอง”⁹

ผู้ให้สัมภาษณ์คนหนึ่งเล่าว่า “ไม่มีผล เพราะว่าเข้าเรียนที่นี้อยู่แล้ว กู้เพราะเห็นเพื่อนกู้”¹⁰

สำหรับผลการให้สัมภาษณ์ของกลุ่มตัวอย่างคนอื่นๆ ก็ได้ให้คำตอบคล้ายคลึงกัน ว่าการได้รับเงินกู้ยืมจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาไม่มีผลต่อการได้เข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยราชมงคล เพราะว่าได้เข้ามาศึกษาที่นี่แล้วจึงขอกู้ยืม ซึ่งขอกู้ยืมเงินจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างบางราย ไม่ได้เกิดจากความขาดแคลน แต่ด้วยจิตรสำนึกอยากมีส่วนร่วมรับผิดชอบค่าใช้จ่ายของครอบครัว เนื่องจากครอบครัวต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาในระดับปริญญาตรีสูงกว่าการศึกษาระดับมัธยมศึกษา นอกจากนั้นบางคนยังกังวลกับค่าใช้จ่ายที่อาจจะเกิดขึ้นระหว่างศึกษา ในส่วนที่เป็นค่าวัสดุสิ้นเปลืองต่างๆ และบางคนก็กู้ตามเพื่อน

กลุ่มตัวอย่างบางคนให้เหตุผลในการกู้ยืมเงินจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาเกี่ยวข้องกับความกังวลด้านผลการเรียน เช่น นักศึกษาคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ให้สัมภาษณ์ว่า “...ก่อนที่จะกู้เงินต้องรับงานเขียนแบบได้ค่าจ้าง 1,200-2,000 บาท เพื่อนำมาเป็นค่าใช้จ่าย แต่พอได้รับเงินกู้ก็รับงานน้อยลง ทำให้มีเวลาเรียนมากขึ้น”¹¹

ถึงแม้ว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนหนึ่งที่ได้ศึกษาในครั้งนั้น จะปฏิเสธบทบาทของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาต่อโอกาสในการเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล แต่ไม่ได้ปฏิเสธถึงบทบาทของการรับผิดชอบค่าใช้จ่ายขณะที่ฐานะทางการเงินของครอบครัวลดลงกะทันหันจากเหตุการณ์ที่ไม่คาดฝัน ทำให้ได้เรียนต่อโดยไม่ต้องออกกลางคัน เช่น นักศึกษาคณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน ให้สัมภาษณ์คนหนึ่งเล่าว่า....

“ตอนแรกคิดว่าทางบ้านจะส่งไหว เพราะคิดว่าเป็นสถาบันการศึกษาของรัฐคงมีค่าใช้จ่ายไม่มากเท่าไร เลยไม่คิดว่าจะกู้ แต่ขณะที่ขึ้นปี 1 น้องชายฝาแฝดก็เข้ามา.4 โรงเรียน

⁹ สัมภาษณ์ นักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, 1 พฤษภาคม 2553.

¹⁰ สัมภาษณ์ นักศึกษาคณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, 1 พฤษภาคม 2553.

¹¹ สัมภาษณ์ นักศึกษาคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, 1 พฤษภาคม 2553.

เอกชนแห่งหนึ่งซึ่งมีค่าใช้จ่ายสูงมาก ตอนนั้นคิดว่าหาเงินที่ไหน อาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำให้กู้ยืมจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ถ้าไม่ได้เงินกู้ยืมจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ก็ไม่รู้ว่าจะได้เรียนต่อหรือไม่”¹²

นักศึกษาด้านบริหารธุรกิจ คนหนึ่งให้สัมภาษณ์คนหนึ่งเล่าว่า “เริ่มกู้ตอนปี 2 เนื่องจากพ่อถูกเลิกจ้าง แม่ซึ่งเป็นแม่บ้านไม่มีรายได้ เห็นว่าเพื่อนๆ กู้จึงไปขอกู้ ถ้าไม่มีได้รับเงินกู้จากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา อาจจะต้องหยุดเรียน เพื่อหางานทำ หรืออาจจะต้องหางานทำระหว่างเรียน ซึ่งก็ยังไม่แน่ใจว่าจะเรียนต่อหรือยัง”¹³ ส่วนผู้ให้สัมภาษณ์อีกคนเล่าว่า “ตอนเข้าเรียนที่นี่ พ่อเสียชีวิต ทางบ้านเดือดร้อนมาก แม่มีอาชีพรับจ้างรายวันในโรงงานเฟอร์นิเจอร์ มีรายได้ไม่เพียงพอสำหรับค่าใช้จ่ายของตนและน้องสาว จึงตัดสินใจกู้ยืมเงินจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ...ถ้าไม่มีกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาคงไม่ได้เรียนต่อแน่นอน”¹⁴

จากผลการศึกษากลุ่มตัวอย่างที่เห็นว่ากองทุนเงินให้กู้ยืมไม่มีผลต่อการได้เข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล เนื่องจากไม่ได้มีความกังวลต่อค่าใช้จ่ายที่จะเกิดขึ้น เพราะได้เข้าศึกษาในระดับปริญญาตรีแล้วถึงได้รับเงินกู้ และเนื่องจากฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวอยู่ในระดับดี จึงสามารถรับผิดชอบค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาของบุตรได้ แต่กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาได้แสดงบทบาทต่อโอกาสทางการศึกษาเมื่อความสามารถในการรับผิดชอบค่าใช้จ่ายของครอบครัวลดลงอย่างกะทันหัน ทำให้ผู้กู้ยืมสามารถเรียนต่อได้โดยไม่ต้องออกกลางคัน

นอกจากการได้รับเงินกู้ยืมจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาที่มีบทบาทต่อโอกาสในการเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้กู้ยืมต่อเนื่องแล้ว ยังมีบทบาทช่วยให้กลุ่มตัวอย่างไม่ต้องออกจากการศึกษากลางคัน อันเนื่องมาจากความสามารถในการรับผิดชอบค่าใช้จ่ายของครอบครัวลดลงอย่างกะทันหัน ถึงแม้ว่ากลุ่มตัวอย่างบางคนจะไม่ยอมรับบทบาทของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาต่อโอกาสในการเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาของตนก็ตาม

¹² สัมภาษณ์ นักศึกษาคณะเทคโนโลยีสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, 1 พฤษภาคม 2553.

¹³ สัมภาษณ์ นักศึกษาคณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, 1 พฤษภาคม 2553.

¹⁴ สัมภาษณ์ นักศึกษาด้านบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, 1 พฤษภาคม 2553.

นอกจากความเห็นต่อโอกาสในการเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลของกลุ่มตัวอย่างต่อการดำเนินงานของกองทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาแล้ว ยังมีปัจจัยอื่นที่มีต่อโอกาสในการเข้าศึกษาในสถาบันการศึกษานี้ ที่กลุ่มตัวอย่างต้องเป็นผู้ประเมินจากความสามารถของตนเองต่อสถานการณ์ในการแข่งขันของผู้สมัครคนอื่นๆ ด้วย ซึ่งมีเหตุผลสนับสนุนดังนี้

- การแข่งขันไม่สูงมาก ด้วยภาพลักษณ์ของสถาบันการศึกษานี้เป็นสถาบันการศึกษาภูมิภาค ดังนั้นการควมมีชื่อเสียงหรือการได้รับความนิยมนั้นจึงไม่สูงเท่ากับมหาวิทยาลัยปัฐรัฐ จึงทำให้การแข่งขันในการสอบเข้าศึกษาต่อไม่สูงมากนัก และเป็นการแข่งขันเฉพาะบุคคลในพื้นที่เดียวกันที่มีความแตกต่างกัน ทำให้โอกาสที่จะได้รับคัดเลือกเข้าศึกษาต่อจึงสูงตามไปด้วย นักเรียนส่วนใหญ่จึงตัดสินใจเข้าศึกษาต่อในสถาบันนี้

ดังที่ผู้ให้สัมภาษณ์คนหนึ่งเล่าว่า “เลือกคณะวิศวกรรมศาสตร์ที่นี้ไว้เป็นอันดับสองรองจาก ม.ธรรมศาสตร์ เพราะคิดว่าถ้าไม่ติดธรรมศาสตร์ ก็จะเรียนที่นี้ อย่างน้อยก็ติดที่นี้ เพราะการแข่งขันไม่สูงมาก มีโอกาสได้เรียนในสาขาที่ตนเองต้องการ”¹⁵ เช่นเดียวกับผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 71 ที่เลือกคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ที่นี้ไว้เป็นอันดับ 3

ผู้ให้สัมภาษณ์อีก 2 คน ให้คำตอบคล้ายกันว่า “การแข่งขันน้อยกว่าที่อื่น ประเมินจากความสามารถของตนเองแล้วคิดว่าต้องสอบติด”¹⁶ และ “อยู่ใกล้บ้านไม่ต้องเดินทางไกล ไม่ต้องตื่นแต่เช้า”¹⁷

นอกจากนั้นผู้ให้สัมภาษณ์คนอื่นๆ ก็ให้เหตุผลที่คล้ายกันต่อการแข่งขันที่ไม่สูงมากทำให้ได้เรียนในสาขาที่ตรงกับความต้องการจริงๆ ไม่ต้องเลือกเผื่อได้ เลือกคณะที่ตนเองอยากเรียนได้เลย จะได้ไม่ต้องกังวลใจมากนักว่าจะได้เรียนที่ไหน เพราะเลือกคณะที่ตนคิดว่าคะแนนสอบของตนเองสามารถเข้าได้แน่นอน

- ความหลากหลายของสาขาวิชา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลเปิดสอนหลายสาขาวิชา อีกทั้งเป็นสาขาวิชาที่มีความต่อเนื่องกับสายอาชีพศึกษาหรือสถาบันการศึกษาเดิมของผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับอนุปริญญาตรี การเข้าศึกษาต่อในสาขาเดิมหรือสาขาใกล้เคียงเพื่อ

¹⁵ สัมภาษณ์ นักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, 1 พฤษภาคม 2553.

¹⁶ สัมภาษณ์ นักศึกษาคณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, 1 พฤษภาคม 2553.

¹⁷ สัมภาษณ์ นักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, 1 พฤษภาคม 2553.

ยกระดับคุณภาพของแรงงานระดับอนุปริญญาเป็นระดับปริญญาตรีด้วยการกู้ยืมเงินจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายระหว่างที่ศึกษา จึงทำให้มีการเปลี่ยนแปลงจำนวนนักศึกษาใหม่ในสถาบันการศึกษานี้หลังมีกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ดั่งนักศึกษาคณะเทคโนโลยีการเกษตรเล่าว่า “เรียนจบ ปวส. ด้านคหกรรม จึงอยากเรียนต่อด้านนี้ พอดีมีสาขานี้เปิดสอนที่นี่เลยตั้งใจมาเรียนที่นี่ เพื่อจะได้เพิ่มความรู้มากขึ้น”¹⁸ เช่นเดียวกับผู้ให้สัมภาษณ์คนหนึ่งซึ่งเดินทางมาจากจากจังหวัดศรีสะเกษ เล่าว่า “คิดว่าจะเรียนที่สวนดุสิตหรือไม่ก็ที่ราชมงคล เพราะว่ามีสาขาที่ใกล้เคียงกับที่ตนเองเรียนอยู่แล้ว แต่เพื่อนชวนให้มาสมัครที่นี่เลยได้ที่นี่”¹⁹

-ค่าใช้จ่ายในการศึกษาก็เป็นอีกเหตุผลหนึ่งที่กลุ่มตัวอย่างได้ให้ความสำคัญ ซึ่งเป็นที่ทราบได้โดยทั่วกันถึงความเป็นสถาบันการศึกษาของรัฐ เรียกเก็บค่าเล่าเรียนต่ำ เพียงภาคการศึกษาละ 3,000- 5,000 บาทเท่านั้น ซึ่งอยู่ในขีดความสามารถของชนชั้นกลางในการรับผิดชอบค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาของบุตรได้ จึงเป็นเหตุผลที่ทำให้ผู้ที่ต้องการเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาเลือกเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ถึงแม้ว่าจะไม่ได้รับเงินกู้ยืมจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาตั้งแต่แรกก็ตาม

ด้วยภาพลักษณ์ของการเป็นสถาบันการศึกษาส่วนภูมิภาคของรัฐที่ได้รับการยกฐานะให้เป็นมหาวิทยาลัยในช่วงหลายปีที่ผ่านมา ผู้ที่จบสายอาชีพระดับ ปวช. ปวส. เลือกเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษาในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล เนื่องจากมีความหลากหลายของหลักสูตรที่มีความต่อเนื่องกับหลักสูตรของวิทยาลัยอาชีวศึกษา วิทยาลัยเทคนิค หรือวิทยาลัยชุมชน พบว่าภายหลังจากมีกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ในภาพรวมพบการเปลี่ยนแปลงของจำนวนนักศึกษาในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลเพิ่มขึ้น 2 เท่า²⁰ เนื่องจากผู้ที่สำเร็จการศึกษาในระดับต่ำกว่าปริญญาตรีที่มาจากการศึกษาอาชีวศึกษา วิทยาลัยชุมชนหรือการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีโอกาสเข้าศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นได้ จากความสามารถในการลดข้อจำกัดในการรับผิดชอบ

¹⁸ สัมภาษณ์ นักศึกษาคณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, 1 พฤษภาคม 2553.

¹⁹ สัมภาษณ์ นักศึกษาคณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, 1 พฤษภาคม 2553.

²⁰ จรูญศรี มาดิลกโกวิท, “การวิเคราะห์ผลของเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษาที่มีต่อความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา,” (วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544), หน้า 65.

ค่าใช้จ่ายที่สูงขึ้นได้ ซึ่งกลุ่มนักศึกษาดังกล่าวส่วนใหญ่ไม่ได้วางแผนถึงการศึกษาต่อเนื่องจนถึงระดับปริญญาตรี แต่การได้รับเงินกู้ยืมทำให้ได้ศึกษาในระดับอุดมศึกษา โดยไม่ต้องเข้าสู่ตลาดแรงงานแล้วกลับเข้ามาเรียนต่อในภายหลัง สำหรับนักศึกษาที่มีความต้องการเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาอยู่แล้ว ได้รับโอกาสในการเข้าศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น และเป็นการเพิ่มทักษะฝีมือแรงงาน ต่อโอกาสในการได้งานและการได้รับค่าจ้างที่สูงขึ้นด้วย

แต่อย่างไรก็ตามมีผู้กู้บางส่วนที่ครอบครัวมีความพร้อมในการรับผิดชอบค่าใช้จ่าย แสดงให้เห็นว่าการได้รับเงินกู้ยืมไม่มีผลต่อการเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล เพราะว่าได้รับเงินกู้ยืมภายหลังจากได้เข้าศึกษาต่อในระดับนี้แล้ว แต่การได้รับเงินกู้ยืมได้ช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายของครอบครัว ทำให้การเรียนไม่มีอุปสรรค และไม่ต้องทำงานหารายได้พิเศษระหว่างเรียน ทำให้มีเวลาเรียนอย่างเต็มที่ และเงินกู้ยืมช่วยให้ไม่ต้องออกกลางคันในกรณีที่ความสามารถในการรับผิดชอบค่าใช้จ่ายของครอบครัวลดลงอย่างกะทันหัน และการได้รับเงินกู้ยืมช่วยให้ผู้กู้คลายความกังวลต่อค่าใช้จ่ายที่อาจจะกระทบต่อผลการเรียน ซึ่งนักศึกษาในกลุ่มนี้ยังคงพึงการสนับสนุนด้านการเงินจากครอบครัว เนื่องได้รับเงินกู้ไม่เพียงพอสำหรับค่าใช้จ่ายต่างๆ

4.1.2 โอกาสในการเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏ

จากตารางที่ 13 ภาพรวมเห็นว่าการได้รับเงินกู้ยืมจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา มีผลต่อโอกาสในการเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีน้อย กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 19.44 เท่านั้นที่เห็นว่าเงินกู้ยืมจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา มีบทบาทต่อโอกาสในการเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏ ส่วนความต่อในการได้รับเงินกู้ยืมของกลุ่มตัวอย่างมหาวิทยาลัยราชภัฏ ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญในการให้ความเห็นต่อบทบาทของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาต่อการเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยราชภัฏ เช่นกัน

ผลการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง: มหาวิทยาลัยราชภัฏ

นักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์ เล่าว่า "ถึงไม่ได้เงินกู้ยืมก็ต้องเรียนต่อราชภัฏอยู่ดี เพราะว่าเพิ่งมาขอกู้ตอนที่เข้ามาแล้ว"²¹ เช่นเดียวกับนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ให้สัมภาษณ์ว่า "ยังไงก็ต้องเรียนต่อ แต่การได้เงินกู้ยืมทำให้ได้เข้ามาเรียนที่จันทร์เกษม ช่วยให้เลือก

²¹ สัมภาษณ์ นักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยจันทร์เกษม, 20 พฤษภาคม 2553.

ที่เรียนได้ แต่ถ้าไม่ได้รับเงินกู้ยืมก็จะเรียนที่ราชภัฏแถวบ้านเพราะว่าค่าใช้จ่ายถูกกว่า ซึ่งไม่ต้องเสียค่าที่พักและค่าอาหาร”²²

เช่นเดียวกับนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์ให้สัมภาษณ์ว่า “เข้ามาเรียนจันทร์เกษมเพราะคิดว่าจะได้เจอสังคมที่กว้างขึ้น ถ้าไม่ได้รับเงินกู้ยืมก็จะยังเข้ามาเรียนที่นี่เหมือนเดิมเพราะว่าไม่อยากเรียนที่บ้าน จบไปก็ต้องเข้ามาหางานทำในกรุงเทพอยู่ดี”²³

นักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ เล่าว่า “สอบเข้ามหาวิทยาลัยไม่ได้ เลยตัดสินใจมาสมัครเรียนที่นี่ แล้วกู้ยืมเงินต่อที่นี่ ถ้าไม่เรียนต่อก็คิดว่าจะหางานไม่ได้ กังวลว่าถ้าหยุดเรียนแล้วจะโดนทวงหนี้แล้วจะไม่มีเงินจ่าย เพราะจบแค่ ม.6 ใครจะรับเข้าทำงาน”²⁴

นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ ให้สัมภาษณ์ว่า “ตัดสินใจเข้ามาเรียนที่กรุงเทพฯ เพราะอยากบรรจครูให้ได้ จบจากที่นี่แล้วจะมีโอกาสสอบได้มากกว่า... ถึงไม่มีกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาทางบ้านก็สามารถส่งได้”²⁵

เช่นเดียวกับผู้ให้สัมภาษณ์คนอื่นๆ ที่ให้คำตอบในลักษณะเดียวกันเกือบทั้งหมด ยกเว้นผู้ให้สัมภาษณ์ เพียงรายเดียวเท่านั้นที่บอกว่า “ถ้าไม่ได้รับเงินกู้ยืมจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ก็จะไม่เรียน โดยจะออกไปทำงาน ที่เรียนที่นี่เพราะทางมหาวิทยาลัยบอกว่ากู้ได้เลยมาสมัครเรียนที่นี่”²⁶

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ที่ให้สัมภาษณ์เป็นผู้ที่มีภูมิลำเนาอยู่ต่างจังหวัด เดินทางเข้ามาศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีในกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่มีความเชื่อมั่นในคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏในส่วนกลาง เพราะมีความพร้อมในด้านต่างๆ ที่จะช่วยสนับสนุนกิจการการเรียนการสอนได้ดีกว่ามหาวิทยาลัยราชภัฏในต่างจังหวัด และบางส่วนต้องการสังคมเพื่อให้รู้จักเพื่อนที่หลากหลาย มีโอกาสหารายได้ระหว่างเรียนได้มากกว่าจากแหล่งจ้างงานที่มีมากกว่าในต่างจังหวัด โดยมีความมั่นใจว่ามีความสามารถในการรับผิดชอบค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาของตนเองในระหว่างเรียนในระดับปริญญาตรีได้

²² สัมภาษณ์ นักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยจันทร์เกษม, 20 พฤษภาคม 2553.

²³ สัมภาษณ์ นักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยจันทร์เกษม, 20 พฤษภาคม 2553.

²⁴ สัมภาษณ์ นักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทร์เกษม, 20 พฤษภาคม 2553.

²⁵ สัมภาษณ์ นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, 28 พฤษภาคม 2553.

²⁶ สัมภาษณ์ นักศึกษาคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, 14 พฤษภาคม 2553.

จากนั้นกลุ่มตัวอย่างแสดงให้เห็นว่าไม่มีความกังวลเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในระดับอุดมศึกษา เมื่อเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยราชภัฏ เนื่องจากค่าบำรุงการศึกษาไม่สูงถ้าเปรียบเทียบกับมหาวิทยาลัยเอกชน ซึ่งถ้าไม่ได้เงินกู้ยืมจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ก็สามารถรับผิดชอบค่าใช้จ่ายดังกล่าวได้ เช่นผลการสัมภาษณ์ต่อไปนี้

นักศึกษาคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา เล่าว่า “ไม่กังวลถ้าไม่ได้เงินกู้ยืมจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาเพราะคิดว่าสามารถหางานทำได้ตามร้าน KFC หรือ Swensen’s...คิดว่าถ้าไม่เรียนที่นี่คงจะไปเรียนราม แต่พี่สาวอยากให้เรียนที่นี่”²⁷ เช่นเดียวกับผลการสัมภาษณ์ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 116 และ 120 ที่บอกว่าถ้าไม่เรียนที่นี่ก็จะไปเรียนมหาวิทยาลัยรามคำแหง โดยให้เหตุผลว่าค่าเทอมไม่แพง สามารถหาเงินจากการทำงานพิเศษได้

นักศึกษาคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา เล่าว่า “เลือกเรียนที่นี่เพราะค่าใช้จ่ายไม่แพงมาก เมื่อเอาไว้ถ้าไม่ได้เงินกู้ยืมก็สามารถจ่ายเองได้ ด้วยการขอเงินจากที่บ้าน และทำงานหารายได้พิเศษ”²⁸

นักศึกษาคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา เล่าว่า “เลือกเรียนที่นี่เพราะว่าค่าเทอมถูก สังคมไม่ฟุ้งเฟ้อ ทำให้ไม่มีค่าใช้จ่ายมากเท่ากับมหาวิทยาลัยเอกชนหรือของรัฐบาลบางแห่ง”²⁹

นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ให้สัมภาษณ์ว่า.....“ยังงี้ก็เรียนที่นี่เพราะเข้ามาแล้ว ถ้าไม่ได้เงินกู้ยืมพี่สาวก็จะส่งเพราะค่าเทอมไม่แพง ใช้อย่างประหยัดคงพอ”³⁰

นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม เล่าว่า “ถ้าไม่ได้เงินกู้ยืมก็ยังคงเรียนที่นี่...หารายได้พิเศษด้วยการสอนการบ้านเด็ก คงมีรายได้พอเป็นค่าใช้จ่าย”³¹

ผลการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างคนอื่นๆ ก็ได้ให้เหตุผลในลักษณะเดียวกันนี้ ถึงแม้ว่ากลุ่มตัวอย่างที่กำลังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยราชภัฏส่วนใหญ่จะมีภูมิลำเนาต่างจังหวัด ต่างแสดงความเห็นต่อการเลือกเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยราชภัฏ เนื่องจากมีค่าใช้จ่ายในส่วนที่เป็นค่าบำรุงการศึกษา ค่าใช้จ่ายในการดำเนินชีวิตไม่สูงมาก การได้รับเงินกู้ยืมจากกองทุนเงินให้กู้ยืม

²⁷ สัมภาษณ์ นักศึกษาคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, 14 พฤษภาคม 2553.

²⁸ สัมภาษณ์ นักศึกษาคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, 14 พฤษภาคม 2553.

²⁹ สัมภาษณ์ นักศึกษาคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, 14 พฤษภาคม 2553.

³⁰ สัมภาษณ์ นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, 28 พฤษภาคม 2553.

³¹ สัมภาษณ์ นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม, 20 พฤษภาคม 2553.

เพื่อการศึกษา ช่วยชดเชยค่าใช้จ่ายเหล่านั้นได้ แต่ถ้าไม่ได้รับเงินกู้ยืมก็สามารถรับผิดชอบค่าใช้จ่ายได้โดยการสนับสนุนจากครอบครัว และการหารายได้ด้วยตนเอง ถึงแม้ว่าการเข้ามาศึกษาต่อในกรุงเทพมหานครจะมีค่าใช้จ่ายด้านที่พัก แต่กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการเข้าแสวงหาความรู้ในหลักสูตรการศึกษาที่สถาบันการศึกษาที่มีชื่อเสียง และความเป็นเลิศทางวิชาการ เพื่อเพิ่มโอกาสในการได้งานและมีรายได้มั่นคงเมื่อสำเร็จการศึกษา ซึ่งถ้าไม่ได้เข้าศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัยราชภัฏ กลุ่มตัวอย่างก็มีความต้องการเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงและมีคุณภาพด้านวิชาการเทียบเท่ามหาวิทยาลัยราชภัฏ อย่างเช่น มหาวิทยาลัยรามคำแหง เป็นต้น

การตัดสินใจเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีโดยเลือกเข้ามาศึกษาต่อในเขตกรุงเทพมหานคร เป็นความตั้งใจของกลุ่มตัวอย่าง การได้รับเงินกู้จากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาไม่มีผลต่อการได้เข้าศึกษาต่อในระดับนี้ แต่ก็ทำให้กลุ่มตัวอย่างมั่นใจว่าจะได้รับเงินกู้ยืม เมื่อได้เข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยเชื่อว่าผู้ที่เคยได้รับเงินกู้จะได้สิทธิ์ในการพิจารณาเงินกู้ก่อนผู้สมัครใหม่ ดังนั้นจึงมีความมั่นใจต่อการรับผิดชอบค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาที่จะเกิดขึ้น จึงตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานคร โดยมีกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา และโอกาสในการหารายได้ระหว่างเรียน เป็นปัจจัยประกอบการตัดสินใจในการเข้าศึกษาต่อและการเลือกสถาบันการศึกษา อีกทั้ง การศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี มีความจำเป็นสำหรับผู้สำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เนื่องจากไม่สามารถหางานทำได้เหมือนกับผู้ที่สำเร็จการศึกษาสายอาชีพ ที่ได้ศึกษาในหลักสูตรวิชาชีพให้มีทักษะตามความต้องการของตลาดแรงงานได้

จากผลการศึกษาสรุปได้ว่ากลุ่มตัวอย่างเห็นว่าการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษามีความสำคัญต่อการประกอบอาชีพในอนาคต ซึ่งการได้รับเงินกู้ยืมจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ไม่มีผลต่อการเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยราชภัฏทั้งกลุ่มที่เป็นผู้กู้ต่อเนื่องและไม่ต่อเนื่องอย่างมีนัยสำคัญ เนื่องจากไม่มีความกังวลต่อค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏ เพราะค่าใช้จ่ายในส่วนที่เป็นค่าบำรุงการศึกษาของสถาบันการศึกษาประเภทนี้อยู่ระหว่าง 6,000-12,000 บาท แตกต่างกันไปตามแต่ละสถานศึกษา ส่วนค่าใช้จ่ายในการดำรงชีพ ผู้เรียนสามารถรับผิดชอบได้จากการขอความช่วยเหลือจากครอบครัว หรือการหารายได้พิเศษระหว่างเรียน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าสังคมในสถาบันการศึกษาประเภทนี้ไม่ฟุ่มเฟือย จึงสามารถลดค่าใช้จ่ายในส่วนนี้ได้ จึงทำให้บทบาทของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ไม่มีผลต่อโอกาสในการเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยราชภัฏอย่างมีนัยสำคัญ

4.1.3 โอกาสในการเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยดั้งเดิมของรัฐ

จากตารางที่ 13 กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 94.74 ให้ความเห็นว่า การได้รับเงินกู้ไม่มีผลต่อโอกาสในการเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ไม่พบความแตกต่างระหว่างกลุ่มที่เป็นผู้กู้ต่อเนื่องและไม่ต่อเนื่องต่อการให้ความเห็นนี้

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีภูมิลำเนาต่างจังหวัด ผู้ปกครองประกอบอาชีพ รับราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ พนักงานบริษัทเอกชน เจ้าของกิจการ และเกษตรกร ส่วนใหญ่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมดี สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนที่มีชื่อเสียงประจำ และมีผลการเรียนก่อนเข้ามหาวิทยาลัยในระดับดี และมีความตั้งใจที่จะศึกษาในมหาวิทยาลัยของรัฐ การสอบเข้ามหาวิทยาลัยของรัฐได้ถือเป็นความภูมิใจของตนเอง และครอบครัว ส่วนใหญ่ไม่มีความกังวลต่อค่าใช้จ่ายด้านการศึกษา เพราะสามารถหาทางออกได้หากความสามารถในการรับผิดชอบค่าใช้จ่ายของครอบครัวลดลง เช่น การขอรับทุนการศึกษาจากมหาวิทยาลัย เป็นต้น

ผลการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง: มหาวิทยาลัยดั้งเดิมของรัฐ

ผู้ให้สัมภาษณ์คนหนึ่งเริ่มกู้ยืมเงินจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เล่าว่า “เนื่องจากต้องการลดภาระค่าใช้จ่ายของผู้ปกครอง และอยากมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบด้วยตนเอง... ถ้าไม่ได้เงินกู้ยืมก็ยังคงเข้าเรียนที่นี่ เพราะเป็นสถาบันการศึกษาที่ตนใฝ่ฝันอยากเรียน จะรับผิดชอบค่าใช้จ่ายของตนเองด้วยการขอทุนจากคณะ”³²

ผู้ให้สัมภาษณ์อีกคนเริ่มกู้ตอนปี 1 บอกว่า “ถ้าไม่ได้รับเงินกู้ยืมจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ก็ยังคงเรียนที่นี่เหมือนเดิม... ขณะขอเงินจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาได้ขอทุนอุดหนุนการศึกษาจากคณะด้วย ผลปรากฏว่าได้ทั้ง 2 แต่ทางคณะนำเงินทุนอุดหนุนที่ได้ไปชำระหนี้บางส่วนของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ซึ่งทำให้ภาระหนี้กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ลดลง”³³

เช่นเดียวกับนิสิตคณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อีกคนหนึ่งที่กู้ตอนอยู่ ม.5 ก็ให้เหตุผลเช่นเดียวกันว่า “ไม่มีผลต่อการเข้าเรียน เพราะว่าสอบได้...อาจารย์แนะนำให้กู้ จะทำใหู้ได้ง่ายขึ้นตอนเข้าเรียนในมหาวิทยาลัย ... ถ้าไม่ได้เงินกู้ก็จะขอทุนจากมหาวิทยาลัย”³⁴

³² สัมภาษณ์ นิสิตคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 10 ตุลาคม 2553.

³³ สัมภาษณ์ นิสิตคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 7 สิงหาคม 2553.

³⁴ สัมภาษณ์ นิสิตคณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 7 สิงหาคม 2553.

ส่วนผู้ให้สัมภาษณ์ ซึ่งเรียนในสถาบันการศึกษาเดียวกันก็ได้ให้เหตุผลคล้ายกับผู้ให้สัมภาษณ์คนอื่นๆ โดยแจ้งว่าการได้รับเงินกู้ยืมจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ไม่ได้ส่งผลต่อโอกาสในการเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาแต่อย่างใด เพราะว่าค่าบำรุงการศึกษา ค่าใช้จ่ายอื่นๆ ไม่สูง ซึ่งสามารถลดค่าใช้จ่ายในส่วนที่เป็นที่พัก ด้วยการเข้าพักในหอพักของมหาวิทยาลัยได้ นิสิตคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ให้สัมภาษณ์ว่า “สอบติดที่นี่ ยังไงก็ต้องเรียน....พักที่หอในจ่ายเทอมละ 3,000 กินข้าวโรงอาหารหอพัก.....ถ้าไม่ได้เงินกู้ก็ยังคงเรียนที่นี่เหมือนเดิม”³⁵ เช่นเดียวกับนิสิตคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ผู้ให้สัมภาษณ์อีกคน กู้ตั้งแต่ ม.6 บอกว่า “โรงเรียนบังคับให้กู้ เพราะจะได้สิทธิในการกู้ตอนเข้ามาวิทยาลัย....ถ้าไม่ได้เงินกู้ก็จะเรียนที่นี่เหมือนเดิม ทางบ้านส่งได้ ไม่ได้เดือดร้อน”³⁶ ซึ่งผู้กูรายนี้บิดาเคยเป็นพนักงานธนาคารกรุงไทย แล้วลาออกไปทำงานการเมืองท้องถิ่น มีฐานะและรายได้มั่นคง

นิสิตคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ให้สัมภาษณ์ว่า “เริ่มกู้ตอนปี 2 ตัดสินใจกู้เองเพราะอยากแบ่งเบาภาระผู้ปกครอง เพราะทางบ้านส่งน้องสาวเรียนด้วย...กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาไม่ได้ช่วยให้ได้เข้าเรียน แต่ช่วยให้เรียนจบมากกว่า...ช่วยค่าใช้จ่ายด้านอุปกรณ์การศึกษา รวมทั้งเครื่องแต่งกาย และลดความกังวลเรื่องค่าใช้จ่าย”³⁷

ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับเงินกู้ยืมจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาเมื่อได้เข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษาแล้ว ยืนยันว่าถ้าไม่ได้รับเงินกู้ยืมจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ก็ยังเรียนที่สถาบันการศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในปัจจุบันเช่นเดิม โดยไม่ได้ให้เหตุผลว่าจะหาค่าใช้จ่ายได้จากที่ใด เช่น นิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ให้สัมภาษณ์ว่า “ถ้าไม่มีเงินกู้ก็จะเรียน เพราะสอบได้แล้ว....ไม่รู้เหมือนกันว่าจะหาเงินจากไหน...แต่คิดว่าที่บ้านคงส่งไหว”³⁸

จากผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างคนอื่นก็ปฏิเสธบทบาทกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาต่อโอกาสในการเข้าศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัยของตน ทุกคนต่างให้ความเห็นว่าการเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษานี้เป็นความสามารถของตนเองที่ผ่านการสอบคัดเลือกมาอย่างหนัก ก่อนจะได้เข้าศึกษาในแต่ละสถาบันการศึกษาต้องเตรียมตัวอย่างหนัก ทั้งการอ่านหนังสือด้วยตนเองและเรียนพิเศษเสริมในเนื้อหาที่ยังไม่เข้าใจ จากความตั้งใจที่จะเข้าศึกษาต่อในระดับนี้ จึงทำให้มองผ่านอุปสรรคด้านค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาไป แต่อุปสรรคดังกล่าวเกิดขึ้นก็ยังมีทางออกอื่นๆ ที่จะทำให้ออกสทางการศึกษาในมหาวิทยาลัยดำเนินต่อไปได้

³⁵ สัมภาษณ์ นิสิตคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 7 สิงหาคม 2553.

³⁶ สัมภาษณ์ นิสิตคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 10 ตุลาคม 2553.

³⁷ สัมภาษณ์ นิสิตคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 7 สิงหาคม 2553.

³⁸ สัมภาษณ์ นิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 7 สิงหาคม 2553.

แต่ผู้กู้บางรายก็ไม่ปฏิเสธว่าการได้รับเงินกู้จากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ช่วยให้สำเร็จการศึกษาได้ โดยไม่ต้องกังวลกับค่าใช้จ่ายที่ครอบครัวต้องรับผิดชอบมากนัก “กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาไม่ได้ช่วยให้ได้เข้าเรียนที่นี่ แต่กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาช่วยให้เรียนจบได้ ...ทำให้มีเงินสำหรับใช้จ่ายระหว่างเรียนไม่ต้องรบกวนที่บ้านมากนัก”³⁹ และผู้กู้รายหนึ่งเล่าว่า “ถึงแม้ว่าจะได้รับเงินกู้ แต่ก็ยังคงสอนพิเศษตลอด กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาช่วยทำให้เรียนจบแบบไม่ลำบากมากนัก เพราะถ้าไม่ได้เงินจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาอาจจะลำบากกว่านี้”⁴⁰

จากพื้นฐานของฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาในมหาวิทยาลัยของรัฐ เป็นกลุ่มที่ผู้ปกครองประกอบอาชีพที่มีความมั่นคงทางด้านการเงิน และมีระดับการศึกษาสูง จึงทำให้กลุ่มตัวอย่างมั่นใจได้ว่าจะได้รับการสนับสนุนด้านค่าใช้จ่ายทางการศึกษาจากครอบครัว ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างจึงไม่มีความกังวลต่อค่าใช้จ่ายดังกล่าว ถึงแม้ว่าจะไม่ได้รับการสนับสนุนด้านการเงินจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาก็ตาม แต่กลุ่มตัวอย่างได้เสนอว่าสามารถหาแหล่งเงินสนับสนุนได้ ในกรณีฉุกเฉิน จาก 2 แหล่งดังนี้

- การขอทุนการศึกษาจากสถาบันการศึกษา เนื่องจากเป็นบุคคลที่มีความสามารถในด้านการเรียน ดังนั้นกระบวนการคิดในการแก้ปัญหาในข้อจำกัดด้านค่าใช้จ่ายในการศึกษา จึงเป็นประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างมีความมั่นใจว่าจะสามารถแก้ไขได้ ด้วยการหาทุนการศึกษาจากสถาบันที่เข้าศึกษา ซึ่งมีความเป็นไปได้สูงที่จะได้รับเงินอุดหนุน เนื่องจาก 2 สาเหตุด้วยกันคือ เป็นผู้ที่มีระดับผลการเรียนดี ย่อมได้รับความช่วยเหลือจากสถาบันการศึกษา และมหาวิทยาลัยของรัฐทุนการศึกษามากพอที่จะจัดสรรให้กับนักศึกษาผู้ที่ยื่นความจำนองอยู่แล้ว

- การขอความช่วยเหลือจากญาติพี่น้อง จากเหตุผลซึ่งเป็นบุคคลที่มีผลการเรียนดีและได้รับความยกย่องจากญาติ เป็นผู้มีความรู้ด้านวิชาการจนได้รับการคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยของรัฐ นับเป็นความภูมิใจของครอบครัวและวงศ์ตระกูล ดังนั้นการขอเงินอุดหนุนด้วยการขอยืมจึงได้รับความไว้วางใจต่อการนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ และมั่นใจว่าจะได้รับเงินคืนเมื่อผู้กู้มีรายได้หลังจากได้สำเร็จการศึกษาแล้ว

³⁹ สัมภาษณ์ เจ้าหน้าที่รัฐกิจสัมพันธ์ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) สาขาบางกะปิ, 6 สิงหาคม 2553.

⁴⁰ สัมภาษณ์ เจ้าหน้าที่การตลาด ธนาคารเกียรตินาคิน, 10 ตุลาคม 2553.

จากความสามารถในการรับผิดชอบค่าใช้จ่ายของครอบครัว ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมในระดับดี มีฐานะทางการเงินมั่นคง อีกทั้งยังเป็นผู้ที่มีผลการเรียนดี จึงเชื่อว่าจะได้รับการสนับสนุนด้านการเงินจากบุคคลรอบข้าง เช่นจากครอบครัว ญาติ และสถาบันการศึกษา ดังนั้น การได้รับเงินกู้ยืมจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา จึงไม่มีบทบาทต่อโอกาสทางการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของกลุ่มตัวอย่างที่เข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยดั้งเดิมของรัฐทั้งกลุ่มที่เป็นผู้กู้ ต่อเนื่องและกลุ่มผู้กู้ไม่ต่อเนื่อง

4.1.4 โอกาสในการเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยเอกชน

จากตาราง 13 กลุ่มตัวอย่างทั้งกลุ่มผู้กู้ต่อเนื่องและไม่ต่อเนื่องร้อยละ 85.71 เห็นว่าการได้รับเงินกู้ยืมจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา มีผลต่อโอกาสในการเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา มีเพียงร้อยละ 14.29 ปฏิเสธบทบาทของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาต่อโอกาสในการเข้าศึกษาของตน

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาต่างจังหวัด มีบางส่วนที่มีภูมิลำเนาในกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ผู้ปกครองประกอบอาชีพลูกจ้างเอกชน พนักงานบริษัท ค้าขาย อาชีพอิสระ เช่น ขับรถแท็กซี่ เป็นต้น

ผลการศึกษากลุ่มตัวอย่างมีความกังวลเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในส่วนที่เป็นค่าบำรุงการศึกษาที่มหาวิทยาลัยเรียกเก็บ และค่าใช้จ่ายเพื่อการดำรงชีพ เช่น ค่าเดินทาง ค่าอาหาร ค่าที่พัก ซึ่งสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไม่มีหอพักสำหรับนักศึกษา (ยกเว้นมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต วิทยาเขตร่วมเกล้า) ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าการเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยเอกชนมีค่าใช้จ่ายสูงมากเมื่อเทียบกับสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ การได้รับเงินกู้จากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา จะช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในขณะศึกษาได้

ผลการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง: มหาวิทยาลัยเอกชน

ผลการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง เล่าว่า “มีความกังวลว่าจะกู้เงินไม่ได้ เข้าทำเรื่องก่อนช่วงปิดเทอม เลือกว่านี้เพราะให้เงินกู้มากกว่าราชมนต์... ที่กู้เพราะว่าไม่มีเงินเรียนจริงๆ...ถ้าไม่ได้เงินกู้คงไม่เรียน จะออกไปทำงานก่อน”⁴¹ ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์คนดังกล่าวได้จบหลักสูตร ปวส. แล้ว

⁴¹ สัมภาษณ์ พนักงาน ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด(มหาชน) , 3 กรกฎาคม 2553.

เลือกเรียนหลักสูตรต่อเนื่องของมหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่ง ขณะที่สอบเข้าศึกษาสอบได้ที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล แต่เลือกเข้าที่สถาบันการศึกษาเอกชนแห่งนี้เนื่องจากได้เงินกู้ยืมจากกองทุนส่วนที่ค่าใช้จ่ายมากกว่าและได้ให้เหตุผลว่ามหาวิทยาลัยเอกชนให้เงินกู้ยืมมากกว่า และนักศึกษาท่านหนึ่งเคยศึกษามหาวิทยาลัยเดียวกันแล้วว่า "...มหาวิทยาลัยบอกว่ากู้ได้ เลยไปสมัครเรียนตามเพื่อน ระหว่างรอก็กังวลกลัวจะไม่ได้เงินกู้ยืม ซึ่งถ้าไม่ได้ก็จะออกไปทำงาน เพื่อช่วยแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายของครอบครัว"⁴² ซึ่งนักศึกษาคนนี้เรียนจบจากโรงเรียนพาณิชย์ระดับปวส. เช่นกัน ซึ่งได้ให้เหตุผลคล้ายกันในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ที่แสดงให้เห็นว่าการได้รับเงินกู้ยืมจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา เป็นปัจจัยหลักที่ทำให้เข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา เพราะถ้าไม่ได้รับเงินกู้ยืมจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาผู้ให้สัมภาษณ์เลือกที่จะทำงานเพื่อช่วยแบ่งเบาภาระครอบครัว

ส่วนผู้ให้สัมภาษณ์อีกคนที่จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายแล้วตัดสินใจเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยเอกชนใกล้คนหนึ่งแล้วว่า "ู้เพราะว่าค่าเทอมแพง ครอบครัวไม่มีรายได้พอที่จะเข้าเรียนระดับอุดมศึกษา...ถ้าไม่ได้รับเงินกู้ยืมจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาก็ไม่เรียนที่นี่ คงจะไปเรียนราม เนื่องจากค่าใช้จ่ายถูกกว่า...ได้สำรองจ่ายค่าเทอมไปก่อน เมื่อได้รับเงินกู้ยืมจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาแล้ว มหาวิทยาลัยโอนเงินจำนวนดังกล่าวคืนให้"⁴³ เช่นเดียวกับเพื่อนร่วมงานของผู้ให้สัมภาษณ์คนดังกล่าวแล้วว่า "ได้เข้าเรียนที่นี่เพราะว่า มหาวิทยาลัยรับรองว่ากู้ได้ และจะช่วยดำเนินการให้ทุกอย่าง ตนเองจึงตัดสินใจสำรองเงินค่าเทอมไปก่อน โดยขอจากที่บ้าน และได้รับเงินจำนวนดังกล่าวเมื่อได้รับเงินกู้ยืมจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา"⁴⁴

นอกจากนั้นนักศึกษาของมหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งได้ให้เหตุผลถึงการจ้างงานและรายได้ในอนาคตเมื่อสำเร็จการศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับการกู้ยืมเงินจากกองทุนว่า "...เลือกเรียนที่นี่เพราะว่าเป็นคณะที่จบไปแล้วมีงานรองรับ...แต่ถ้าไม่ได้เงินกู้ยืมจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาคงไม่เรียน เพราะว่าค่าเทอมแพงมาก ครอบครัวจ่ายไม่ไหว"⁴⁵ เช่นเดียวกับเพื่อนๆ ในกลุ่มที่เรียนคณะและสถาบันการศึกษาเดียวกัน ซึ่งเริ่มกู้ยืมเงินจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาตั้งแต่ศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ได้ให้เหตุผลคล้ายกันว่า "การได้รับเงินกู้ยืม

⁴² สัมภาษณ์ พนักงานราชการกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กรุงเทพมหานคร , 3 กรกฎาคม 2553.

⁴³ สัมภาษณ์, เจ้าหน้าที่การตลาด ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) สาขาอโศกมนตรี, 15 กรกฎาคม 2553.

⁴⁴ สัมภาษณ์ นักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, 7 กรกฎาคม 2553.

⁴⁵ สัมภาษณ์ นักศึกษาคณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่ง, 12 กรกฎาคม 2553.

จากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาช่วยให้ได้เรียนที่นี่ เนื่องจากเป็นคนที่ตนเองอยากเรียน จบไปแล้วมีงานทำแน่นอน...นำเงินกู้ยืมจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาไปจ่ายค่าเทอม ค่าใช้จ่ายส่วนตัว ค่าอาหาร ค่าหอพัก...ค่าหอแพงเพราะว่าที่นี่ไม่มีหอใน ต้องเช่าหอนอก มหาวิทยาลัย”⁴⁶ และนักศึกษาอีกคนเล่าว่า “ตั้งใจเลือกเรียนที่นี่ เพราะการแข่งขันไม่สูง...จบไปแล้วมีงานทำ ถึงจะเรียนที่อื่นก็ต้องกู้ยืมเงินจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาอยู่ดี แล้วอาจจะไม่มีงานทำด้วย”⁴⁷ เช่นเดียวกับนักศึกษาอีกคนเล่าว่า “ถ้าไม่ได้เงินกู้ยืมก็คงไม่เรียนที่นี่ คงไปเรียนที่รามคำแหง...ที่เลือกที่นี่เพราะจบแล้วคาดว่าจะหางานได้ง่าย และสามารถนำความรูไปประกอบอาชีพด้วยตนเองได้”⁴⁸

จากผลการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างของมหาวิทยาลัยเอกชน พบว่ามีปัจจัยเรื่องผลตอบแทนของรายได้ในอนาคตหลังจากสำเร็จการศึกษา เป็นส่วนสำคัญในการตัดสินใจกู้ยืมเงินจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา มีการให้เหตุผลในลักษณะการลงทุนและผลตอบแทน โดยได้เลือกเข้าศึกษาต่อในคณะที่เห็นว่ามีโอกาสได้งานและรายได้ที่แน่นอน ซึ่งผู้ถูกระบุเห็นว่า การกู้ยืมเงินจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาจะทำให้เป็นหนี้เช่นเดียวกับที่เลือกเข้าศึกษาต่อในคณะหรือสถาบันการศึกษาอื่น ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์ที่ศึกษาอยู่ในคณะสัตวแพทยศาสตร์ เกษศาสตร์ และวิศวกรรมศาสตร์ ได้อธิบายถึงเหตุผลดังกล่าว และได้เรียนในสาขาที่ตนเองต้องการเรียน เพราะมีการแข่งขันไม่สูงเท่ากับสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ นอกจากการคัดเลือกด้วยการสอบจากส่วนกลาง แล้ว สถานศึกษาเอกชนยังมีระบบการสอบคัดเลือกด้วยวิธีรับตรงด้วย กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จึงเกิดความพอใจที่ได้เข้าศึกษาในคณะที่ตนเองใฝ่ฝัน และกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าการกู้ยืมเงินจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อศึกษานั้น เป็นการลงทุนที่คุ้มค่า ถึงแม้ว่าการเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจะทำให้ตนเองเป็นหนี้ก็ตาม

การวิจัยครั้งนี้ยังพบว่าการสมัครใจเลือกเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของกลุ่มตัวอย่างจากมหาวิทยาลัยเอกชนบางแห่งเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาด้วยการถูกชักชวนจากบุคคลที่ทำหน้าที่หานักศึกษาให้มาลงทะเบียนเรียนในลักษณะการโฆษณาว่าจะได้รับเงินกู้ยืมจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาแน่นอน จากการให้สัมภาษณ์ของพนักงานขาย ของ

⁴⁶ สัมภาษณ์ นักศึกษาคณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่ง, 12 กรกฎาคม 2553.

⁴⁷ สัมภาษณ์ นักศึกษาคณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่ง, 1 มิถุนายน 2553.

⁴⁸ สัมภาษณ์ นักศึกษาคณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่ง, 12 กรกฎาคม 2553.

ห้างสรรพสินค้าแห่งหนึ่งที่สามารถศึกษาหลักสูตรต่อเนื่องจากมหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่ง หลังจากสำเร็จการศึกษาระดับ ปวส. จากอาชีวศึกษาจังหวัดสุรินทร์ เล่าว่า “หลังจากได้รับการเชิญชวนจากชายผู้หนึ่งที่เดินทางเข้ามาในหมู่บ้าน ว่าสามารถช่วยให้กู้เงินยืมจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาได้ โดยทางมหาวิทยาลัยจะเป็นผู้ดำเนินการให้ เรียนจบแล้วค่อยจ่าย... ตนเองและเพื่อนจึงได้เดินทางมาสมัครเรียนที่นี่... ไม่กลัวโดนหลอกเพราะเห็นว่าเป็นโอกาสที่จะได้เรียนต่อให้จบปริญญา...”⁴⁹ ซึ่งเพื่อนร่วมสถาบันคนหนึ่งจบการศึกษาระดับ ปวช. จากวิทยาลัยอาชีวศึกษาแห่งหนึ่งเล่าว่า “ถูกชวนเช่นกัน... โดยเดินทางมากรุงเทพฯ เพื่อลงทะเบียนเรียนพร้อมกันกับเพื่อนอีก 3 คน จากหมู่บ้านเดียวกัน... เขาก็บอกว่ากู้เรียนได้ ทางมหาวิทยาลัยจะดำเนินการให้ทุกอย่าง... กู้ได้จนเรียนจบ ซึ่งหลังจากที่ตนเองได้รับการชักชวนแล้ว ตนเองจึงได้ไปชวนเพื่อนในหมู่บ้านให้ร่วมเดินมาด้วยกัน”⁵⁰

จากผลการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีภูมิลำเนาต่างจังหวัดที่ห่างไกล มีความต้องการโอกาสทางการศึกษาในระดับอุดมศึกษา เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างที่สำเร็จการศึกษาระดับอนุปริญญาจากสถาบันอาชีวศึกษา มีความต้องการได้งานที่ได้รับค่าจ้างสูงขึ้น และต้องการความมั่นคงในตำแหน่งหน้าที่การงาน จึงมีความต้องการเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี ถึงแม้ว่าวิธีการเข้าสู่โอกาสทางการศึกษาในระดับนี้จะแตกต่างกับความเสี่ยงจากการชักชวนของบุคคลอื่น ที่อาจจะเป็นผู้ได้รับผลประโยชน์จากการกระทำนี้ แต่ปัจจัยของความสามารถในการรับผิดชอบค่าใช้จ่ายเป็นตัวกำหนดโอกาสการได้ศึกษาต่อในระดับนี้ จึงทำให้กลุ่มตัวอย่างยอมรับเงื่อนไขต่อการเป็นหนี้และต่อการถูกหลอก โดยหวังว่าเมื่อได้เข้าศึกษาต่อแล้วจะทำให้โอกาสในการได้งานมีมากขึ้น

จากขีดความสามารถในการรับผิดชอบค่าใช้จ่ายที่มีอยู่อย่างจำกัดของกลุ่มตัวอย่างที่เลือกเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยเอกชน การพึ่งเงินกู้ยืมจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายต่างๆ ในระหว่างที่ศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาในมหาวิทยาลัยเอกชนจึงแสดงให้เห็นว่าการได้รับเงินกู้ยืมจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อศึกษานั้น มีผลต่อการได้เข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา เนื่องจากลักษณะเฉพาะของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ซึ่งเป็นสถาบันการศึกษาที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนในลักษณะลักษณะธุรกิจการศึกษา เพื่อหวังผลกำไรสะสมไว้ลงทุนซ้ำเพื่อการขยายกิจการให้เติบโตขึ้น มีการเก็บค่าบริการสูง โดย

⁴⁹ สัมภาษณ์ พนักงานชาย ห้างสรรพสินค้า The mall บางแค, 5 พฤษภาคม 2553.

⁵⁰ สัมภาษณ์ พนักงานโรงงานทอผ้าเอกชนแห่งหนึ่ง, 5 พฤษภาคม 2553.

เฉลี่ยแล้วมีค่าธรรมเนียมอยู่ในช่วง 20,000-40,000 บาท สำหรับสาขาทั่วไป ส่วนสาขาที่มีการใช้วัสดุสิ้นเปลืองมีค่าธรรมเนียมการศึกษาที่มหาวิทยาลัยเรียกเก็บตลอดหลักสูตรค่อนข้างสูง เช่น คณะวิศวกรรมศาสตร์ 299,700 บาท คณะสัตวแพทยศาสตร์ 594,850 บาท⁵¹ คณะเภสัชศาสตร์ 796,250 หรือ คณะการแพทย์แผนจีน 877,500⁵² ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายที่สูงเกินความสามารถในการรับผิดชอบของครอบครัว ถึงแม้ว่าสถาบันอุดมศึกษาเอกชนบางแห่งจะให้ทุนการศึกษาแก่นักศึกษาที่มีผลการเรียนดี แต่ยากจนในพื้นที่ชนบท เพื่อเป็นค่าบำรุงการศึกษา และค่าใช้จ่ายส่วนตัว แต่ก็ไม่สามารถชดเชยค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นในระหว่างศึกษาได้เช่นผู้ให้สัมภาษณ์คนหนึ่งเล่าว่า...

“ถึงแม้มหาวิทยาลัยจะให้ทุนและค่าใช้จ่ายส่วนตัวเดือนละ 2,500 บาท แต่ก็ต้องกู้เงินจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาเพราะว่าไม่พอ เนื่องจากต้องจ่ายค่าหอพัก และค่าใช้จ่ายอื่นๆ”⁵³ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนนั้น เงินกู้ยืมจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา มีอิทธิพลต่อโอกาสทางการศึกษาของผู้เรียนเป็นอย่างมาก

ดังนั้นการได้รับเงินกู้ยืมจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ของกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มทั้งผู้กู้ต่อเนื่องและผู้กู้ไม่ต่อเนื่องของสถาบันการศึกษาเอกชน มีผลต่อการได้เข้าศึกษาต่อในการศึกษาระดับปริญญาตรีทั้งสิ้น เนื่องจากอิทธิพลของค่าใช้จ่ายในส่วนที่เป็นค่าบำรุงการศึกษาที่สถาบันการศึกษาเรียกเก็บมีจำนวนมาก เมื่อเทียบกับสถาบันการศึกษาของรัฐ เช่น มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล มหาวิทยาลัยราชภัฏ และมหาวิทยาลัยดั้งเดิมของรัฐ ในระดับการศึกษาเดียวกัน อีกทั้งการดำเนินธุรกิจการศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ยังมีค่าใช้จ่ายอื่นที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการศึกษาอื่น รวมทั้งค่าใช้จ่ายเพื่อการดำรงชีพ เช่น ค่าที่พักอาศัย ซึ่งสถาบันการศึกษาเอกชนบางแห่งไม่มีหอพักสำหรับนักศึกษา หรือถ้ามีบริการก็เรียกเก็บค่าบริการสูงกว่าสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ทำให้ค่าใช้จ่ายโดยรวมสูงกว่าสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ซึ่งผู้เรียนต้องเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายที่สูงกว่าการเข้าศึกษาในสถาบันการศึกษาประเภทอื่น ด้วยเหตุผลนี้ผู้ที่เข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยเอกชน จึงมีความต้องการเงินกู้ยืมจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ถึงแม้ว่าจะเข้าศึกษาด้วยความตั้งใจหรือจากอิทธิพลของการโฆษณาก็ตาม ต่างล้วนมีเป้าหมายต่อโอกาสในการได้งานที่ดีและมีรายได้ด้วยกันทั้งสิ้น

⁵¹มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมหานคร, ค่าใช้จ่ายโดยประมาณ[ออนไลน์], 1 พฤษภาคม 2554. แหล่งที่มา <http://www.mut.ac.th/pages/enrollmentpage.html>

⁵²มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ, ประมาณการค่าลงทะเบียนเรียน[ออนไลน์], 1 พฤษภาคม 2554. แหล่งที่มา <http://admission.hcu.ac.th/modules.php?name=Forums&file=viewtopic&t=2392>

⁵³สัมภาษณ์ นักศึกษาคณะเศรษฐศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีปทุม, 24 มิถุนายน 2553.

เมื่อมองในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 41.73 เห็นด้วยว่ากองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา มีบทบาทต่อการได้เข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ส่วนกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 58.27 ไม่เห็นด้วย มีจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ก่อตั้งเนื่องระหว่างผู้ที่ไม่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยเป็นสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน ส่วนจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ที่ไม่ต่อเนื่องระหว่างผู้ที่ไม่เห็นด้วยสูงกว่าผู้ไม่เห็นด้วย 2.5 เท่า

จากข้อสรุปข้อมูลที่เป็นสถิติข้างต้นแสดงให้เห็นว่ากองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา มีบทบาทต่อโอกาสทางการศึกษาของนักเรียน นักศึกษาบางกลุ่มเท่านั้น และผู้ที่เคยได้รับเงินกู้จากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ก่อนเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ยังเชื่อว่ากองทุนมีบทบาทต่อโอกาสทางการศึกษาของตนมากกว่ากลุ่มที่ได้รับเงินกู้เมื่อได้เข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษาแล้ว

บทวิเคราะห์ผลการศึกษา

จากข้อมูลผลการศึกษามาตรผลกระทบจากการดำเนินการของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาต่อโอกาสในการเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา หลังมีกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาในแต่ละสถาบันการศึกษาและแต่ละสาขาวิชา พบว่าหลังจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาได้ดำเนินการในปี 2539 เป็นปีแรก มีจำนวนนักศึกษาใหม่ทั้งประเทศเพิ่มขึ้นร้อยละ 23 ซึ่งเพิ่มมากที่สุดในช่วงหลายปีก่อนหน้านี้ โดยเฉพาะในมหาวิทยาลัยเอกชนและมหาวิทยาลัยเปิด แต่อย่างไรก็ตามการเปลี่ยนแปลงของจำนวนนักศึกษาระหว่างปี 2535-2543 ซึ่งเป็นช่วงก่อนและหลังมีกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา กลับพบว่าทุกสถาบันการศึกษามีอัตราการเปลี่ยนแปลงของจำนวนศึกษาใหม่เฉลี่ยต่อก่อนมีกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาสูงกว่าสูงกว่หลังมีกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา โดยก่อนมีกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา มีการเปลี่ยนแปลงจำนวนนักศึกษาใหม่ร้อยละ 6.8 สูงกว่าหลังมีกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ที่มีอัตราการเปลี่ยนแปลงที่ร้อยละ 5.1 โดยเฉลี่ยต่อปี⁵⁴ ยกเว้นเพียงมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลเท่านั้น ที่มีการเปลี่ยนแปลงจำนวนนักศึกษาใหม่ก่อนมีกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อศึกษาน้อยกว่าหลังมีกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา แต่ในปี 2541 พบว่าจำนวนนักศึกษาใหม่ของสถาบันราชภัฏลดลงถึงร้อยละ 18.4⁵⁵ เมื่อกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาได้ดำเนินการไปเป็นระยะเวลา 3 ปี โดย

⁵⁴ จรูญศรี มาติลกโกวิท, "การวิเคราะห์ผลของเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษาที่มีต่อความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา," (วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544), หน้า 108

⁵⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 105.

ภาพรวมแล้วแสดงให้เห็นว่าหลังมีกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาที่มีการเปลี่ยนแปลงของจำนวนนักศึกษาในแต่ละสถาบันการศึกษา

จากการศึกษาในครั้งนี้พบผลการวิจัยที่สอดคล้องกับกลุ่มตัวอย่างในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลที่เป็นผู้กู้ต่อเนื่อง ที่ได้ให้ความเห็นว่า การได้รับเงินกู้ยืมจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาช่วยทำให้ได้เข้าศึกษาต่อในระดับที่สูงกว่า ปวช. ปวส. โดยไม่ต้องหยุดเรียนเพื่อเข้าสู่ตลาดแรงงาน ทำให้ได้เรียนต่อจนสำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีได้ จึงทำให้จำนวนนักศึกษาในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลมีจำนวนเพิ่มขึ้น เมื่อความสามารถในการรับผิดชอบค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นจากการได้รับเงินกู้ยืมจากการได้รับเงินกู้ยืมจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา

นอกจากนั้นกลุ่มตัวอย่างในมหาวิทยาลัยเอกชนก็ได้แสดงความเห็นด้านบวกต่อกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาด้วยเช่นกันว่าทำให้โอกาสทางการศึกษาเพิ่มขึ้น จึงมีโอกาสเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยเอกชนที่มีค่าใช้จ่ายสูงได้ โดยไม่ต้องเลือกเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยเปิดกรณีไม่ได้เงินกู้จากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา

จากการดำเนินการของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาทำให้นักเรียน นักศึกษา มีความสามารถในการรับผิดชอบค่าใช้จ่ายได้มากขึ้น ดังนั้นจึงมีโอกาสเลือกเข้าศึกษาต่อในระดับที่สูงกว่าปวช. ปวส. หรือแม้แต่สถาบันการศึกษาเอกชนที่มีค่าใช้จ่ายสูงได้ ดังนั้นจึงทำให้มีการเปลี่ยนแปลงจำนวนนักศึกษามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในมหาวิทยาลัยเอกชนและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ยกเว้นมหาวิทยาลัยของรัฐที่รับจำกัดจำนวนอาจไม่พบการเปลี่ยนแปลงจำนวนนักศึกษา ส่วนมหาวิทยาลัยราชภัฏ มีการเปลี่ยนแปลงความเท่าเทียมของโอกาสทางการศึกษาน้อยมาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่าความเสมอภาคของโอกาสทางการศึกษาในระดับภูมิภาคมีอยู่แล้วถึงจะมีกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ความเสมอภาคของโอกาสทางการศึกษาก็ยังคงไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก กล่าวคือมหาวิทยาลัยราชภัฏ เป็นสถาบันการศึกษาที่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินการของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาต่อการเปลี่ยนแปลงของโอกาสทางการศึกษาน้อยมาก เนื่องจากมีความเสมอภาคของโอกาสทางการศึกษาอยู่ก่อนแล้ว กล่าวคือมหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นสถาบันการศึกษาส่วนภูมิภาคที่มีอยู่ไ้แต่จังหวัด มีการรับนักศึกษาใหม่จำนวนมากในแต่ละปี มีความหลากหลายของสาขาวิชาให้เลือกเรียนได้อย่างเสมอภาคกัน การแข่งขันในการสอบเข้าไม่สูงมาก โดยเป็นการแข่งขันของกลุ่มคนในพื้นที่ ที่มีความแตกต่างของฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมไม่มากนัก ทำให้เกิดการแข่งขันที่เป็นธรรม สามารถรับนักศึกษาได้ตามการ

เพิ่มขึ้นของประชากรวัยเรียนในพื้นที่ ดังนั้นดำเนินการของทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาจึงไม่ได้ทำให้ความเสมอภาคในสถาบันการศึกษานี้เปลี่ยนแปลง⁵⁶

เมื่อพิจารณาการเปลี่ยนแปลงจำนวนนักศึกษาใหม่ในสถาบันอุดมศึกษาในแต่ละสาขาเปรียบเทียบกับก่อนและหลังมีกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ในภาพรวมจำนวนนักศึกษาใหม่เพิ่มขึ้นหลังมีกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา สาขาที่มีจำนวนนักศึกษาใหม่เพิ่มขึ้นมากที่สุด 3 อันดับคือ สาขาวิศวกรรมศาสตร์และสถาปัตยกรรมศาสตร์ เพิ่มขึ้นร้อยละ 22.2 สาขาเกษตรศาสตร์และประมง เพิ่มขึ้นร้อยละ 19.4 และสาขาแพทยศาสตร์และสาขาที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์สุขภาพ เพิ่มขึ้นร้อยละ 18.1 โดยสาขาเกษตรศาสตร์และประมงมีความแตกต่างของการเปลี่ยนแปลงที่สุด คือมีการเปลี่ยนแปลงจากร้อยละ 0.7 เป็นร้อยละ 19.4 หรือมีการเปลี่ยนแปลงโดยเพิ่มขึ้น 27.7 เท่า รองลงมาคือสาขาวิศวกรรมศาสตร์และสถาปัตยกรรมศาสตร์ และแพทยศาสตร์ ตามลำดับ ส่วนสาขาที่มีอัตราการเพิ่มของนักศึกษาน้อยที่สุดหลังมีกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา คือสาขาอื่นๆ และสาขาครุศาสตร์ ร้อยละ 1.3 และ 8.2 ตามลำดับ สำหรับในปี 2543 หลังจากการดำเนินการของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา พบว่าสาขาแพทยศาสตร์และสาขาเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์สุขภาพ มีจำนวนนักศึกษาเพิ่มขึ้นมากที่สุด รองลงมาคือสาขานิติศาสตร์ สาขาเกษตรและประมง และสาขาสังคมศาสตร์ ส่วนสาขาวิศวกรรมศาสตร์มีจำนวนนักศึกษาเพิ่มขึ้นร้อยละ 22.2⁵⁷ ในปีเดียวกัน ซึ่งเป็นสาขาที่มีการเพิ่มขึ้นของจำนวนนักศึกษามากที่สุด

การเปลี่ยนแปลงจำนวนนักศึกษาใหม่ในแต่ละสาขาโดยภาพรวมแล้วหลังมีกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาจำนวนนักศึกษาเพิ่มขึ้นทุกสาขา ซึ่งให้ผลที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงจำนวนนักศึกษาใหม่ในแต่ละสถาบันการศึกษา ที่แสดงว่ามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล มีจำนวนนักศึกษาใหม่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ได้เปิดสอนสาขาเกษตรศาสตร์ สาขาวิศวกรรมศาสตร์ในแต่ละวิทยาเขตมากที่สุดในบรรดาสถาบันอุดมศึกษาทั้งหมด สำหรับสาขาวิศวกรรมศาสตร์ซึ่งเป็นสาขาที่มีการเปลี่ยนแปลงจำนวนนักศึกษามากที่สุดก็เปิดสอนในทุกสถาบันการศึกษา ยกเว้นมหาวิทยาลัยราชภัฏเท่านั้น จึงทำให้จำนวนศึกษาใหม่ที่

⁵⁶ จุฑนศรี มาดิลกโกวิท, "การวิเคราะห์ผลของเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษาที่มีต่อความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา," (วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544), หน้า 65.

⁵⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 110.

เข้าศึกษาในสาขาและสถาบันดังกล่าวมีจำนวนมากขึ้น จากโอกาสทางการศึกษาที่เพิ่มขึ้นหลังมี กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา สอดคล้องกับตารางที่ 14 ซึ่งพบว่ามี การเปลี่ยนแปลงจำนวน นักศึกษาที่ได้รับเงินกู้เพิ่มขึ้นทุกปี ตั้งแต่เริ่มดำเนินโครงการกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา จนถึง ปี 2551

ตารางที่ 14 การให้กู้ยืมตั้งแต่ ปีการศึกษา 2539 - 2550

ปี การศึกษา	ผู้กู้รายเก่า		ผู้กู้รายใหม่		รวม	
	สัญญา	ล้านบาท	สัญญา	ล้านบาท	สัญญา	ล้านบาท
2539	-	-	148,444	3,652.59	148,444	3,652.59
2540	113,798	3,925.23	321,628	8,225.96	435,426	12,151.19
2541	341,052	11,499.30	405,958	7,943.72	747,010	19,443.02
2542	592,482	17,928.78	289,386	5,817.61	881,868	23,746.39
2543	658,572	20,551.90	242,418	3,897.73	900,990	24,449.63
2544	665,595	22,001.52	322,060	6,479.55	987,655	28,481.07
2545	738,153	25,544.35	265,064	4,166.44	1,003,217	29,710.79
2546	731,717	25,663.30	187,249	2,973.88	918,966	28,637.18
2547	635,158	21,708.51	249,565	4,336.89	884,723	26,045.41
2548	631,505	21,602.29	236,871	3,794.47	868,376	25,396.77
2549	484,090 8	16,092.58	2,616	132.50	486,706	16,225.0
2550	254,969	10,022.97	81,599	2,262.88	336,568	12,285.85
2551	533,173	22,541.73,	197,972	5,470.01	731,145	28,011.74*

ที่มา : บมจ. ธนาคารกรุงไทย 30 กันยายน 2550

*รวบรวมจาก <http://www.studentloan.or.th/appropriate.php>

ปัจจัยที่มีผลต่อโอกาสทางการศึกษาของผู้กู้ยืม

เป้าหมายหลักของการดำเนินการของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ก็เพื่อลดความไม่ เท่าเทียมของโอกาสทางการศึกษาให้กับนักเรียน นักศึกษา เนื่องมาจากความแตกต่างของฐานะ ทางเศรษฐกิจและสังคมที่เกิดจากความแตกต่างของอาชีพผู้ปกครองที่เป็นตัวกำหนดรายได้ของ ครอบครัวและค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาของบุตร ที่มีผลต่อการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาในระดับที่ สูงขึ้นไป จากความแตกต่างของรายได้ผู้ปกครองได้ทำให้นักเรียน นักศึกษาที่มาจากครอบครัวที่มี ฐานะดีมีโอกาสเข้าศึกษาต่อในระดับที่สูงมากกว่านักเรียน นักศึกษาที่มาจากครอบครัวยากจนที่มี

รายได้น้อย ซึ่งมีแนวคิดว่าการอุดหนุนเงินกู้ยืมจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาจะช่วยขจัดอุปสรรคในการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา และลดความไม่เป็นธรรมที่เกิดขึ้นอย่างซ้ำซากในสังคมให้หมดไปได้

แต่ถึงแม้ว่ากองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาจะช่วยลดความแตกต่างของโอกาสทางการศึกษาด้วยการอุดหนุนงบประมาณไปที่ตัวผู้เรียน เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการรับผิดชอบค่าใช้จ่ายให้มากขึ้นได้ แต่ยังมีปัจจัยอื่นๆ ที่มีบทบาทต่อโอกาสทางการศึกษาของผู้เรียน โดยที่กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษายังแทนที่ไม่ได้คือ

1) ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้กู้

นอกจากอาชีพของผู้ปกครองจะเป็นตัวกำหนดรายได้ของครอบครัวแล้ว ความแตกต่างของอาชีพยังแสดงถึงระดับการศึกษาของแต่ละบุคคล ที่จะสะท้อนไปสู่โอกาสทางการศึกษาของบุตรด้วย การศึกษาที่ผ่านมามีนักเรียน นักศึกษา ที่ผู้ปกครองมีฐานะยากจน ประกอบอาชีพด้านการเกษตร รับจ้างและอื่นๆ มีโอกาสเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาจำนวนน้อย⁵⁸ เมื่อเปรียบเทียบกับนักเรียน นักศึกษาที่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพ รับราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือพนักงานบริษัทเอกชน ซึ่งเรามีความเห็นคล้ายคลึงตามถึงขีดความสามารถในการรับผิดชอบค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาของบุตรขึ้นกับรายได้ของผู้ปกครอง และรายได้ของผู้ปกครองยังมีความสัมพันธ์กับระดับการศึกษาตัวผู้ปกครองด้วย

ผลการการศึกษากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ผู้ปกครองประกอบอาชีพด้านการเกษตร รองลงมาประกอบอาชีพ รับจ้าง ค้าขาย และ ข้าราชการ ตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างที่จัดว่าเป็นกลุ่มผู้ด้อยโอกาสคือ กลุ่มตัวอย่างที่ผู้ปกครองมีรายได้ต่ำ ที่ประกอบอาชีพเกษตรกร รับจ้าง และ ค้าขาย ดังตารางที่ 15 ส่วนใหญ่สามารถเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาใน มหาวิทยาลัยดั้งเดิมของรัฐ มหาวิทยาลัยเอกชน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล และมหาวิทยาลัยราชภัฏ ส่วนใหญ่เป็นผู้กู้ต่อเนื่อง โดยมีความแตกต่างกันของโอกาสในการเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาดังนี้

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ภาพรวมผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ด้อยโอกาสได้รับเงินกู้ยืมจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา มีโอกาสเข้าศึกษาต่อในสถาบันการศึกษานี้มากขึ้น โดยเฉพาะผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับ ปวส. จากวิทยาลัยอาชีวศึกษา

⁵⁸ รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์, เศรษฐศาสตร์การคลังว่าด้วยการศึกษา(กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2519), หน้า132.

โดยไม่ต้องหยุดเรียนเพื่อทำงานแล้วกลับเข้ามาเรียนใหม่เมื่อมีความสามารถในการรับผิดชอบค่าใช้จ่ายได้ ส่วนใหญ่แล้วผู้ปกครองประกอบอาชีพที่มีรายได้ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษากำหนดไว้ เช่น เกษตรกร รับจ้าง ค้าขาย เป็นต้น

ตารางที่ 15 รายได้ผู้ปกครองของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา

กลุ่มอาชีพ	รายได้เฉลี่ย/เดือน (บาท)
ธุรกิจส่วนตัว	20,000-40,000
รับราชการ	20,000-30,000
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	10,000-30,000
พนักงานบริษัทเอกชน	10,000-30,000
ลูกจ้าง	<10,000-20,000
อาชีพอิสระ	10,000-20,000
เกษตรกร	<10,000

ที่มา: จากการเก็บรวบรวมข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง (ม.ราชมนคล ม.ราชภัฏ ม.รัฐ และ ม.เอกชน)

มหาวิทยาลัยราชภัฏ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ด้อยโอกาสที่เลือกเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยราชภัฏทั้งผู้กู้ต่อเนื่องและผู้ที่ไม่ต่อเนื่องนั้น มีโอกาสในการเลือกสถาบันการศึกษามากขึ้น ถึงแม้ผลการศึกษาจะแสดงว่าการได้รับเงินกู้ไม่มีผลต่อการเข้าศึกษาต่อในสถาบันการศึกษานี้ แต่กลุ่มตัวอย่างมีโอกาสเลือกเข้าศึกษาต่อในสถานศึกษา ที่อยู่ห่างจากภูมิลำเนา ซึ่งแสดงถึงความสามารถในการรับผิดชอบค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น จากการได้รับเงินกู้ยืมจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ถึงแม้ว่าการเข้ามาศึกษาในเมืองจะทำให้มีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น แต่การได้รับเงินกู้ยืมจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาสามารถรับผิดชอบค่าใช้จ่ายที่จะเกิดขึ้นได้ โดยนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต คนหนึ่งเล่าว่า

“การได้เงินกู้ไม่มีผลต่อการเข้าเรียน เพราะยังไงก็ต้องเรียนอยู่แล้ว แต่ช่วยให้เลือกที่เรียนได้...เลือกเรียนสวนดุสิตเพราะว่าค่าใช้จ่ายไม่สูงมาก ถ้าไม่ได้ทุนก็สามารถรับผิดชอบค่าใช้จ่ายได้ด้วยการทำงานพิเศษ...”⁵⁹

⁵⁹ สัมภาษณ์ นักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต. สัมภาษณ์, 3 เมษายน 2553

นักศึกษาอีกสถาบันหนึ่งก็ให้เหตุผลใกล้เคียงกันว่า “ตัดสินใจเรียนที่นี่เพราะความมีชื่อเสียงของสถาบัน...โดยไม่กังวลว่าจะได้เงินกู้ต่อหรือไม่ ณ ตอนนั้น...แต่พอเข้ามากริบบู้ต่อ”⁶⁰

ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่เลือกเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนต่างให้ความเห็นว่ามีโอกาสในการเลือกมากขึ้น โดยนักศึกษาท่านหนึ่งผู้ปกครองประกอบอาชีพเป็นคนขับแท็กซี่ เล่าว่า...

“เงินกู้จากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาช่วยให้หนูได้เรียนต่อในสาขาที่อยากเรียนโดยไม่กังวลค่าใช้จ่ายที่ครอบครัวต้องรับผิดชอบ...รายได้ของพ่อไม่พอนั่นเอง เพราะว่าต้องจ่ายค่าเช่าบ้าน ค่าใช้จ่ายในครอบครัว เพราะว่าพ่อทำงานคนเดียว”⁶¹

เช่นเดียวกันนักศึกษาของมหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งที่ผู้ปกครองมีอาชีพทำนา เดินทางมาจากภาคเหนือเพื่อเข้าศึกษาระดับปริญญาตรีที่นี่ กล่าวว่า...

“กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาช่วยให้ได้เรียนที่นี่ เพราะตนเองมีความต้องการเข้าเรียนที่นี่ เนื่องจากความมีชื่อเสียงด้านเซิร์ลิตเตอร์ของสถาบัน”⁶² ซึ่งนักศึกษาท่านนี้เป็นผู้ที่มีความสามารถด้านนี้ และต้องการเข้ามาฝึกร่วมกับทีมของมหาวิทยาลัย เพื่อการก้าวสู่ความเป็นมืออาชีพในด้านนี้

นอกจากนั้นนักศึกษาของมหาวิทยาลัยดั้งเดิมของรัฐ ท่านหนึ่งที่กำลังศึกษาในคณะครุศาสตร์ ผู้ปกครองประกอบอาชีพค้าขายผักในตลาด ที่จังหวัดอุบลราชธานี เล่าว่า...

“เลือกเรียนที่นี่เพราะสอบติด...แต่ก็มีปัญหาเรื่องการเงินเพราะทางบ้านยากจน...แต่ก็เบาใจขึ้นเมื่อคิดว่าจะได้รับเงินกู้เนื่องจากเคยกู้ตอนม.ปลาย”⁶³

แต่การตัดสินใจเลือกสถาบันการศึกษาของผู้กู้ยืมเงินจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา มีความแตกต่างระหว่างผู้กู้ต่อเนื่องและผู้กู้ไม่ต่อเนื่อง โดยกลุ่มแรกมีความมั่นใจว่าจะได้รับเงินกู้ยืมจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาสูงกว่า เนื่องจากการเคยได้รับอนุมัติเงินกู้ยืมมีผลต่อการพิจารณาในการกู้ยืมครั้งต่อไป เป็นเกณฑ์ที่ผู้กู้ทราบเป็นอย่างดี ดังนั้นผู้ที่เคยได้รับเงินกู้ยืมจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาจึงตัดสินใจได้ง่ายกว่าผู้ที่ไม่เคยได้รับเงินกู้ยืมจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาในการเลือกเข้าศึกษาต่อในสถาบันการศึกษาที่ตั้งอยู่ในเขตเมือง เช่นผลการสัมภาษณ์นักศึกษาท่านหนึ่งเล่าว่า...

⁶⁰ สัมภาษณ์ นักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม, 6 เมษายน 2553

⁶¹ สัมภาษณ์ นักศึกษาคณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่ง, 12 กรกฎาคม 2553.

⁶² สัมภาษณ์ นักศึกษาคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่ง, กันยายน 2553.

⁶³ สัมภาษณ์ นักศึกษาคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 7 สิงหาคม 2553.

“เลือกเข้ามาศึกษาที่สถาบันการศึกษาแห่งนี้ ด้วยความมีชื่อเสียงระดับประเทศ...จริง ๆ แล้วสอบได้ที่มหาวิทยาลัยราชภัฏที่บ้าน เลือกที่นี่เพราะคิดว่าจะได้รับสิ่งที่ดีกว่า...ไม่กังวลกับค่าใช้จ่าย เพราะคิดว่าต้องกู้ยืมเงินจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาได้แน่นอน เพราะอาจารย์ที่โรงเรียนเก่า แนะนำให้กู้ตอนม.ปลาย โดยบอกว่าเมื่อเข้าเรียนในระดับมหาวิทยาลัยแล้วจะกู้ได้ง่ายขึ้น...ผลก็คือสามารถกู้ยืมเงินจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาได้”⁶⁴

ส่วนนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ที่เป็นผู้กู้ยืมไม่ต่อเนื่อง เล่าว่า “รู้สึกกังวลเช่นกันที่เลือกเรียนที่นี่ เพราะมีค่าใช้จ่ายมากกว่าเรียนที่บ้าน แต่คิดว่าคงจะกู้ได้ เพราะว่าคุณสมบัติอยู่ในเกณฑ์ที่กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษากำหนดทุกอย่าง...แต่ระหว่างที่รอผลอนุมัติก็ต้องสำรองค่าใช้จ่ายต่างๆ ไปก่อน โดยได้ขอจากทางบ้าน แล้วค่อยคืนตอนที่ได้รับเงินจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา”⁶⁵

จากผลการให้สัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่ากลุ่มนักศึกษาที่ผู้ปกครองประกอบอาชีพเกษตรกรหรือรับจ้างทั่วไปมีโอกาสในการเลือกเข้าศึกษาต่อในทุกสถาบันการศึกษาจากอิทธิพลของการได้รับเงินกู้ยืมจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ที่ได้สร้างความมั่นใจในการรับผิดชอบค่าใช้จ่ายที่จะเกิดขึ้นในระดับอุดมศึกษา ส่วนในภาพรวมนั้นหลังมีกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา ตามกลุ่มอาชีพผู้ปกครองและภูมิลำเนาของนักศึกษาดีขึ้นเพียงเล็กน้อย โดยความไม่เสมอภาคที่เกิดจากความแตกต่างด้านอาชีพผู้ปกครองจะลดลงมากกว่าความไม่เสมอภาคที่เกิดจากความแตกต่างด้านภูมิลำเนา รูปแบบความไม่เสมอภาคก่อนมีกองทุนเป็นอย่างไร ในช่วงหลังมีกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อศึกษาก็ยังคงอยู่ในรูปแบบเดิม กล่าวคือนักศึกษาที่มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานครยังคงมีโอกาสเลือกมากที่สุด ในมหาวิทยาลัยปิด นักศึกษาที่มาจากครอบครัวเกษตรกรและมีภูมิลำเนาอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือยังคงมีโอกาสเลือกเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาน้อยที่สุด ส่วนความไม่เสมอภาคของโอกาสทางการศึกษาที่เกิดจากความแตกต่างด้านอาชีพของผู้ปกครองเปลี่ยนแปลงเล็กน้อยในภาพรวม โดยพบว่านักเรียนที่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพเกษตรกรมีโอกาสในการเลือกมากขึ้นในสถาบันการศึกษาสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย แต่ยังคงน้อยกว่าเมื่อเทียบกับการเพิ่มขึ้นของโอกาสในการเลือกของนักเรียน ที่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพรัฐวิสาหกิจ รับราชการและค้าขาย⁶⁶

⁶⁴ สัมภาษณ์ นักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม, เมษายน 2553.

⁶⁵ สัมภาษณ์ นักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์ ม.จันทรเกษม, 14 เมษายน 2553

⁶⁶ จรูญศรี มาดิลกโกวิท, “การวิเคราะห์ผลของเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษาที่มีต่อความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา,” (วิทยานิพนธ์ดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544), หน้า 87.

ถึงแม้ว่ากลุ่มตัวอย่างที่ผู้ปกครองมีอาชีพเกษตรกรรมจะมีโอกาสในการเลือกเข้าศึกษาน้อยที่สุดในภาพรวมเมื่อเปรียบเทียบกับนักศึกษาที่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพอื่นๆ แต่พบว่านักเรียนกลุ่มดังกล่าวมีโอกาสในการเลือกเพิ่มมากขึ้นในสถาบันการศึกษาสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเอกชน โอกาสในการเลือกเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏที่ห่างจากภูมิลำเนา ถึงอย่างไรโอกาสในการเข้าศึกษาของกลุ่มนักเรียน นักศึกษากลุ่มนี้ เปรียบเทียบกับนักเรียน นักศึกษาที่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพอื่นแล้ว โอกาสในการเลือกก็ยังเพิ่มขึ้นน้อยที่สุดใกล้เคียงกับอาชีพรับจ้าง/ลูกจ้างเอกชน จึงทำให้มีจำนวนนักเรียน นักศึกษาดังกล่าวเข้าสู่โอกาสทางการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นได้น้อยลง⁶⁷

ดังนั้นแสดงว่าบทบาทของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาต่อโอกาสทางการศึกษาที่มีผลจากความแตกต่างสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมเนื่องจากความแตกต่างอาชีพผู้ปกครอง สามารถทำให้กลุ่มนักเรียน นักศึกษาที่เป็นผู้โดยโอกาสจากความต่างด้านรายได้ที่เกิดจากอาชีพของผู้ปกครอง มีความเท่าเทียมของโอกาสทางการศึกษาเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อย เมื่อเปรียบเทียบการเพิ่มขึ้นของโอกาสทางการศึกษาของกลุ่มนักเรียน นักศึกษา ที่ผู้ปกครองประกอบอาชีพ พนักงานรัฐวิสาหกิจ ข้าราชการ และลูกจ้างเอกชน จึงกล่าวได้ว่าอาชีพของผู้ปกครองยังเป็นปัจจัยกำหนดระดับการศึกษาของบุตร ซึ่งการอุดหนุนเงินกู้ยืมของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาให้นักเรียน นักศึกษาที่ผู้ปกครองมีรายได้น้อยและมีระดับการศึกษาต่ำ ยังไม่บรรลุเป้าหมายเท่าที่ควร เนื่องจากความแตกต่างของอาชีพผู้ปกครองนั้นมีปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อโอกาสทางการศึกษาของบุตรดังนี้

- รายได้ อาชีพเป็นตัวกำหนดรายได้ กล่าวคือกลุ่มผู้ปกครองที่ประกอบอาชีพ พนักงานรัฐวิสาหกิจ พนักงานบริษัทเอกชน รับราชการ ย่อมมีรายได้มากกว่ากลุ่มผู้ปกครองที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม และรับจ้างทั่วไป ซึ่งรายได้จะกำหนดค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาของบุตร เกิดความแตกต่างของอำนาจซื้อ ถึงแม้ว่าบุตรของกลุ่มอาชีพผู้ที่มีรายได้น้อยจะได้รับเงินอุดหนุนจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาเพื่อเป็นค่าใช้จ่าย แต่จากการศึกษาพบว่ายังมีค่าใช้จ่ายอื่นที่นักเรียน นักศึกษาต้องได้รับการอุดหนุนจากครอบครัว หรือผู้ปกครองส่วนหนึ่ง

- ระดับการศึกษา นอกจากอาชีพของผู้ปกครองจะแสดงถึงระดับรายได้แล้ว ยังบ่งบอกถึงระดับการศึกษาและการให้ความสำคัญกับการศึกษาของบุตรด้วย กล่าวคือผู้ปกครองที่ประกอบอาชีพรับราชการหรือนักวิชาการ ย่อมให้ความสำคัญต่อระดับการศึกษาของบุตรมากกว่าอาชีพ

⁶⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 112

อื่นๆ ดังนั้นบุตรของกลุ่มอาชีพนี้ย่อมได้รับการส่งเสริมจากผู้ปกครองทั้งค่าใช้จ่ายและทักษะความรู้วิชาการต่างๆ คาดว่าบุตรของผู้ปกครองกลุ่มอาชีพนี้จะได้รับการศึกษาเทียบเท่าผู้ปกครองหรือสูงกว่า แต่ก็มีโอกาสเป็นไปได้ที่นักเรียน นักศึกษา ที่มีผู้ปกครองมีรายได้น้อยสามารถเข้าสู่โอกาสทางการศึกษาที่สูงขึ้นจากยุคของมูลชาวัสสารไร่พรมแดน ที่ประชาชนมีโอกาสเข้าถึงข้อมูลข่าวสารมากขึ้นจากสื่อต่างๆ จึงทำให้กลุ่มผู้ปกครองที่ประกอบอาชีพเกษตรกร หรือรับจ้าง ให้ความสำคัญของการศึกษาและสนับสนุนให้บุตรได้เข้าศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นกว่าตนเอง เนื่องจากการรับรู้ว่าตนเองเป็นผู้ด้อยโอกาสในสังคมแล้วถูกเอารัดเอาเปรียบจากผู้มีอำนาจ จึงไม่ต้องการให้บุตรต้องตกอยู่ในสภาพเดียวกับตนเอง

จากผลการศึกษาสรุปได้ว่า การดำเนินการของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาเพื่อลดความไม่เสมอภาคของโอกาสทางการศึกษาที่เกิดจากความแตกต่างของอาชีพผู้ปกครอง ยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากความสามารถในการรับผิดชอบค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาของผู้ปกครองในแต่ละอาชีพ มีความแตกต่างกัน จากความแตกต่างของรายได้ในแต่ละอาชีพ ทำให้นักเรียน นักศึกษาได้รับผลกระทบจากความแตกต่างนี้ กล่าวคือการเพิ่มขึ้นของโอกาสทางการศึกษาของนักเรียน นักศึกษาไม่ได้ผลจากการได้รับเงินกู้จากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา แต่เพียงอย่างเดียว แต่ต้องได้รับการสนับสนุนจากครอบครัวด้วย โดยครอบครัวต้องมีรายได้เพียงพอที่ไม่ต้องพึ่งพาให้ผู้กู้มาช่วยทำงาน เพื่อให้ผู้เรียนได้ใช้เวลาอย่างเต็มที่เพื่อการเรียน โดยไม่ต้องไปทำงานพิเศษเพื่อหารายได้หรือทำงานของครอบครัว นอกจากนี้ครอบครัวต้องสามารถช่วยเหลือค่าใช้จ่ายในการศึกษาได้ส่วนหนึ่งด้วยนอกเหนือจากที่ผู้กู้สามารถกู้ยืมได้จากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา เพราะว่าการพึ่งเงินจากกู้ยืมจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาเพียงอย่างเดียวอาจจะไม่เพียงพอ เนื่องจากอาจจะมีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นระหว่างศึกษาหรือการได้รับจัดสรรเงินกู้ยืมจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อศึกษาน้อย จนไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นได้

เมื่อมองในภาพรวมพบว่าการดำเนินการเพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้กับนักเรียน นักศึกษาของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาในช่วงที่ผ่านมา ทำให้นักเรียน นักศึกษา ในแต่ภูมิภาคที่มีความแตกต่างของอาชีพผู้ปกครอง มีโอกาสเข้าศึกษาในระดับที่สูงขึ้นในภาพรวม แต่เมื่อพิจารณาในส่วนย่อยพบว่า นักศึกษาที่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพด้านการเกษตร รับจ้างและอื่นๆ ในภาพรวมพบว่ามีโอกาสทางการศึกษาเพิ่มขึ้น แต่เมื่อเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงกับโอกาสทางการศึกษาของกลุ่มนักเรียน นักศึกษาที่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพ รับราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ หรือพนักงานบริษัทเอกชนแล้ว พบว่ามีเพิ่มของโอกาสทางการศึกษาขึ้นน้อยกว่า

กลุ่มหลัง ซึ่งทำให้ระยะห่างระหว่างคนจนกับคนรวยยังมีช่องว่างเท่าเดิม เพียงแค่ขยับจุดเปรียบเทียบเท่านั้นเอง

2) อุปสรรคในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน

จากแนวคิดการแก้ปัญหาความยากจนด้วยการให้การศึกษาแก่ประชาชนจะเป็นการแนวทางที่ยั่งยืนด้วยการดำเนินงานของโครงการทางการศึกษาต่างๆ รวมทั้งการดำเนินการของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ที่มีวัตถุประสงค์ให้กลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้ด้อยโอกาสในสังคม ด้วยการช่วยเหลือผ่านเงินกู้ยืมเพื่อเพิ่มอำนาจซื้อ เพิ่มโอกาสในการเข้าสู่บริการทางการศึกษาอย่างทั่วถึง แต่ขณะเดียวกันกระบวนการกระจายเงินทุนไปยังกลุ่มเป้าหมายยังทำได้ไม่ดีพอ เนื่องจากกระบวนการคัดเลือกขาดประสิทธิภาพในการแยกประชากรกลุ่มที่สมควรได้รับเงินออกจากประชากรกลุ่มอื่น ในบางครั้งทำให้กลุ่มเป้าหมายถูกสวมสิทธิ์เพื่อรับเงินทุน ส่งผลให้กลไกการจัดสรร (Loan Allocation) และการกระจายเงินทุน (Loan Distribution) เชื้อให้เกิดความไม่เท่าเทียมในการได้รับเงินทุน⁶⁸ ทำให้ผลประโยชน์จากการดำเนินการของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาตกอยู่กับกลุ่มคนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดี จึงทำให้โอกาสทางการศึกษาของกลุ่มผู้ด้อยโอกาสยังคงเป็นไปอย่างไม่ทั่วถึง จากความบกพร่องของกระบวนการคัดกรองดังกล่าว

การกำหนดคุณสมบัติของผู้กู้โดยใช้รายได้ของครอบครัวและความต่อเนื่องในการกู้ยืมเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาอนุมัติเงินทุน ผลการดำเนินการที่ผ่านมาพบอุปสรรคในการคัดเลือกและตรวจสอบผู้ที่สมควรได้รับเงินทุนดังนี้

-การตรวจสอบรายได้ ปัญหาส่วนใหญ่ที่ในการพิจารณาคุณสมบัติของผู้กู้ยืมคือความยากลำบากในการตรวจสอบรายได้ของบิดา มารดาหรือผู้ปกครอง เนื่องจากกลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางสังคมนั้นขาดหลักฐานแสดงที่มาของรายได้ที่แท้จริง เป็นอาชีพนอกระบบภาษีที่ไม่มีเอกสารแสดงรายได้ การแจ้งรายได้จึงเป็นเพียงการประมาณค่าที่ไม่สามารถตรวจสอบได้จริง ส่วนรายได้ที่แจ้งก็ไม่ได้มีความสัมพันธ์กับฐานะครอบครัวของผู้กู้ จึงทำให้เกิดความยากลำบากในการใช้เป็นเกณฑ์ที่วัดระดับความยากจนของผู้แจ้งได้⁶⁹ จึงทำให้การใช้เกณฑ์รายได้มีความไม่เที่ยงในการพิจารณาคุณสมบัติของผู้ขอกู้ยืมเงินจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา

⁶⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 123.

⁶⁹ สมชัย ฤชุพันธุ์ และ ชลธาร วิศุทวงศ์, แนวทางการบริหารจัดการกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา, กรุงเทพมหานคร: 2544, หน้า 68

นอกจากนั้นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการให้เกณฑ์รายได้ ผู้วิจัยยังได้พบช่องว่างของขั้นตอนการรับรองรายได้ของผู้ขอผู้ดังนี้

1. ไม่มีผู้รับรองรายได้ เนื่องจากประชากรที่ประกอบกลุ่มอาชีพเกษตรกร รับจ้าง หรืออื่นๆ ที่มีระดับฐานะทางการเงินต่ำ การให้ผู้ปกครองส่วนท้องถิ่นรับรองรายได้ เป็นแนวทางที่น่าเชื่อถือเนื่องจาก แนวคิดที่ว่าผู้ปกครองส่วนท้องถิ่นเช่นกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีความใกล้ชิดกับสมาชิกในชุมชน มีความน่าเชื่อถือที่คณะกรรมการพิจารณาเงินกู้ของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาจะได้ข้อมูลที่ใกล้เคียงกับความจริง แต่ในขณะเดียวกันผู้วิจัยพบกลุ่มตัวอย่างประสบปัญหาที่ผู้ปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ให้ความร่วมมือในการรับรองรายได้ผู้กู้ เนื่องจากครอบครัวของผู้กู้ขัดผลประโยชน์จากการเลือกตั้งในการเมืองท้องถิ่น เมื่อครอบครัวของผู้กู้ถูกมองว่าเป็นหวัคະແນนให้กับผู้สมัครฝ่ายตรงข้าม ดังที่นักศึกษาท่านหนึ่งเล่าว่า "หนูให้แม่นำเอกสารรับรองรายได้ไปให้ผู้ใหญ่บ้านเซ็น แต่ผู้ใหญ่บ้านไม่ยอมเซ็น....ได้แต่บ่นๆถึงเรื่องการเลือกตั้งที่ผ่านมา..แม่หนูจึงนำไปให้อาจารย์ที่โรงเรียนเซ็นแทน"⁷⁰ จากการให้สัมภาษณ์ดังกล่าวซึ่งแสดงให้เห็นว่าเกิดความไม่เสมอภาคต่อโอกาสในการได้รับการพิจารณาตั้งแต่ขั้นตอนแรกของการดำเนินการไปแล้ว

2. การรับรองรายได้ขาดความน่าเชื่อถือ กรณีกลุ่มผู้ปกครองของผู้ที่ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัวบางประเภท ที่ไม่ได้จดทะเบียนการค้ากับกระทรวงพาณิชย์ ทำให้ขาดเอกสารแสดงรายได้เพื่อยืนยันรายได้ที่แน่นอน เช่น ผู้ให้เช่าอาคารพาณิชย์ เช่าที่ดิน อาชีพนายหน้าค้าอสังหาริมทรัพย์ หรือธุรกิจบางประเภทที่จดทะเบียนการค้ากับกระทรวงพาณิชย์ แต่ยื่นงบดุลบริษัทขาดทุน เพื่อผลประโยชน์ด้านภาษีต่อกรมสรรพากร เป็นต้น ซึ่งกลุ่มอาชีพเหล่านี้ล้วนแจ้งรายได้ต่ำกว่าความเป็นจริง หรือเราอาจกล่าวได้ว่าแสดงรายได้อันเป็นเท็จก็ได้ ดังนั้นผู้ที่ให้การรับรองรายได้กับกลุ่มผู้ปกครองของผู้ที่ประกอบอาชีพเหล่านี้ ล้วนเป็นการรับรองข้อมูลที่เป็นเท็จแทบทั้งสิ้น เช่นนักศึกษาท่านหนึ่งให้สัมภาษณ์ว่า...

"ครอบครัวเราประกอบธุรกิจส่วนตัว รายได้เกิน แต่ให้นำซึ่งเป็นข้าราชการรับรอง...ก็ได้รับอนุมัติเงินกู้จากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา"⁷¹

ส่วนนักศึกษาคณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งเล่าว่า "ปีแรกที่เข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาไม่มีคนรับรองรายได้ให้ จึงไม่ได้กู้ เริ่มกู้ตอนปี 2 ให้ผู้ใหญ่บ้านที่เป็นญาติรับรองให้...ที่บ้านทำธุรกิจรับเหมาก่อสร้างภายในเขตอำเภอ ธุรกิจไม่ได้จดทะเบียนมีรายได้

⁷⁰ สัมภาษณ์ นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, 28 พฤษภาคม 2553.

⁷¹ สัมภาษณ์ นักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, 7 กรกฎาคม 2553.

เกินที่กำหนดไว้...แต่แจ้งรายได้ให้อยู่ในเกณฑ์ที่กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษากำหนด จึงได้รับอนุมัติเงินกู้”⁷²

เช่นเดียวกับผู้ให้สัมภาษณ์นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตท่านหนึ่งเล่าว่า...

“บ้านเราก็เงินเดือนเกิน แต่เวลากรอกใบกู้ เงินเดือนผู้ปกครองห้ามเกิน 150,000 ต่อปี ค่าถึงจะอนุมัติให้ล่ะ ทาง กยศ ค่าให้ 60,000 บาท/ปี ถ้าค่าเทอมเกินเราต้อง เสียเป็นแคชเชียร์ เช็คให้เค้า อย่างปี่นี้เราเกินไป หมิ่นกว่า”⁷³

จากการให้สัมภาษณ์ของกลุ่มตัวอย่างแสดงให้เห็นว่ามีกลุ่มผู้ที่มีรายได้เกินเกณฑ์ที่กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาที่กำหนดไว้ แต่แจ้งรายได้ต่ำกว่าความจริง เพื่อให้ได้รับอนุมัติเงินกู้ยืมจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา นอกจากนั้นยังมีสถานศึกษาบางแห่งให้การช่วยเหลือนักเรียน นักศึกษา ผู้ขอู้ที่ขาดคุณสมบัติให้ได้รับอนุมัติเงินกู้ เนื่องจากเห็นเป็นผลประโยชน์ของสถาบันการศึกษา ที่จะได้รับค่าบำรุงการศึกษาจากนักเรียน นักศึกษาเหล่านั้น เป็นการกระทำที่ขาดความโปร่งใส ควรมีบทลงโทษกับสถาบัน⁷⁴ที่เห็นแก่ได้ในการเข้าร่วมโครงการของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาต่อไป เพื่อไม่ให้เป็นเยี่ยงอย่างกับสถาบันการศึกษาอื่นๆ ซึ่งทำให้มีกลุ่มคนรวยที่ได้รับประโยชน์จากเงินที่รัฐบาลจัดสรรสำหรับกลุ่มผู้ด้อยโอกาส จึงทำให้ผู้ที่มีความจำเป็นต้องได้รับเงินกู้ยืมจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาบางส่วนถูกกีดกันออกไป

จากปัญหาการพิจารณารายได้ของครอบครัวผู้กู้เป็นหลักสำคัญในการอนุมัติเงินกู้ยืม ทำให้มีผู้กู้บางรายแจ้งรายได้ของครอบครัวน้อยกว่าความเป็นจริง เพื่อให้ตนเองได้รับการอนุมัติเงินกู้ เนื่องจาก การแสดงรายได้ที่มากกว่าที่กำหนดจะทำให้ไม่ได้รับเงินกู้ ซึ่งความจริงครอบครัวมีรายได้มากแต่มีค่าใช้จ่ายมาก เนื่องจากมีหนี้สินผ่อนบ้านและส่งลูกเรียนอีกหลายคน ซึ่งกองทุนไม่ได้ถามในส่วนนี้ ดังนั้นตนจึงแจ้งรายได้ไม่เกินที่กองทุนกำหนดจะได้ไม่พลาดการอนุมัติเงินกู้ ซึ่งถ้าแจ้งรายได้ตามจริงจะทำให้ไม่ได้รับเงินกู้ยืมจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา

จากปัญหาดังกล่าวจึงเป็นช่องว่างให้คนรวยบางกลุ่มแสดงตนว่าเป็นคนจนที่ประกอบอาชีพในกลุ่มไม่มีหลักฐานแสดงระดับฐานะทางการเงิน การตรวจสอบรายได้เกิดความไม่เป็น

⁷² สัมภาษณ์ นักศึกษาคณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่ง, 12 กรกฎาคม 2553.

⁷³ สัมภาษณ์ นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, 28 พฤษภาคม 2553.

⁷⁴ จรูญศรี มาดิลกโกวิท, “การวิเคราะห์ผลของเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษาที่มีต่อความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา,”

(วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544), หน้า 171.

ธรรมชาติระหว่างคนจนจริงกับกลุ่มคนที่แอบอ้างว่าเป็นคนจน ทำให้กลุ่มคนรวยเข้ามามีส่วนร่วมรับการจัดสรรเงินกู้ยืมจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ส่วนแบ่งของเงินกู้จึงถูกกระจายไปสู่กลุ่มคนดังกล่าว คนจนอาจจะต้องเสียสิทธิในการเป็นผู้รับเงินกู้อย่างที่ควรจะเป็นและเสียโอกาสที่จะได้รับโอกาสทางการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นต่อไปได้

3. ผู้มีรายได้ประจำเสียสิทธิ์ สำหรับผู้มีรายได้ประจำเช่น รัฐบาล การพาณิชย์ รัฐวิสาหกิจ พนักงานบริษัทเอกชน การแสดงหลักฐานรายได้ที่เป็นจริง อาจจะทำให้บุตรไม่ได้รับการพิจารณาเงินกู้ยืมจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา เนื่องจากกลุ่มอาชีพดังกล่าวส่วนใหญ่มีรายได้เกินเกณฑ์ที่กำหนด จึงทำให้ไม่ได้รับการพิจารณาคำขอตั้งแต่แรก ทำให้นักเรียน นักศึกษาที่มีผู้ปกครองที่มีรายได้ประจำไม่ได้รับเงินกู้ ทั้งๆ ที่มีความจำเป็นเนื่องจากครอบครัวมีภาระต้องส่งลูกเรียนหลายคน หรือในบางครอบครัวพ่อ แม่แยกทางกัน ภาระค่าใช้จ่ายของครอบครัวจึงตกอยู่กับพ่อ หรือแม่เพียงคนเดียว ดังนั้นจึงเกิดความไม่เป็นธรรมในการอนุมัติเงินกู้โดยใช้ระดับรายได้เพียงอย่างเดียว โดยไม่คำนึงถึงปัจจัยอื่นๆ เช่นจำนวนบุตรที่อยู่ในวัยเรียน และส่วนประกอบของครอบครัว เช่น การอยู่ด้วยกันหรือการหย่าร้าง⁷⁵ ซึ่งทำให้การพิจารณาขาดมิติด้านอื่นๆ ที่แสดงถึงความจำเป็นของการได้รับเงินกู้หรือไม่นักเรียน นักศึกษาที่มีผู้ปกครองมีรายได้ประจำ เช่นนักศึกษาท่านแล้วว่า “เพื่อนที่พ่อเป็นตำรวจ มีรายได้เกิน แต่ครอบครัวมีพี่และน้องอยู่ในวัยเรียน ครอบครัวมีรายจ่ายมาก เพราะรายได้มาจากพ่อคนเดียว ส่วนมารดาเป็นแม่บ้าน ไม่มีรายได้ จึงทำให้ไม่ได้รับโอกาสในการกู้ยืมเงินจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา”⁷⁶

จากการนำรายได้มาเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาคุณสมบัติของผู้ที่สมควรได้รับอนุมัติเงินกู้ยืมจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา พบว่าผู้ที่ไม่สามารถหาผู้รับรองรายได้ การแจ้งรายได้ไม่ตรงกับความจริง ตลอดจนการพิจารณาเกณฑ์รายได้เพียงอย่างเดียว โดยไม่พิจารณาถึงปัญหาและความจำเป็นด้านอื่นๆ ของผู้สมัครขอรับเงินกู้ยืมจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ทำให้กลุ่มผู้ด้อยโอกาสไม่ได้รับความเป็นธรรมในการได้รับเงินกู้ จากปัญหาดังกล่าวอาจารย์ที่ปรึกษาซึ่งมีความใกล้ชิดกับนักเรียน นักศึกษามากกว่าเจ้าหน้าที่อื่นๆ ควรตรวจสอบเพื่อยืนยันความถูกต้องของหลักฐานต่างๆ ก่อนลงนามให้ความเห็นเบื้องต้น แล้วจึงส่งคำขอกู้เงินเข้าสู่คณะกรรมการพิจารณาอนุมัติ เพื่อให้ได้ผู้กู้ยืมที่เหมาะสมมากยิ่งขึ้น ซึ่งได้ข้อมูลที่ไม่ตรงกับความจริงจะส่งผลให้ผู้กู้บางรายให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์กับตนเองเพื่อการอนุมัติเงินกู้ยืมจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อ

⁷⁵ สมชัย ฤทธิพันธุ์ และ ชลธาร วิศรตวงศ์. แนวทางการบริหารจัดการกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา, หน้า 72.

⁷⁶ สัมภาษณ์ นักศึกษาวิชาวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ธัญบุรี., 1 พฤษภาคม 2553.

การศึกษา อันเป็นการกีดกันการเข้าถึงแหล่งเงินกู้ยืมของกลุ่มผู้ด้อยโอกาสที่สมควรได้รับเงินกู้ อย่างแท้จริง

นอกจากปัญหาจากการตรวจสอบรายได้ที่แท้จริงไม่รัดกุมจะทำให้คนรวยได้รับเงินกู้ อย่างไม่สมควรแล้ว ยังทำให้ผู้กู้บางคนไม่ได้รับการพิจารณาอนุมัติเงินกู้เนื่องจากรายได้สูงกว่า เกณฑ์ที่กำหนด แต่เมื่อพิจารณารายจ่ายของครอบครัวของผู้กู้ดังกล่าวแล้ว กลับพบว่าครอบครัวมี รายจ่ายเนื่องจากภาระหนี้สิน และภาระค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาของบุตรคนอื่นๆ จนเหลือรายได้ ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพ หรือไม่เพียงพอต่อการรับผิดชอบค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาของบุตร ทั้งหมดได้ จึงสมควรได้รับเงินกู้ยืมจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาด้วยความจำเป็นดังที่ กล่าว แต่ด้วยขั้นตอนการตรวจสอบความถูกต้องข้อมูล จึงทำให้ไม่ได้รับการพิจารณาเงินกู้ ดังนั้น การพิจารณาไม่ควรยึดเกณฑ์รายได้ของครอบครัวเพียงอย่างเดียว แต่ควรพิจารณาจำนวนบุตร และหนี้สินรวมกับรายได้ของผู้ปกครองร่วมด้วย จะทำให้เห็นความจำเป็นและขีดความสามารถใน การรับผิดชอบค่าใช้จ่ายของครอบครัวอย่างแท้จริง เพื่อให้แยกคนที่มีความจำเป็นต้องได้รับเงินกู้ ออกจากคนที่ไม่จนจริงได้ และควรมีการตรวจสอบข้อมูลด้วยการสอบถามเยี่ยมเยียนและการ สัมภาษณ์นักเรียน นักศึกษาผู้ขอทุกๆ ปี จึงทำให้เกิดประสิทธิภาพในการคัดกรองผู้สมควรได้รับ เงินกู้ยืมจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อศึกษามากขึ้น

- ความสมดุลของจำนวนเงินกู้และจำนวนผู้กู้

ถ้าการเปลี่ยนแปลงของปริมาณเงินกู้กับจำนวนผู้กู้เป็นไปตามกฎของอุปสงค์และอุปทาน โดยผ่านกลไกตลาดแล้วเกิดความสมดุล (Equilibrium) ปัญหาของการจัดสรรเงินกู้ยืมของ กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อศึกษากับจำนวนผู้ที่ต้องการกู้ยืมจะไม่เกิดปัญหาแต่อย่างใด แต่ในเมื่อ การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวไม่เป็นไปตามหลักการดังกล่าวปัญหาจึงเกิดขึ้น โดยมีปริมาณเงินกู้และ จำนวนผู้ที่ต้องการกู้ยืมไม่สมดุลกันในบางสถานศึกษา ซึ่งที่ผ่านมาพบว่าค่าเฉลี่ยของจำนวนผู้กู้ กับจำนวนเงินกู้ในบางสถาบันการศึกษาไม่ได้มีความสัมพันธ์กัน เช่น ในมหาวิทยาลัยเปิดมีผู้ ต้องการเงินกู้มากขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 9.9 แต่ปริมาณเงินกู้ลดลงเฉลี่ยร้อยละ 0.4 และในมหาวิทยาลัย เอกชน มีจำนวนผู้กู้ลดลงร้อยละ 0.3 แต่กลับพบว่าจำนวนเงินกู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 2.2 เป็นต้น มีเพียง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลเท่านั้นที่ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนเงินกู้กับจำนวนผู้กู้เป็นไป ทิศทางเดียวกัน คือจำนวนผู้กู้เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 10.5 จำนวนเงินเพิ่มเฉลี่ยร้อยละ 12.0 ส่วน สถาบันราชภัฏมีการเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ลดลงทั้งจำนวนผู้กู้และจำนวนเงินกู้ในสัดส่วนที่

ใกล้เคียงกัน เช่นเดียวกับมหาวิทยาลัยปิดมีจำนวนผู้กู้และเงินกู้ลดลงเช่นกันแต่สัดส่วนของผู้กู้ลดลงมากกว่าเงินกู้⁷⁷

ความสมดุลของการได้รับเงินงบประมาณของสถาบันการศึกษาแต่ละปี มีความไม่สมดุลของจำนวนเงินกู้ที่ได้รับจัดสรรกับจำนวนผู้กู้ กล่าวคือสถาบันการศึกษารายใหญ่ได้รับปริมาณเงินกุน้อยกว่าความต้องการของผู้กู้ แต่ในบางสถาบันการศึกษามีทิศทางตรงกันข้าม เช่นในช่วงปี 2539-2543 มหาวิทยาลัยเอกชนและมหาวิทยาลัยราชภัฏ มีปริมาณเงินกู้ที่ได้รับการจัดสรรสูงกว่าความต้องการของผู้กู้รายใหม่ ในขณะที่มหาวิทยาลัยเปิดมีปริมาณเงินกู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 11.5 แต่จำนวนผู้กู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 20.8 ขณะที่จำนวนนักศึกษาใหม่เพิ่มขึ้นเพียงร้อยละ 4.4⁷⁸ ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงของสัดส่วนที่ไม่สอดคล้องกัน ทำให้การจัดสรรไม่เป็นไปตามความต้องการ ปริมาณเงินกู้ล้นเกินในบางสถานศึกษาแต่ในบางแห่งมีไม่พอกับความต้องการของผู้กู้ เป็นต้น

ส่วนความสมดุลของปริมาณเงินกู้กับจำนวนผู้กู้ในมหาวิทยาลัยราชภัฏ มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน คือมีปริมาณความต้องการเงินกู้ลดลงสัมพันธ์กับปริมาณเงินกู้ แสดงให้เห็นว่านักศึกษาในสถาบันการศึกษานี้มีความสามารถรับผิดชอบค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาได้ด้วยตนเอง เนื่องจากค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของสถาบันดังกล่าวไม่สูงมาก บทบาทของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา มีผลต่อการรับเพิ่มขีดความสามารถในการรับผิดชอบค่าใช้จ่ายของผู้เรียนน้อย เช่นเดียวกับ มหาวิทยาลัยปิด มีปริมาณเงินกู้และจำนวนผู้กู้ลดลง แสดงให้เห็นว่านักศึกษาที่เข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาของสถาบันการศึกษานี้ สามารถรับผิดชอบค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาได้ด้วยการสนับสนุนค่าใช้จ่ายจากครอบครัวหรือการได้รับทุนการศึกษาจากสถาบันหรือแหล่งทุนการศึกษาอื่น ทำให้ความต้องการเงินกู้ยืมจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา มีแนวโน้มลดลง

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลเป็นสถาบันเดียวเท่านั้นที่การจัดสรรเงินกู้เหมาะสมกับจำนวนผู้กู้ ซึ่งแสดงให้เห็นว่านักศึกษาที่ตัดสินใจเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาในสถาบันดังกล่าวมีความต้องการเงินกู้ในระหว่างศึกษา ซึ่งกองทุนมีบทบาทในการเพิ่มความสามารถในการรับผิดชอบค่าใช้จ่ายของกลุ่มนักศึกษาได้

จากข้อมูลมีเพียงมหาวิทยาลัยเอกชนที่ได้รับการจัดสรรเงินกู้มากขึ้นในแต่ละปี แสดงให้เห็นนโยบายการดำเนินงานของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา มุ่งให้ความช่วยเหลือเงินกู้ยืมกับผู้

⁷⁷ จรุงศรี มาติลลโกวิท, "การวิเคราะห์ผลของเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษาที่มีต่อความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา," (วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544), หน้า 114.

⁷⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 119.

ที่ต้องการเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน นอกจากนั้นยังอาจกล่าวได้ว่า สถาบันการศึกษาประเภทนี้ได้รับผลประโยชน์จากเงินกู้ที่นักศึกษากู้ยืมในส่วนของค่าบำรุง การศึกษาที่มหาวิทยาลัยเรียกเก็บ ด้วยการชักของเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาเป็นจุดดึงดูดให้ นักศึกษาสมัครเข้าเรียนด้วยการโฆษณาเชิญชวน สัญญาว่ากู้ได้แน่นอน เป็นต้น

จากปัญหาในการจัดสรรเงินงบประมาณให้แก่สถาบันการศึกษาผู้วิจัยพบว่ากลุ่ม ตัวอย่างที่ได้รับผลกระทบเป็นผู้ที่ศึกษาอยู่ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ซึ่งพบว่าในแต่ละปีจะได้รับ เงินกู้ยืมจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาในส่วนที่เป็นค่าใช้จ่ายส่วนตัวไม่เท่ากัน โดยกลุ่ม ตัวอย่างเล่าให้ฟังว่า...

“ปีแรกหนูได้เดือนละ 2,500 บาท แต่ปีต่อมาได้แค่ 2,000 บาทต่อเดือน และปีสุดท้ายได้ 1,700 บาท โดยมหาวิทยาลัยบอกว่ามีจำนวนผู้สมัครขอรับทุนมากขึ้น”⁷⁹

ผู้ให้สัมภาษณ์คนอื่นๆ ก็บอกเช่นเดียวกัน โดยจะได้จำนวนเงินลดลงในปีหลังๆ มีกลุ่ม ตัวอย่างที่ได้เงินน้อยที่สุดเดือนละ 1,500 บาท และมีผู้ที่เคยได้สูงสุด 3,000 บาทต่อเดือน ดังนั้น การได้รับเงินไม่เท่ากันในแต่ละสถาบันแสดงให้เห็นความไม่เท่าเทียมในการได้รับจัดสรรเงินกู้ยืม จากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในแต่ละแห่ง ซึ่งการได้รับเงินกู้มี ส่วนช่วยบรรเทาความเดือนร้อนได้ในระดับหนึ่ง แต่สำหรับนักศึกษาที่ได้รับค่าใช้จ่ายส่วนตัวน้อย ซึ่งไม่เพียงพอสำหรับค่าใช้จ่ายที่จำเป็น ทำให้ต้องพึ่งพาการสนับสนุนค่าใช้จ่ายจากครอบครัว เช่นเดิม

จากปัญหาการจัดสรรงบประมาณตามสังกัดด้วยการให้สถาบันการศึกษามีอำนาจ กำหนดรายละเอียดเงื่อนไขการกู้ยืมอย่างอิสระนี้ ทำให้เกิดความแตกต่างของนโยบายระหว่างผู้ กู้รายใหม่กับผู้กู้ต่อเนื่อง⁸⁰ กล่าวคือสถาบันการศึกษาบางแห่งจัดสรรเงินด้วยการเฉลี่ยเงินกู้ตาม จำนวนผู้ขอกู้ โดยจัดสรรให้เป็นค่าบำรุงการศึกษาตามที่สถานศึกษาเรียกเก็บก่อน แล้วค่อยจัดสรร เงินส่วนที่เหลือเป็นค่าใช้จ่ายให้กับผู้กู้ตามจำนวนเงินที่เหลือ ผู้กู้จึงได้รับเงินกู้เป็นค่าใช้จ่ายมาก บ้างน้อยบ้างในแต่ละปี ซึ่งถ้าในปีใดมีจำนวนผู้กู้มากก็จะได้รับเงินน้อยลง เป็นต้น ทำให้นักเรียน นักศึกษาบางส่วนได้รับเงินจำนวนน้อยไม่เพียงพอสำหรับค่าใช้จ่ายในการดำรงชีพ ซึ่งอาจจะมี ผลกระทบต่อโอกาสทางการศึกษาได้ดังได้กล่าวข้างต้น

⁷⁹ สัมภาษณ์ นักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่ง, 18 สิงหาคม 2553.

⁸⁰ เกษร ชินเมธีพิทักษ์และคณะ. ความต้องการกู้เงินกองทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา : กรณีศึกษาจากมหาวิทยาลัยเอกชน แห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร(กรุงเทพมหานคร: 2545), หน้า25.

แต่กลุ่มตัวอย่างคนหนึ่งให้เหตุผลเกี่ยวกับปัญหานี้ว่า...

“ผู้เรียนก็ต้องจ่ายเพิ่มบ้างเป็นบางครั้ง แต่มันก็ไม่มากเท่าไร กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาบอกว่านี่เป็นการแบ่งเบาภาระของผู้ปกครองเท่านั้น ไม่ใช่โอนมาอยู่ในความดูแลของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาทั้งหมด เพราะฉะนั้นถ้ามีค่าใช้จ่ายส่วนไหนไม่พอ ก็ต้องหาทางช่วยเหลือด้วยตัวเอง เช่นหางานพิเศษทำ หรือให้พ่อแม่ช่วยจ่าย เพราะว่าคนที่อื่นกู้คนอื่น ๆ ก็ต้องการเงินกู้ยืมด้วยกันทั้งนั้น มันก็ต้องกระจายช่วยๆ กันไปตามสมควร”⁸¹

ซึ่งเป็นมุมมองที่น่าสนใจว่าคนที่ยื่นคำขอกู้ก็ต้องการเงินกู้ยืมจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาด้วยกันทั้งนั้น เพราะทุกคนต้องการโอกาสทางการศึกษาในระดับอุดมศึกษา สถาบันการศึกษาในฐานะผู้จัดการเรียนการสอนก็ต้องเรียกเก็บค่าธรรมเนียมการศึกษาเป็นอันดับแรก ซึ่งค่าธรรมเนียมถือเป็นภาระหนักสำหรับผู้เรียน ดังนั้นจึงลดความกังวลด้วยการนำเงินที่ได้รับจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษามาชำระค่าเรียนก่อน ส่วนค่าใช้จ่ายอื่นๆ ก็จัดสรรให้ตามสัดส่วนผู้ขอกู้ด้วยการเฉลี่ยอย่างที่เป็นอยู่ ซึ่งผู้กู้ส่วนใหญ่ที่เลือกเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่ขอกู้ยืมเงินจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาที่มีวัตถุประสงค์ในการกู้เพื่อชำระค่าบำรุงการศึกษาที่มหาวิทยาลัยเรียกเก็บอยู่แล้ว ส่วนค่าใช้จ่ายส่วนตัวไม่ว่าจะเรียนที่ไหนก็ต้องจ่ายอยู่แล้ว ดังนั้นผู้เรียนควรมีส่วนร่วมรับผิดชอบด้วย

แม้สัดส่วนการลงทุนด้านการศึกษารัฐบาลจะสูงเมื่อเปรียบเทียบกับงบประมาณของประเทศ แล้วกระจายไปยังสถาบันการศึกษาทั่วประเทศโรงเรียนไปทั่วประเทศ และส่งเสริมการศึกษาฟรีในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา แต่เรายังพบว่ายังมีค่าใช้จ่ายอื่นๆ เช่นค่าเดินทาง ค่าดำรงชีพ ค่าที่พัก ค่าหนังสือ อุปกรณ์การเรียน ค่าเครื่องแต่งตัว และค่าเสียโอกาสในการทำงานสำหรับเด็กระดับมัศึกษานั้น สูงกว่าที่กลุ่มคนจนจำนวนหนึ่งจะรับได้ ซึ่งทำให้ลูกหลานของคนกลุ่มนี้ออกกลางคัน มีระดับการศึกษาต่ำ บางคนเรียนไม่ถึง 12 ปี หรือไม่จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เช่นในปี 2539 มีจำนวนนักเรียนที่เข้าชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 อยู่จนเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ต่ำกว่าครึ่งหนึ่งของคนที่เริ่มเรียน ป.1 พร้อมกัน⁸²

⁸¹ สัมภาษณ์ นักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 18 สิงหาคม 2553.

⁸² ชมรมศึกษามลงานฯ, *สภาวะการศึกษาไทย ปี 50/51 ปัญหาความเสมอภาคและคุณภาพของการศึกษาไทย (บทสรุปสำหรับผู้บริหาร)* กุมภาพันธ 23, 2009[ออนไลน์], 9 พฤศจิกายน 2550. แหล่งที่มา <http://witayakomclub.wordpress.com/2009/02/23/สภาวะการศึกษาไทย-ปี-5051>

ถ้าการได้รับเงินกู้ยืมจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาคือการช่วยเพิ่มโอกาสในการเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาของนักเรียน นักศึกษา ที่จะทำให้ผู้เรียนได้รับผลกระทบด้านบวกในรูปของรายได้และเงินเดือนที่เพิ่มขึ้นและเป็นผลประโยชน์ที่คุ้มค่ากับการลงทุนอยู่แล้ว ในกรณีที่ตลาดสินเชื่อทำงานได้ดีพอสมควร รัฐก็คงไม่จำเป็นต้องไปอุดหนุนการศึกษาดังที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน แต่จากการอุดหนุนของรัฐได้ทำให้การกระจายผลประโยชน์จากการอุดหนุนนี้ตกอยู่กับกลุ่มคนรวยมากกว่ากลุ่มคนจน นั้นแสดงให้เห็นว่าการให้เงินอุดหนุนด้านการศึกษาที่รัฐทำอยู่นี้ ทำให้กลุ่มผู้ด้อยโอกาสไม่ได้รับประโยชน์เท่าที่ควร⁸³ ยังผลให้ปัญหาความไม่เสมอภาคในการได้รับบริการทางการศึกษา ที่เกิดจากโครงสร้างการบริหารแบบราชการรวมศูนย์ และการจัดสรรงบประมาณและกำลังคน ทำให้เกิดความไม่เสมอภาคในการได้รับบริการทางการศึกษา ปัญหาโครงสร้างทางเศรษฐกิจที่มีการกระจายรายได้ที่ไม่เป็นธรรมสูง ยังมีส่วนสำคัญทำให้คนจนมีทรัพยากรในการลงทุนและมีโอกาสได้รับการศึกษาในระบบการศึกษาที่เน้นการแพ็คดอกออก ต่ำกว่าคนรวยคนชั้นกลางสืบไป

4.2 โอกาสในการได้งานของบัณฑิตกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา

ถึงแม้ว่าการได้รับโอกาสทางการศึกษาของนักเรียน นักศึกษาได้เพิ่มขึ้นด้วยการอุดหนุนค่าใช้จ่ายจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา จนสำเร็จการศึกษาในระดับที่ผู้เรียนคาดหวังได้แล้ว การดำเนินงานของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาที่ผ่านมาบรรลุวัตถุประสงค์เป็นที่น่าพอใจ เนื่องจากผู้กู้ส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าตนเองได้รับโอกาสทางการศึกษาในการเข้าศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นได้ จากระดับการศึกษาที่เพิ่มขึ้นนี้จะช่วยเพิ่มโอกาสให้ได้งานกับบริษัทที่มีความมั่นคง มีรายได้เพียงพอต่อการเลี้ยงชีพ และทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้นได้ ถึงแม้ว่าการตัดสินใจกู้ยืมเงินจะทำให้เป็นหนี้ก็ตาม แต่เมื่อได้สำเร็จการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นแล้ว ความสามารถในการหาเงินเพื่อมาชำระหนี้ก็จะสูงขึ้นด้วย ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการตัดสินใจกู้เงินจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ผู้กู้มีความคาดหวังต่อการได้งานและรายได้ที่มั่นคงจากโอกาสทางการศึกษาที่ตนจะได้รับจากการตัดสินใจกู้เงินยืมจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาในครั้งนี้

ผลการศึกษาพบว่าพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่เคยได้รับเงินกู้จากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาที่สำเร็จการศึกษาแล้ว ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ ข้าราชการครู พนักงานบริษัทเอกชน

⁸³ วิโรจน์ ฒ ระนอง, บทบาทของรัฐในด้านการศึกษา: ใจหลักและบทวิเคราะห์เชิงเศรษฐศาสตร์การเมือง [ออนไลน์], 9 พฤศจิกายน 2550. แหล่งที่มา http://www.bangkokbiznews.com/2007/special/total_article/pdf/g2_viroj.pdf

พนักงานราชการ ธุรกิจส่วนตัว มีรายได้ระหว่าง 6,000-15,000 บาท และมีระยะเวลาว่างงาน ตั้งแต่ 3-12 เดือน และบางคนได้งานไม่ตรงกับสายที่สำเร็จการศึกษา จึงทำให้มีรายได้ที่น้อยกว่าที่ควร

สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา (สกอ.) ระบุว่าในช่วง 10 ปีที่ผ่านมาบัณฑิตสาขาต่างๆ ร้อยละ 70 ได้งานทำ ส่วนอีกร้อยละ 30 ไม่มีงานทำ และการได้งานของบัณฑิตลดลงกว่าร้อยละ 68 ในปี 2548 โดยสาขาที่ได้งานทำมากที่สุดในปี 2549 คือสาขาเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์สุขภาพร้อยละ 93 รองลงมาได้แก่ มนุษยศาสตร์ ร้อยละ 69 สังคมศาสตร์ร้อยละ 64 วิศวกรรมศาสตร์ ร้อยละ 58 และสาขาวิทยาศาสตร์ ร้อยละ 55 ซึ่งเป็นความไม่แน่นอนของตลาดแรงงาน ทำให้ความคาดหวังในการได้งานหลังจากเรียนจบของนักเรียน นักศึกษาที่กู้เงินยืมจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาไม่มีความไม่แน่นอน เนื่องจากมีเพียงบางสาขาเท่านั้นที่ได้งาน ส่วนสาขาอื่นๆ ที่ไม่ได้กล่าวล้วนมีโอกาสหางานสูงทั้งสิ้น ซึ่งนายจ้างในปัจจุบันให้ความสำคัญกับระดับการศึกษาเป็นสำคัญ จากในอดีตเคยรับคนงานที่มีวุฒิประถมต้น หรือประถมปลาย ในปัจจุบันโรงงานส่วนใหญ่รับเฉพาะผู้ที่จบการศึกษามัธยมศึกษาต้นเป็นอย่างน้อย สำหรับภาคธุรกิจหรือหน่วยงานราชการ ที่มีความสลับซับซ้อนของงานมากขึ้นก็ต้องการรับผู้ที่มีสำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นอย่างต่ำ หรือถึงขั้นจบปริญญาโท⁸⁴ ก็มีด้วยเช่นกัน

จากแนวคิดในการศึกษาถูกใช้เป็นเครื่องมือในการส่งสัญญาณ (Signaling Device) ที่ให้ความสำคัญกับผู้ที่ได้รับปริญญาว่ามีผลิตภาพสูงกว่าผู้ที่ไม่ได้รับปริญญา แต่ไม่ใช่เพราะว่าผู้ที่ได้เข้ามหาวิทยาลัย แต่เป็นเพราะการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยได้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับผลิตภาพของผู้คน แม้ว่ามหาวิทยาลัยจะไม่ได้สอนอะไรก็ตาม เนื่องจากคนที่เข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยได้จะถูกตระหนักว่าจะต้องมีคุณสมบัติบางอย่างที่เหนือกว่าผู้ที่ไม่ได้เข้ามหาวิทยาลัย และเนื่องจากนายจ้างไม่สามารถคาดการณ์ได้ว่าผลิตภาพของคนงานในอนาคตจะเป็นอย่างไร จึงต้องนำระดับการศึกษามาเป็นเครื่องมือบอกหรือตัววัด ในกรณีนี้ระดับการศึกษาอาจจะเป็นเพียงสัญญาณอย่างหนึ่งเท่านั้น⁸⁵ ที่ได้ส่งสัญญาณถึงการได้งานไปยังแรงงาน จึงเป็นเหตุให้กลุ่มแรงงานมีความต้องการเข้าสู่ระดับการศึกษาที่สูงขึ้น เพื่อสร้างความแน่นอนของโอกาสในการได้งาน

⁸⁴ วิโรจน์ ณ ระนอง, บทบาทของรัฐในด้านการศึกษา: โจทย์หลักและบทวิเคราะห์เชิงเศรษฐศาสตร์การเมือง [ออนไลน์], 9 พฤศจิกายน 2550. แหล่งที่มา http://www.bangkokbiznews.com/2007/special/total_article/pdf/g2_viroj.pdf

⁸⁵ จรูญศรี มาดิลกโกวิท, "การวิเคราะห์ผลของเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษาที่มีต่อความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา," (วิทยานิพนธ์ดุขฎิบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544), หน้า 72.

นอกจากความไม่แน่นอนของตลาดแรงงานที่ขึ้นกับภาวะเศรษฐกิจ ทำให้การขยายตัวของตลาดแรงงานน้อยเมื่อเศรษฐกิจเริ่มตกต่ำ บัณฑิตบางสาขาวิชาเช่นวิศวกรรมศาสตร์และวิทยาศาสตร์มีโอกาสได้งานทำลดลงแล้ว จากการการวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่มีผลต่อการได้งานของบัณฑิตในช่วงที่ผ่านมา พบว่าปัญหาคุณภาพการศึกษาของบัณฑิตเองก็มีส่วนต่อโอกาสได้งานทำด้วยเช่นกัน แต่การผลิตจำนวนแรงงานจนล้นเกินความต้องการของตลาดแรงงานจากการดำเนินการของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ที่ต้องการขยายโอกาสทางการศึกษาให้มีจำนวนผู้เรียนมากขึ้นก็มีส่วนด้วยเช่นกัน จึงทำให้ผู้กู้เป็นเพียงผู้เข้ามาร่วมจ่ายในรูปแบบเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษาเท่านั้น ซึ่งเป็นเรื่องที่ไม่สอดคล้องกันระหว่างจำนวนแรงงานที่ผลิตกับความต้องการของตลาดแรงงาน กล่าวคือเมื่อผู้เรียนเพิ่มจำนวนมากขึ้น แต่ไม่มีการการพัฒนาโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศเพื่อให้เกิดการจ้างงานมากขึ้นตามไปด้วย ผู้ที่สำเร็จการศึกษาซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับโอกาสทางการศึกษาจากเงินกู้ยืมของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ที่ถูกผลักดันให้มีโอกาสได้ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น จึงเป็นผู้ที่มีโอกาสตกงานจากความไม่สอดคล้องดังกล่าวนี้

4.2.1 การว่างงานและการได้รับค่าจ้างต่ำ

จากการดำเนินการของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาที่ผ่านมาสามารถผลักดันให้ผู้กู้ได้ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น โดยมีจำนวนนักศึกษาใหม่เพิ่มขึ้นในสถาบันการศึกษามหาวิทยาลัยและส่วนกลาง แต่การเพิ่มขึ้นของนักศึกษาในสถาบันการศึกษาได้ส่งผลในระยะยาวต่อตลาดแรงงาน โดยทำให้ผู้กู้ที่สำเร็จการศึกษาในสาขาใกล้เคียงกันของแต่ละสถาบันการศึกษา ทั้งมหาวิทยาลัยของรัฐที่รับไม่จำกัดจำนวน มหาวิทยาลัยเอกชน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล และมหาวิทยาลัยราชภัฏ ต้องอยู่ในภาวะแข่งขันในการหางาน จึงเกิดข้อเปรียบเทียบถึงคุณภาพของบัณฑิตในแต่ละสถาบัน นอกจากนั้นอุทยานของนายจ้างต่อแรงงานในระดับการศึกษานี้ยังมีแนวโน้มลดลง จึงเป็นเหตุให้เกิดปัญหาการว่างงานในกลุ่มแรงงานที่มีระดับการศึกษาสูง เพราะมีการผลิตแรงงานที่มีระดับการศึกษาสูงมากเกินไปจนเกินจำนวนที่สถานประกอบการจะรองรับได้ทั้งหมด

ถึงแม้ว่ารัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมให้มีการผลิตบัณฑิตในสาขาที่ขาดแคลน เช่น วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์มากกว่าการผลิตบัณฑิตในสาขาสังคมศาสตร์ แต่พบว่าหลังมีกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาที่มีจำนวนบัณฑิตที่เป็นผู้กู้ยืมเงินจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาสำเร็จ การศึกษาสาขาสังคมศาสตร์มากที่สุด และมีสัดส่วนในการได้งานน้อยกว่าผู้สำเร็จการศึกษาสาขาวิทยาศาสตร์ ดังนั้นจึงทำให้มีผู้ว่างงานจากระดับการศึกษาที่สูงขึ้น ทำให้ผู้สำเร็จการศึกษาบางกลุ่มสมัครงานในตำแหน่งที่ต่ำกว่าวุฒิการศึกษา จึงเป็นผลกระทบแบบต่อเนื่องจากแรงงานที่มีระดับการศึกษาสูงแย่งงานผู้ที่มีการศึกษาในระดับต่ำ นำไปสู่ปัญหาการได้งานที่ต่ำกว่าระดับ

การศึกษาและการได้รับค่าตอบแทนที่ไม่เหมาะสม ทำให้บัณฑิตเหล่านั้นได้งานที่ไม่เหมาะสมกับความรู้ความสามารถ ได้รับมอบหมายงานที่ไม่ท้าทายความสามารถ จึงขาดแรงจูงใจในการทำงาน ทำให้มีการเปลี่ยนงานอยู่บ่อยๆ

ปัญหาการไม่มีงานทำและรายได้ต่ำของผู้กู้ยืมเงินจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาที่สำเร็จการศึกษาในแต่ละระดับนั้น พบว่าผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีมีปัญหาการว่างงานในภาพรวมมากที่สุด แต่เมื่อเทียบสัดส่วนในแต่ละระดับแล้วพบว่าผู้ที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายและอาชีวศึกษาไม่มีงานทำมากที่สุด ระหว่างปี 2546 -2548 มีผู้กู้ว่างงานเพิ่มจากร้อยละ 14.3 เป็นร้อยละ 18.7 กระจายอยู่ในภาคใต้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือ ซึ่งเป็นผู้ที่มีผู้ปกครองมีระดับการศึกษาระดับประถมศึกษาที่ประกอบเกษตรกร โดยผู้ที่ได้งานทำได้รับค่าจ้างเฉลี่ยเพียงเดือนละ 4,700 บาทเท่านั้น⁸⁶

จากปัญหาการว่างงานหรือการได้งานแต่รายได้ต่ำของบัณฑิตที่กู้ยืมเงินจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาที่ผ่านมา ทำให้หลายฝ่ายต้องกลับมาทบทวนการดำเนินงานของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา เพื่อหาสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้น เพราะเป็นปัญหาที่สร้างผลกระทบต่อฐานะทางการเงินของโครงการโดยตรง กล่าวคือเมื่อบัณฑิตที่เป็นผู้กู้ยืมต้องอยู่ในภาวะว่างงานหรือมีรายได้น้อยแล้ว ชีตความสามารถในผ่อนชำระหนี้คืนกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาลดลงด้วย ทำให้กองทุนเงินขาดเงินส่วนที่ต้องได้รับการชำระหนี้เพื่อนำมาหมุนเวียนให้ผู้กู้ยืมรุ่นต่อไป จึงทำให้โครงการต้องได้รับการอุดหนุนเงินงบประมาณจากรัฐบาลต่อไปอย่างไม่สิ้นสุด ซึ่งปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการว่างงานสรุปได้มีดังนี้

- ภูมิลำเนา การเกิดมาในครอบครัวเกษตรกรที่มีพื้นที่ห่างไกล ครอบครัวยากจน มีรายได้น้อย ทำให้มีผลต่อพัฒนาการทางร่างกายและสติปัญญาไม่ดีเท่าที่ควร และขาดโอกาสในการรับข้อมูลข่าวสารเพื่อประกอบการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในสถาบันหรือสาขาให้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานได้ทำให้การใช้เหตุผลเพื่อการศึกษาเป็นไปอย่างขาดเหตุผลและไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร เนื่องจากขาดข้อมูลตลาดแรงงาน ทำให้เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วหางานทำไม่ได้⁸⁷ ซึ่งเป็นจริงส่วนหนึ่งจากเหตุผลของการขาดข้อมูลประกอบการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อ

⁸⁶ กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา, รายงานประจำปี กยศ. 2549(กรุงเทพมหานคร, 2550), หน้า 160.

⁸⁷ กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา, รายงานประจำปี กยศ. 2549(กรุงเทพมหานคร, 2550), หน้า 158-159.

ในระดับอุดมศึกษาในสาขาที่อยู่ในภาวะเสี่ยงต่อการตกงาน อย่างเช่น กลุ่มตัวอย่างคนหนึ่ง สำเร็จ การศึกษาจากมหาวิทยาลัยราชภัฏ คณะครุศาสตร์ สาขาปฐมวัย เล่าว่า...

"มีช่วงระยะเวลาว่างงานกว่า 1 ปี เพราะว่างสอบบรรจุ กว่าที่จะเปิดสอบก็ต้องรอนาน... ระหว่างนั้นก็ว่างงานไปเป็นที่เลี้ยงเด็กที่สถานรับเลี้ยงเด็กแรกเกิด"⁸⁸

แต่หลังจากนั้นเธอก็สอบบรรจุได้โดยได้ค่าจ้างในระดับปริญญาตรีขณะนั้นเพียง 6,250 บาท จึงทำให้การใช้ชีวิตในเมืองหลวงลำบากพอสมควร แต่ด้วยความทันสมัยของยุคข้อมูลข่าวสาร การหางานจากเทคโนโลยีสมัยใหม่ก็ช่วยให้บัณฑิตได้งานในสถานที่ที่ห่างไกลออกไปได้เช่นกัน เช่น ผู้ให้สัมภาษณ์คนหนึ่งจบจากคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้งานเป็นรับราชการเป็น อาจารย์อยู่โรงเรียนในจังหวัดนครราชสีมา เล่าว่า...

"พอเรียนจบ ก็หาข้อมูลการสอบบรรจุครู เมื่อทราบว่าที่นี่มีอัตราว่างก็เลยมาสอบ"⁸⁹

ดังนั้นอุปสรรคในการได้งานที่เกิดจากความห่างไกลสามารถแก้ไขด้วยการให้ความทันสมัย ของเทคโนโลยีข้อมูลข่าวสารเพื่อให้ผู้หางานได้ทราบข้อมูลในที่ห่างไกลได้ จึงจะช่วยเพิ่ม ความสามารถในการหางานของตนได้

- ทักษะติดต่อการทำงาน การเลือกทำงานหรือไม่ทำงาน ไม่ได้ขึ้นกับอัตราค่าจ้างหรือรายได้ ต่อเดือนอย่างเดียว แต่ขึ้นกับสวัสดิการและรายได้อื่นที่ไม่ใช่ค่าจ้าง คนเราจะเลือกประกอบอาชีพ มั่นคงและมีสวัสดิการอื่นๆ เช่น บางคนต้องการรับราชการมากกว่าเป็นลูกจ้างในภาคเอกชน ส่วน บางคนก็เลือกระหว่างความพอใจในการทำงานกับการพักผ่อน

- ประเภทมหาวิทยาลัย และสาขาที่สำเร็จการศึกษา จากการสำรวจพบว่าบัณฑิตที่สำเร็จ การศึกษาจากมหาวิทยาลัยรับไม่จำกัดจำนวนของรัฐมีอัตราการว่างงานสูงที่สุด และเมื่อพิจารณา สาขาที่สำเร็จการศึกษาพบว่าบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาสาขาสังคมศาสตร์และบริหารธุรกิจเป็น กลุ่มที่มีอัตราการว่างงานมากที่สุด ซึ่งนักศึกษาที่เข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยดังกล่าวให้ ความเห็นว่าสถาบันการศึกษาดังกล่าวไม่มีการแข่งขันในการเข้าศึกษาต่อ และสามารถใช้เวลาว่าง ระหว่างศึกษาทำงานหารายได้เสริมได้เพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายจากผู้ปกครองที่มีรายได้น้อย ส่วน บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากสาขาสังคมศาสตร์และบริหารธุรกิจ พบว่าทั้ง 2 สาขาวิชามีจำนวน

⁸⁸ สัมภาษณ์ อาจารย์ โรงเรียนเทศบาล จ.บุรีรัมย์, 12 สิงหาคม 2553.

⁸⁹ สัมภาษณ์ อาจารย์ โรงเรียนเทศบาล จ.บุรีรัมย์, 12 สิงหาคม 2553.

ผู้สำเร็จการศึกษาในแต่ละปีเป็นจำนวนมากเกินความต้องการของตลาดแรงงาน จึงทำให้เกิดการว่างงาน แต่ทั้งนี้การว่างงานนั้นยังเกิดจากควมมีชื่อเสียงของสถาบันการศึกษาที่ได้สำเร็จการศึกษาด้วย เพราะตราใบปริญญาบัตรต่างๆ ยังมีทัศนคติและความเชื่อมั่นต่อคุณภาพการศึกษาของบุคคลากรที่รับจะรับเข้าทำงานจากสัญลักษณ์ของสถาบันการศึกษา จึงทำให้ปัญหาการว่างงานเกิดกับนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาจากสถาบันการศึกษาบางแห่งมีจำนวนมาก เช่น มหาวิทยาลัยเปิด มหาวิทยาลัยเอกชน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล หรือมหาวิทยาลัยราชภัฏบางแห่ง เป็นต้น

- ระดับการศึกษา ระดับการศึกษาเป็นปัจจัยที่สะท้อนความแตกต่างของทักษะในการทำงานของบุคคลที่สำเร็จการศึกษาแต่ละระดับ ที่นายจ้างนำมาเป็นคุณสมบัติในการคัดเลือกผู้สมัครงาน ปกติแล้วบุคคลจะได้รับเลือกจากระดับการศึกษาจากสูงไปหาต่ำตามลำดับ จากการสำรวจพบว่าผู้กู้ยืมเงินจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาบางรายจบเพียงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ปวช. ปวส. อนุปริญญา และปริญญาตรี ภาคที่ผู้กู้ยืมมีระดับการศึกษาต่ำที่สุดคือภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยมีการศึกษาเฉลี่ยต่ำกว่าระดับปริญญาตรี ส่วนผู้กู้ยืมในภาคเหนือและภาคกลางส่วนใหญ่จบการศึกษาปริญญาตรี จึงทำให้ผู้กู้ยืมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือว่างงานและมีรายได้ต่ำมากที่สุด

นอกจากระดับการศึกษาจะเป็นตัวกำหนดโอกาสในการหางานแล้ว ยังแสดงถึงทักษะในการหางานของผู้กู้ยืมด้วย กล่าวคือผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงมักมีความสามารถในการหาข้อมูลประกาศรับสมัครงานได้ดีกว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำ จึงทำให้มีโอกาสในการได้งานสูงกว่า นอกจากนั้นระดับการศึกษา (ปริญญาตรี อนุปริญญา หรือ ปวช. และปวส.) ก็ไม่ใช่คุณสมบัติที่จะทำให้ได้งานเสมอไป เพราะควมมีชื่อเสียงของสถาบันการศึกษาอาจจะเป็นตัวบ่งบอกคุณภาพของผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากสถาบันดังกล่าว ที่นายจ้างนำมาเป็นเกณฑ์คัดเลือกพนักงาน และสาขาที่ศึกษาก็ล้วนมีส่วนทำให้บุคคลนั้นได้งาน แต่อย่างไรก็ตามสถาบันการศึกษาที่มีชื่อเสียงและสาขาที่ได้รับความนิยม ย่อมมีการแข่งขันในการสอบคัดเลือกสูง โอกาสในการเข้าถึงสถาบันและสาขาดังกล่าวของนักเรียน นักศึกษาผู้กู้เงินจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อศึกษามีน้อยมาก เนื่องจากข้อจำกัดของค่าใช้จ่าย และระดับสติปัญญาของผู้กู้ที่ไม่ได้รับการพัฒนาและส่งเสริมตั้งแต่แรก จากความแตกต่างของโอกาสทางการศึกษาตั้งแต่แรกเริ่ม จึงทำให้โอกาสในการได้งานที่มีรายได้สูงนั้นเป็นไปได้ยาก

- สภาพเศรษฐกิจของประเทศและโครงสร้างตลาดแรงงาน เมื่อเกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำจะส่งผลกระทบต่อความต้องการแรงงานต่ำไปด้วย แต่ถ้าเศรษฐกิจเติบโตก็ทำให้มีความต้องการแรงงานสูงขึ้น แต่ปัจจุบันเราพบว่าปัญหาการว่างงานเกิดจากความไม่สอดคล้องของตลาดแรงงานกับการ

ลงทุนทางการศึกษาของรัฐบาล ที่มีการลงทุนด้านการศึกษามากกว่าการเจริญเติบโตของระบบเศรษฐกิจที่จะทำให้ความต้องการแรงงานเพิ่มขึ้น จึงทำให้มีจำนวนแรงงานที่สำเร็จการศึกษา มากกว่าความต้องการของระบบเศรษฐกิจ นอกจากนี้ภาวะเศรษฐกิจยังส่งผลต่อค่าจ้างแรงงานที่ต่ำกว่าวุฒิการศึกษาด้วย การลดพนักงานหรือการปรับโครงสร้างองค์กรหรือการปิดกิจการของบริษัทต่างๆ ซึ่งล้วนเป็นสาเหตุให้เกิดการว่างงานแทบทั้งสิ้น⁹⁰

จากปัจจัยข้างต้นที่มีส่วนต่อการว่างงานและรายได้ของผู้กึ่งยืมนั้น เราสามารถแบ่งปัจจัยออกเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มแรกเป็นปัจจัยที่เป็นภูมิลำเนาของผู้ประกอบด้วย ภูมิลำเนา อาชีพของผู้ปกครอง และภาระทางครอบครัว ซึ่งเป็นปัจจัยที่เราต้องยอมรับว่ามีผลต่อการว่างงานและรายได้ของผู้กึ่งยืม เป็นการยืนยันได้อีกอย่างหนึ่งว่าการดำเนินการของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาไม่สามารถสร้างความเท่าเทียมในการได้งานและเพิ่มรายได้ จากความแตกต่างด้านภูมิลำเนาของผู้กู้ เนื่องจากปัจจัยต่างๆ ที่ได้กล่าวไปแล้วนั้นยังมีบทบาทต่อการได้งานและรายได้ของผู้กึ่งยืม ถึงแม้ว่าจะได้เข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาจนสำเร็จแล้วก็ตาม

ส่วนอีกกลุ่มคือ ระดับการศึกษา สาขา สถาบันการศึกษาที่สำเร็จการศึกษา และสภาพเศรษฐกิจของประเทศและโครงสร้างตลาดแรงงาน ที่เป็นตัวกำหนดการได้งานและรายได้ของผู้กึ่งยืม โดยเป็นปัจจัยที่เกิดจากโอกาสในการเลือกของผู้กู้ เช่นการได้เข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี โดยเลือกสถาบันการศึกษาและสาขาวิชาที่แตกต่างกัน ทำให้เห็นความแตกต่างของคุณภาพการศึกษาของสถาบันการศึกษา อีกทั้งความต้องการของตลาดแรงงานในสาขาที่เลือกเข้าศึกษา ก็ล้วนส่งผลต่อการได้งานของบัณฑิตด้วยเช่นกัน ซึ่งปัจจัยเหล่านี้เป็นปัจจัยที่สามารถลดความเสี่ยงในการได้งานได้ ด้วยการหาข้อมูลก่อนเข้าศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นไป เพื่อให้เกิดข้อเปรียบเทียบกับผู้สมัครงานคนอื่นน้อยที่สุด จากความแตกต่างของปัจจัยที่เกิดจากการเลือกของผู้กึ่งยืมเอง

บทบาทหนึ่งของการศึกษาที่นอกจากที่เราเชื่อว่าเป็นกิจกรรมที่มีประโยชน์ต่อสังคมและปัจเจกแล้ว การศึกษายังเป็นเครื่องส่งสัญญาณ (signal) ของตลาดแรงงาน ในสถานการณ์ที่ตลาดแรงงานมีข่าวสารไม่สมบูรณ์ (imperfect/incomplete information) มีผลทำให้นายจ้างส่วนใหญ่ ใช้ระดับการศึกษาเป็นเครื่องมือในการจำแนก คัดกรอง/คัดเลือก (screening device) ผู้ที่มีสติปัญญา และ/หรือความสามารถสูงและต่ำ ของผู้สมัครออกจากกันเพื่อให้ได้ผู้สมัครที่มีคุณสมบัติตามตรงตามที่ตนต้องการ โดย A Michael Spence ได้นำแนวคิดนี้มาใช้เมื่อ 30 ปีก่อน

⁹⁰ กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา, รายงานประจำปี กยศ. 2549(กรุงเทพมหานคร, 2550), หน้า 161.

ตามแนวคิดนี้ ตามแนวคิดนี้เชื่อว่าถ้าผลลัพธ์ที่เกิดจากการทำงานของบุคคล ที่มีคุณสมบัติต่าง ๆ ติดตัวมาต่ำก่าเนิดก่อนที่จะได้รับการศึกษา กลุ่มคนที่มีความสามารถสูงเหล่านี้ก็มีแนวโน้มที่จะประสบผลสำเร็จในการทำงานและมีรายได้สูงกว่าอยู่แล้ว และถ้ากลุ่มบุคคลเหล่านี้ได้รับการศึกษา กลุ่มคนที่มีสติปัญญาดีจะมีต้นทุนในด้านการศึกษิต่ำกว่า ทำให้ได้รับใบปริญญาบัตรงานกว่าคนอื่น ๆ ซึ่งจะเป็นสัญญาณที่จะสื่อกับนายจ้างในการเลือกลูกจ้างที่มีคุณภาพได้ไม่ยากนัก⁹¹

การได้เข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษามีนักเรียนมากกว่าหนึ่งในสี่ที่ได้เรียนต่อในระดับปริญญาตรี แต่มีความแตกต่างของระดับค่าจ้างจากนายจ้างที่จ้างด้วยค่าแรงที่แตกต่างกันสำหรับผู้ที่จบในสาขาเดียวกัน แต่ต่างกันที่สถาบันการศึกษา อย่างไรก็ตามแม้กระทั่งผู้ที่เชื่อว่าการศึกษามีส่วนที่เป็นเครื่องส่งสัญญาณ กับตลาดแรงงานด้วย ก็มักจะไม่ได้เชื่อว่าการศึกษาระดับใดที่มีบทบาทในด้านนี้แต่อย่างใด เพราะถ้าทฤษฎีนี้สามารถอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นได้จริง ก็ย่อมแสดงว่าสัญญาณที่การศึกษาส่งให้ตลาดแรงงานเป็นสัญญาณที่เชื่อถือได้ หมายความว่ากลุ่มที่มีสติปัญญาและความสามารถสูงจะประสบความสำเร็จการศึกษามากกว่าจริง และถ้าเราเชื่อว่าหลักสูตรการศึกษานั้นมีองค์ประกอบที่เป็นประโยชน์ด้วย ก็เป็นไปได้มากกว่ากลุ่มที่ประสบความสำเร็จในการศึกษาได้เรียนรู้บางสิ่งบางอย่างที่เป็นประโยชน์จากการศึกษาเช่นกัน ทำให้ไม่สามารถสรุปได้ว่าการศึกษาเหล่านั้นไม่มีประโยชน์และควรหาทางห้ามหรือกำจัดเสีย

ในทางกลับกัน ถ้าสัญญาณที่ส่งมาผิดเป็นส่วนใหญ่ เช่นกรณีของผู้ที่จบหลักสูตรเหล่านั้นมีคุณสมบัติที่ไม่แตกต่างไปจากผู้ที่ไม่ได้เรียน หลังจากเวลาผ่านไประยะหนึ่ง ตลาดแรงงานก็จะไม่เชื่อถือ “สัญญาณ” ที่ส่งมาอีกต่อไป อย่างไรก็ตาม ตลาดอาจจะไม่ได้เลิกเชื่อสัญญาณเหล่านั้นโดยไม่ได้แยกแยะ โดยจะยังคงเชื่อว่าสถาบันการศึกษาที่มีชื่อเสียงมายาวนาน หรือไม่ค่อยเชื่อสัญญาณจากสถาบันที่นายจ้างพบว่าบัณฑิตที่มีปัญหาคุณภาพค่อนข้างบ่อย ซึ่งก็ไม่ได้มั่นใจในระดับการศึกษาด้วย แต่ยังพบว่าสถาบันการศึกษาที่สำเร็จมานั้นมีส่วนเกี่ยวข้องด้วย⁹²

ดังนั้นการดำเนินการของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาไม่สามารถลดปัจจัยด้านภูมิหลังของผู้กู้ต่อการได้งานทำได้ ส่วนปัจจัย สถาบันการศึกษา สาขาที่จบการศึกษา กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาสามารถทำหน้าที่ได้ส่วนหนึ่ง กล่าวคือกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาทำหน้าที่

⁹¹ วิโรจน์ ณ ระนอง, บทบาทของรัฐในด้านการศึกษา: ใจหลักและบทวิเคราะห์เชิงเศรษฐศาสตร์การเมือง [ออนไลน์], 9 พฤศจิกายน 2550. แหล่งที่มา http://www.bangkokbiznews.com/2007/special/total_article/pdf/g2_viroj.pdf

⁹² วิโรจน์ ณ ระนอง, บทบาทของรัฐในด้านการศึกษา: ใจหลักและบทวิเคราะห์เชิงเศรษฐศาสตร์การเมือง [ออนไลน์], 9 พฤศจิกายน 2550. แหล่งที่มา http://www.bangkokbiznews.com/2007/special/total_article/pdf/g2_viroj.pdf

อุดหนุนเงินให้ผู้กู้จนสำเร็จการศึกษาได้ แต่การเลือกเข้าศึกษาต่อในแต่ละสถาบันการศึกษาหรือสาขา ย่อมขึ้นอยู่กับความสามารถและความพยายามของผู้กู้ด้วย ถ้าผู้กู้คนใดมีความพยายามก็สามารถเข้าสถาบันการศึกษาที่มีคุณภาพและมีชื่อเสียงได้ ซึ่งส่งผลต่อการได้งานและการยกระดับรายได้ของผู้กู้ได้ ละวิธีการอุดหนุนการศึกษาผ่านผู้เรียนนั้นทำให้ผู้เรียนมีโอกาสเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีสูงขึ้นจริง อีกทั้งยังทำให้ผู้กู้ยืมเลือกสถาบันการศึกษาตามที่ตนต้องการได้ แต่มีจำนวนสัดส่วนผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาลดลง อีกทั้งยังใช้ระยะเวลาเรียนให้จบมากขึ้น อีกทั้งการควบคุมคุณภาพการศึกษาก็ทำไม่ได้⁹³ จึงทำให้ส่งผลต่อโอกาสในการได้งานและระดับรายได้ของผู้กู้ยืมด้วย

4.2.2 ความสามารถในการชำระหนี้

เมื่อเรายอมรับว่าการศึกษาเป็นการลงทุนอีกแบบหนึ่ง ที่ผู้ลงทุนหรือผู้เรียนหวังผลที่จะได้รับรายได้และโอกาสด้านอื่นๆ ในสังคมที่เป็นผลตอบแทนจากการลงทุน จึงตัดสินใจเข้าศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นด้วยการกู้ยืมเงินจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาโดยต้องชำระคืนเมื่อสำเร็จการศึกษา ซึ่งผู้กู้ยืมได้ประเมินความคุ้มค่าและความเสี่ยงก่อนตัดสินใจที่จะกู้ยืมเงินกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาไว้เป็นที่เรียบร้อยแล้ว ตลอดจนความสามารถในการผ่อนชำระหนี้ดังกล่าวแล้ว นอกจากนั้นกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาซึ่งเป็นผู้ปล่อยเงินกู้ก็มีความเสี่ยงจากความไม่แน่นอนของผลตอบแทนจากการลงทุนด้านการศึกษา (Return to Education)⁹⁴ จากความไม่แน่นอนว่าผู้เรียนจะเรียนไปได้ถึงระดับใด อีกทั้งยังมีความเสี่ยงจากการไม่ชำระหนี้ของผู้เรียน ด้วยการให้กู้โดยไม่มีหลักประกันอีกด้วยเช่นกัน

จากรายงานของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาพบว่าในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา มีผู้กู้ที่ครบกำหนดชำระหนี้จำนวนมาก ดังตาราง 17

กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาเริ่มว่าตั้งแต่ปี 2542 ถึง ปี 2547 มีจำนวนผู้ครบกำหนดชำระหนี้ทั้งสิ้นจำนวน 1,453,856 ราย มีผู้มาชำระหนี้ทั้งหมด 1,021,967 ราย คิดเป็นร้อยละ 70.29 ซึ่งถือว่าผลการชำระหนี้อยู่ในเกณฑ์ที่ดี ถึงแม้ว่าจะลดลงเป็นร้อยละ 68.49 ในปี 2550⁹⁵ ซึ่งเป็นข้อมูลที่ตรงกับผลการสำรวจของธนาคารกรุงไทย ตารางที่ 17 ที่มีผู้มาชำระหนี้เฉลี่ยร้อยละ

⁹³ เกษร ชินเมธีพิทักษ์และคณะ. ความต้องการกู้เงินกองทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา : กรณีศึกษาจากมหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร. หน้า 4.

⁹⁴ วิโรจน์ ณ ระนอง. บทบาทของรัฐในด้านการศึกษา: โจทย์หลักและบทวิเคราะห์เชิงเศรษฐศาสตร์การเมือง [ออนไลน์]. 9 พฤศจิกายน 2550. แหล่งที่มา http://www.bangkokbiznews.com/2007/special/total_article/pdf/g2_viroj.pdf

⁹⁵ กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา, รายงานประจำปี กยศ. 2549(กรุงเทพมหานคร, 2550), หน้า 45.

ค่อนข้างต่ำในช่วงปี 2542 แต่เมื่อกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาได้ดำเนินการไถ่เก็ลก่อนส่งฟ้อง ทำให้มีผู้กู้ยืมติดต่อชำระหนี้สูงขึ้น ข้อมูลล่าสุด ณ เดือนมิถุนายน 2550 มีค่าเฉลี่ยที่ร้อยละ 59.2 ซึ่งถือว่าผลการชำระหนี้ของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาของประเทศไทย เมื่อเทียบกับผลการดำเนินโครงการเงินกู้เพื่อการศึกษาของต่างประเทศก็ยังคงพบว่าอัตราการชำระหนี้คืนของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาของประเทศไทยมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าหลายประเทศที่ได้ดำเนินโครงการลักษณะเดียวกันนี้

ตารางที่ 17 ร้อยละของผู้ที่ครบกำหนดชำระหนี้ที่มาติดต่อชำระหนี้ระหว่างปี 2542-2549

รุ่นปีที่ ครบ กำหนด	จำนวน ผู้ถึง กำหนด ชำระ	ปีที่มาติดต่อ								
		ก.ค. 2542	ก.ค. 2543	ก.ค. 2544	ก.ค. 2545	ก.ค. 2546	ก.ค. 2547	ก.ค. 2548	ก.ค. 2549	มิ.ย. 2550
2542	18,642	15.93	68.18	76.84	81.00	82.85	85.56	88.58	89.77	88.71
2543	66,499	-	38.92	74.83	76.80	79.15	79.87	82.66	87.79	87.52
2544	135,193	-	-	41.21	66.60	72.00	73.22	73.85	80.05	84.41
2545	206,903	-	-	-	40.30	61.01	66.21	67.28	68.36	76.18
2546	225,953	-	-	-	-	39.19	58.78	61.06	62.63	63.85
2547	245,736	-	-	-	-	-	41.13	62.94	65.31	66.83
2548	280,383	-	-	-	-	-	-	39.34	60.38	65.33
2549	274,547	-	-	-	-	-	-	-	45.89	66.96
เฉลี่ยผู้มาชำระทุก รุ่นในแต่ละปี		15.93	53.55	54.45	56.15	58.31	60.01	60.75	63.55	59.92

ที่มา : รายงานผลการจ่ายเงินและผลการชำระหนี้ กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (ปี 2545 – 2549) โดย บมจ. ธนาคารกรุงไทย

การไถ่เก็ลเพื่อสร้างความสมานฉันท์ระหว่างกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษากับผู้กู้ยืม เป็นแนวทางที่กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาได้ดำเนินการ ก่อนการเข้าสู่กระบวนการฟ้องร้องและดำเนินคดี ซึ่งเป็นวิธีที่จะช่วยลดความกังวล และค่าลดค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีให้กับผู้กู้ยืม และกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาได้ โดยผลของการดำเนินการพบว่าสามารถทำให้ผลการชำระหนี้เพิ่มขึ้นอยู่ในเกณฑ์ดี เช่นในปี 2542 ซึ่งเป็นปีแรกที่ได้ดำเนินการกับผู้ค้างชำระรุ่นแรก จำนวน 18,642 ราย หลังดำเนินการไถ่เก็ลมีจำนวนผู้มาชำระหนี้ถึง 16,537 ราย คิดเป็นร้อยละ

88.71 และในจำนวนผู้กู้ยืมที่ไม่มาชำระหนี้จำนวน 2,105 รายนี้ มีจำนวน 2 รายที่ขอผ่อนผัน และจำนวน 359 รายเสียชีวิต ซึ่งคงเหลือผู้ที่ไม่เคยติดต่อชำระหนี้จำนวน 1,744 ราย คิดเป็นร้อยละ 9.36 เท่านั้น ซึ่งการดำเนินการไกล่เกลี่ยเป็นการดำเนินการที่ได้ผลเกินความคาดหมาย ที่สามารถทำให้มีผู้กู้ยืมที่ค้างชำระหนี้มาชำระหนี้สูงขึ้นได้

ผลการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่ทำงานแล้ว พบว่ากลุ่มตัวอย่างทุกรายแจ้งว่าได้ชำระหนี้เงินกู้ยืมตามที่กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาส่งจดหมายแจ้ง มีผู้กู้เพียงรายเดียวเท่านั้น ที่ผ่อนชำระน้อยกว่าจำนวนที่ต้องชำระ ผลการสัมภาษณ์ดังนี้

ผู้ให้สัมภาษณ์คนหนึ่งเล่าว่า...

“จ่ายตามที่ได้รับแจ้งทางจดหมาย...ไม่อยากมีปัญหา เดี่ยวโดนฟ้อง ก็จ่ายๆ ไป ปีหนึ่งไม่มากเท่าไร ไม่ก็พินบาท จ่ายได้⁹⁶”

เช่นเดียวกับผู้ให้สัมภาษณ์คนอื่นๆ ที่มีงานทำ เช่นพนักงานธนาคารแห่งหนึ่ง ได้แจ้งว่าได้จ่ายเงินเพื่อชำระหนี้ทุกปี ซึ่งปีนี้เป็นปีที่ 3 แล้ว เนื่องจากเป็นจำนวนเงินไม่มาก ไม่กระทบกับค่าใช้จ่ายส่วนอื่นๆ นอกจากนั้นกลุ่มตัวอย่างที่สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล มหาวิทยาลัยเอกชน ที่ทำงานแล้วได้แจ้งว่าได้ชำระทุกงวดตามกำหนด

ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านหนึ่งเล่าว่า...

“ปีที่ผ่านมาชำระไม่ได้ตามจำนวนที่แจ้ง... มีแค่นั้น เพราะยังมีค่าใช้จ่ายอื่นๆ อีก”⁹⁷

ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์คนดังกล่าวเคยมีช่วงเวลาที่ว่างงานหลังจากสำเร็จการศึกษา ก่อนจะทำงานรับราชการซึ่งมีรายได้ไม่สูง อีกทั้งยังมีภาระค่าใช้จ่ายในส่วนของค่าเช่าบ้านพักและค่าดำรงชีพรวมทั้งค่าเดินทาง อีกทั้งยังส่งให้ทางบ้านอีก จึงทำให้ไม่มีความสามารถในการชำระหนี้ตามที่กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาแจ้ง

จากผลการศึกษาสรุปได้ว่ากลุ่มตัวอย่างที่สัมภาษณ์นั้นไม่มีผู้ใดแจ้งว่าไม่ชำระหนี้เลย ซึ่งโดยส่วนใหญ่แล้วเป็นผู้ที่มีงานทำ มีรายได้แน่นอน ทำให้ความสามารถในการชำระหนี้อยู่ในเกณฑ์ที่กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาเรียกเก็บ ส่วนใหญ่ก็ได้ให้ความเห็นแสดงแนวโน้มจิตสำนึกที่ดีต่อการชำระหนี้ เพื่อโอกาสทางการศึกษาของรุ่นน้องด้วยกันทั้งสิ้น แต่อย่างไรก็ตามอาจจะมีผู้ให้สัมภาษณ์บางรายไม่ได้แจ้งว่าตนเองไม่ได้ชำระหนี้ เนื่องจากเหตุผลบางประการที่ผู้วิจัยไม่

⁹⁶ สัมภาษณ์ เจ้าหน้าที่ธุรการ บริษัทเอกชนแห่งหนึ่ง, 6 สิงหาคม 2553.

⁹⁷ สัมภาษณ์ ผู้จัดการร้านสะดวกซื้อแห่งหนึ่ง, 6 สิงหาคม 2553.

สามารถตั้งคำถามให้กลุ่มตัวอย่างตอบด้วยความจริงได้ทั้งหมด แต่อย่างไรก็ตามความสามารถในการชำระหนี้ขึ้นอยู่กับความสามารถในการหารายได้ ถ้าความสามารถในการหารายได้สูงนั้น เท่ากับความสามารถในการชำระหนี้ย่อมสูงไปด้วย ซึ่งเป็นผลสะท้อนจากคุณภาพการศึกษาของสถาบันการศึกษาและสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาด้วย

ถึงแม้ว่าผลการชำระหนี้กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาของประเทศไทยจะมีอัตราที่สูงกว่าหลายประเทศที่ได้ดำเนินโครงการในลักษณะเดียวกัน แต่ยังมีผู้กู้ยืมบางส่วนไม่มาติดต่อเพื่อชำระหนี้ เนื่องจากไม่เข้าใจในเงื่อนไขในรายละเอียดของการกู้ยืมเงินจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา และผู้กู้มีรายได้น้อยแค่พอเลี้ยงตนเองและครอบครัว ไม่สามารถจัดสรรเงินเพื่อมาชำระหนี้ได้ ซึ่งผู้กู้ส่วนใหญ่มียอดเงินกู้เฉลี่ย 42,289 บาทต่อคน สำหรับผู้กู้ที่ศึกษาในสถาบันการศึกษาที่สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และ 180,504 บาทต่อคนสำหรับผู้กู้ที่ศึกษาในสถาบันการศึกษาที่สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นจำนวนเงินที่ไม่สูงมากเมื่อนำมาคำนวณด้วยตารางผ่อนชำระในเวลา 15 ปี เป็นปัญหาที่เกิดจากรายได้ของผู้กู้ไม่เพิ่มขึ้นตามระดับการศึกษา จึงทำให้เป็นหนี้สูงหลังสำเร็จการศึกษา ส่วนกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาที่ขาดเงินหมุนเวียนทำให้ต้องพึ่งพาการอุดหนุนจากรัฐบาลเรื่อยไป

-จากการศึกษาพบว่าลักษณะส่วนบุคคล(Borrower's Individual Characteristics) ของผู้กู้มีผลต่อการชำระหนี้ เช่น เพศชาย หรือผู้ที่ไม่จบการศึกษา มีสัดส่วนการไม่ชำระหนี้สูงพอๆ กับปัจจัยที่มาจากลักษณะภูมิหลังทางครอบครัว (Family Background) เช่น ผู้กู้ที่มีภาระต้องส่งเสียครอบครัวที่ยากจน และฐานะทางเศรษฐกิจ (Economic Status) หรือฐานะหลังจากผู้กู้สำเร็จการศึกษาแล้ว ซึ่งพบว่าผู้มีผลต่อการไม่ชำระหนี้ค่อนข้างชัดเจน กล่าวคือผู้กู้ยืมที่เคยว่างงาน ไม่มีรายได้หรือมีรายได้เฉลี่ยต่ำกว่า 5,000 บาท มีภาระทางครอบครัว จะไม่ชำระหนี้ เนื่องจากต้องอยู่ในภาวะขาดความสามารถในการผ่อนชำระหนี้จากรายได้ต่ำ อีกทั้งต้องจัดสรรเงินบางส่วนให้กับบิดา มารดา ซึ่งมีรายได้ต่ำ จึงทำให้ไม่ชำระหนี้หรือชำระหนี้เพียงบางส่วนเท่านั้น นอกจากนี้คุณลักษณะของผู้กู้ที่สำเร็จการศึกษายังสะท้อนลักษณะพิเศษบางอย่าง กล่าวคือผู้กู้ที่จบการศึกษาต้องเป็นคนที่มีความตั้งใจ มีความพยายาม และที่สำคัญมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตน ซึ่งลักษณะดังกล่าวเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญมากต่อการตัดสินใจชำระหนี้เงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา เนื่องจากการกู้ยืมเงินดังกล่าวเป็นการให้กู้ยืมเพื่อช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส รัฐจึงให้กู้โดยไม่ต้องมีหลักทรัพย์ค้ำประกัน เงินกูดังกล่าวเป็นเสมือนเงินให้เปล่า หรือผู้กู้ไม่มีต้นทุนของการไม่ชำระหนี้เงินกู้ ดังนั้นการชำระหนี้เงินกู้จึงขึ้นอยู่กับจริยธรรมหรือจิตสำนึกของผู้กู้เป็นหลัก ซึ่งเป็นปัจจัยที่

กำหนดความเต็มใจในการชำระคืน (Willingness to Repay) ของผู้กู้⁹⁸ เช่นผลการให้สัมภาษณ์ ดังนี้

ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านหนึ่งสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยี ปัจจุบันเป็นวิศวกร ของบริษัทเอกชนแห่งหนึ่ง เล่าว่า...

“ถือเป็นความรับผิดชอบ...ได้ขึ้นชื่อว่าเป็นบัณฑิต เดินมาถึงจุดนี้ได้ก็เพราะเงินกู้ยืมจาก กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ดังนั้นควรมีจิตสำนึกในการชำระหนี้ เพื่อให้คนอื่น ๆ ได้รับโอกาส เช่นเราได้รับด้วย”⁹⁹

นักศึกษาจากมหาวิทยาลัยเอกชน ที่สำเร็จการศึกษาจากคณะสัตวแพทย์ ปัจจุบันเป็นเจ้าของคลินิกรักษาสัตว์ ในจังหวัดกระบี่ เล่าว่า...

“เรียนจนจบได้ก็เพราะได้รับทุนจาก กยศ. เป็นค่าใช้จ่ายที่เยอะมาก จะนานเพียงใดยังงี้ ก็ต้องใช้ เพราะว่ารุ่นน้องคนอื่น ๆ ที่อยากเรียน อยากเป็นสัตวแพทย์อย่างเราจะได้เรียน ...ซึ่ง ยก ศ.ก็ทำให้ฝันของตนเองเป็นจริงได้..จะไม่ลืม ยกศ.คะ”¹⁰⁰

นอกจากนี้ผลของการดำเนินการทางกฎหมายต่อผู้กู้ที่ค้างชำระ ก็ส่งผลกระทบต่อทัศนคติ ชำระหนี้ของผู้กู้คนอื่น ๆ ด้วยเช่นกัน ซึ่งการดำเนินการที่ผ่านมาไม่ได้มีบทลงโทษที่รุนแรงต่อผู้กู้ที่ไม่ ชำระหนี้ ซึ่งโทษสูงสุดของการไม่ชำระหนี้เงินกู้คือการส่งฟ้องศาล แต่ที่ผ่านมาก็ได้ใช้วิธีการประนี ประนอม ด้วยการไกล่เกลี่ย เพื่อให้ผู้กู้ยอมชำระหนี้บางส่วนตามความสามารถแล้วแต่กรณี ที่ สามารถตกลงกันได้ จากความอ้อมชมนดังกล่าวนี้ทำให้หลายฝ่ายรวมทั้งผู้กู้ยืมที่ค้างชำระส่วนใหญ่ มองว่า กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาเป็นหน่วยงานอิสระ อยู่ภายใต้การกำกับของรัฐ ต้องรับ เงินงบประมาณจากรัฐเป็นประจำทุกปี การใช้มาตรการทางกฎหมายที่รุนแรงต่อผู้กู้ซึ่งเป็นประชาชน คนหนึ่งของประเทศ องค์กรดังกล่าวคงไม่ดำเนินการถึงขั้นนั้น เนื่องจากรัฐบาลจะถูกมองในภาพ ลบ เพราะงบประมาณส่วนนี้เป็นเงินภาษีของประชาชน การกู้ยืมของนักเรียนก็นำไปเพื่อการศึกษา ไม่ใช่拿去ทำธุรกิจค้ากำไร อีกทั้งความนิยมของรัฐบาลจะลดลงจากการดำเนินมาตรการที่รุนแรง

⁹⁸ เพชรสุดา อร่ามเสวีวงศ์, “การวิเคราะห์ปัญหาการชำระหนี้ของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา:กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต,”(วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิจัยการศึกษา คณะ เศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,2546),หน้า118-119.

⁹⁹ สัมภาษณ์ พนักงานบริษัทเอกชน, 19 พฤษภาคม 2553.

¹⁰⁰ สัมภาษณ์ เจ้าของกิจการโรงพยาบาลสัตว์, 12 สิงหาคม 2553.

กับผู้กู้ยืมที่ไม่ยอมชำระหนี้ จึงทำให้ผู้ที่ครบกำหนดชำระหนี้ไม่เห็นบทลงโทษที่รุนแรงต่อผู้ที่ไม่ชำระหนี้ ซึ่งจะมีผลต่อการตัดสินใจในการชำระหนี้ด้วยเช่นกัน

ปัจจัยที่มีผลต่อการชำระประกอบด้วย ลักษณะส่วนบุคคล(Borrower's Individual Characteristics) ลักษณะภูมิหลังทางครอบครัว (Family Background) ฐานะทางเศรษฐกิจ (Economic Status) ความเต็มใจในการชำระคืน (Willingness to Repay) ของผู้กู้แล้ว และบทลงโทษ (Penalty) ทางกฎหมาย ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ล้วนมีผลต่อการชำระหนี้ของผู้กู้ในลักษณะที่แตกต่างกัน ที่ส่งผลให้ผู้กู้บางรายเลือกจะไม่ชำระหนี้จนกว่าจะมีการฟ้องศาลจึงจะยอมจ่ายเพียงบางส่วน แต่อย่างไรก็ตามการชำระหนี้ก็ถือเป็นหน้าที่ของพลเมืองที่ดี เป็นหน้าที่ของผู้ที่ได้ขึ้นชื่อว่าเป็นบัณฑิต ซึ่งจะเป็นผู้นำของสังคมต่อไป จึงต้องทำตนให้เป็นตัวอย่างที่ดีให้กับสมาชิกคนอื่นในสังคมด้วย

4.2.3 การปรับสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของบัณฑิตกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา

การได้รับโอกาสทางการศึกษาของบุคคลสามารถนำไปสู่การสร้างโอกาสในด้านอื่นๆได้ เช่น โอกาสในการได้งานทำและมีรายได้เพิ่มขึ้น หรือการได้ผลตอบแทนในการเพิ่มความสามารถในเรียนรู้เพื่อพัฒนาการทำงาน การเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมและการเพิ่มความสามารถในการดูแลสมาชิกภายในครอบครัวที่เป็นผลตอบแทนทางสังคม¹⁰¹ นอกจากนั้นภาพรวมในระยะยาว สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้เรียนจะเปลี่ยนแปลงด้วย โดยมีหลักฐานยืนยันเชิงประจักษ์ว่าการได้รับโอกาสทางการศึกษาสูงขึ้นของพลเมืองในประเทศไทยในครึ่งศตวรรษที่ผ่านมา ทำให้ฐานะความเป็นอยู่ของคนไทยส่วนใหญ่หลุดพ้นจากความยากจนได้ มีเพียงร้อยละ 10 เท่านั้นที่ยังอยู่ในภาวะยากจน¹⁰² เนื่องจากเป็นกลุ่มที่ขาดโอกาสทางการศึกษา

ในหัวข้อนี้ ผู้วิจัยต้องการนำเสนอการเปลี่ยนแปลงสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้กู้ยืมเงินจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาหลังจากได้รับเงินกู้ยืมจากกองทุนแล้ว เพื่อให้สะดวกในการพิจารณาการเปลี่ยนสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ผู้วิจัยได้กำหนดคุณลักษณะที่แสดงว่าบุคคลมีการเปลี่ยนแปลงสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมไว้ 3 ประการ ทั้งที่สามารถ

¹⁰¹ กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา, รายงานประจำปี กยศ. 2549(กรุงเทพมหานคร, 2550), หน้า 168.

¹⁰² วิโรจน์ วัฒนธอง, บทบาทของรัฐในด้านการศึกษา: โจทย์หลักและบทวิเคราะห์เชิงเศรษฐศาสตร์การเมือง [ออนไลน์], 9 พฤศจิกายน 2550. แหล่งที่มา http://www.bangkokbiznews.com/2007/special/total_article/pdf/g2_viroj.pdf

รับรู้ได้ในปัจจุบันและอนาคต คือการได้เข้าศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นจากระดับการศึกษาเดิม การได้ทำงานกับบริษัทหรือหน่วยงานที่มั่นคงและมีรายได้มั่นคง และการได้รับความไว้วางใจจากบุคคลในสังคม โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) การได้เข้าศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นจากระดับการศึกษาเดิม ให้ถือบุคคลได้มีการปรับสภาพในปัจจุบัน โดยเฉพาะถ้าได้เข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยชั้นดีหรือ คณะ/สาขาที่ตลาดแรงงานมีความต้องการสูง ก็สามารถพยากรณ์ได้ว่าในอนาคตเมื่อสำเร็จการศึกษา จะมีโอกาสในการได้งานและมีรายได้ที่มั่นคงเช่นเดียวกับผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากสถาบัน หรือคณะ/สาขาเดียวกันนี้ การได้เข้าศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นจากระดับการศึกษาเดิมของบุคคลถือว่ามี การปรับสภาพทางเศรษฐกิจแล้ว เนื่องจากมีโอกาสได้งานที่มีรายได้สูงกว่าเดิม เมื่อเปรียบเทียบกับค่าจ้างจากระดับการศึกษาเดิม ซึ่งจะส่งผลต่อความมั่นคงของฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมได้

2) การได้ทำงานกับบริษัทหรือหน่วยงานที่มั่นคงและมีรายได้ ค่าจ้างที่แน่นอน ถือว่ามี การปรับสภาพ ไม่ว่าจะค่าจ้างที่ได้รับจะมากหรือน้อยก็ตาม เพราะเมื่อเปรียบเทียบค่าจ้างที่ผู้ กู้ได้รับ ระหว่างก่อนได้รับโอกาสทางการศึกษากับหลังได้รับโอกาสทางการศึกษา ถือว่าได้รับค่าจ้างสูง ขึ้นกว่าเดิม ถึงแม้ว่าค่าจ้างจะน้อยกว่าผู้ที่สำเร็จการศึกษาในระดับเดียวกันจากสถาบันการศึกษาอื่น ที่มีชื่อเสียงก็ตาม

3) การได้รับความไว้วางใจจากบุคคลในสังคม ถือว่าการได้รับความไว้วางใจจากชุมชนให้ เป็นผู้นำหรือเป็นที่ปรึกษา ตลาดจนการให้ความเคารพของบุคคลในชุมชน ถือว่าบุคคลได้มีการ ปรับสภาพจากการเพิ่มขึ้นของโอกาสทางการศึกษาด้วยเช่นกัน เพราะถือว่าเป็นสภาพ ใหม่ที่สังคมมอบให้

จากข้อกำหนดที่แสดงการปรับสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของบุคคลทั้ง 3 ประการ เป็นอีกแนวทางหนึ่งที่ผู้วิจัยได้ศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงของผู้ที่ ได้รับโอกาสทางการศึกษาเพิ่มขึ้น จากการกู้ยืมเงินกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ซึ่งในบางครั้งอาจจะไม่ได้แสดงออกในรูปของ การเปลี่ยนแปลงฐานะทางเศรษฐกิจที่วัดจากตัวเงินเพียงอย่างเดียว แต่โอกาสทางการศึกษาก็ อาจจะทำให้สังคมหรือชุมชนให้การยอมรับในฐานะผู้นำในด้านต่างๆ ซึ่งเป็นผลตอบแทนที่ไม่ได้ อยู่ในรูปที่สามารถวัดได้ด้วยค่าของเงิน จึงเป็นการพิจารณาด้านผลตอบแทนทางสังคมที่ผู้เรียน ได้รับเช่น การเปลี่ยนสภาพจากผู้ด้อยโอกาสในสังคมเป็นบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี แล้วได้รับความไว้วางใจจากบุคคลในสังคมให้เป็นผู้นำชุมชน ในโครงการต่างๆ หรือ การเป็นที่ปรึกษาแนะแนวความรู้วิชาการ ตลอดจนการเป็นผู้ดูแลพิทักษ์ผลประโยชน์โดยรวมของชุมชน เป็นต้น

นอกจากนั้นการได้รับโอกาสทางการศึกษาได้ทำให้เรียนได้ การเรียนรู้ในเนื้อหาตามหลักสูตรต่างๆ ที่สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ตลอดจนการพัฒนากระบวนการคิดวิเคราะห์ ซึ่งองค์ความรู้จะก่อให้เกิดประโยชน์ในการดูแลครอบครัวและสังคม ตลอดจนสามารถวางแผนการดำรงชีวิต และอบรมเลี้ยงดูบุตรหลานให้มีคุณภาพต่อไปได้¹⁰³

ผู้ให้สัมภาษณ์คนหนึ่งสำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยราชภัฏ ปัจจุบันประกอบอาชีพรับราชการครู เล่าว่า...

“ถึงแม้ว่าจะได้ผลตอบแทนที่เป็นเงินไม่มาก แต่จากความรู้ที่ได้รับจากการเรียน คิดว่าจะสามารถนำไปใช้ในการดูแลครอบครัว และชุมชนได้”¹⁰⁴

ผู้ให้สัมภาษณ์คนหนึ่ง จบการศึกษาจากมหาวิทยาลัยเอกชน ปัจจุบันอาศัยอยู่ในชุมชนแฟลตดินแดง เล่าว่า...

“ได้รับความไว้วางใจจากคนในชุมชนเป็นอย่างมาก หลังจากเรียนจบปริญญาตรี ผู้คนให้ความนับถือ มีเรื่องใดที่ไม่เข้าใจ หรือต้องการข้อมูลเพิ่มเติม จะเข้ามาปรึกษากับตนเองอยู่เสมอ... นอกจากนั้นยังได้รับเลือกให้เป็นผู้นำของชุมชน ของโครงการต่างๆ เพื่อปกป้องผลประโยชน์ของชุมชน เช่น การเฝ้าระวังเหตุการณ์ความไม่สงบ การจัดการขยะชุมชน¹⁰⁵”

การดำเนินการของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ในการเพิ่มโอกาสทางการศึกษา ให้กับกลุ่มผู้ด้อยโอกาส นับว่าเป็นการช่วยเพิ่มทุนมนุษย์ให้กับสังคมและประเทศชาติได้ในระยะยาว เนื่องจากผลตอบแทนจากการได้รับโอกาสทางการศึกษาของบุคคลนั้นไม่สามารถแสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงสถานภาพทางเศรษฐกิจได้ในเวลาอันรวดเร็ว เนื่องจากคนยากจนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายเมื่อได้รับโอกาสทางการศึกษาเพิ่มขึ้นแล้ว ก็ไม่สามารถสร้างความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจให้กับตนเองและครอบครัวได้ เพราะได้งานที่มีรายได้ต่ำหรือการว่างงาน อีกทั้งภาระทางครอบครัวซึ่งยากจนอยู่แล้ว ทำให้ผู้กู้ต้องจัดสรรเงินส่วนหนึ่งให้กับครอบครัว ในระยะแรกจึงไม่สามารถสร้างความมั่นคงด้านรายได้ให้กับตนเองและครอบครัวได้ แต่จากการได้รับโอกาสทางการศึกษาเพิ่มขึ้นได้ทำให้ผู้กู้บางรายได้รับการยอมรับจากสังคมหรือชุมชนให้ทำหน้าที่เป็นตัวแทนในด้านต่างๆ ซึ่งเป็นผลตอบแทนจากสังคมที่ผู้กู้ได้รับ การเปลี่ยนแปลงสถานภาพทางเศรษฐกิจ

¹⁰³ กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา, รายงานประจำปี กยศ. 2549(กรุงเทพมหานคร, 2550), หน้า 168-171 .

¹⁰⁴ สัมภาษณ์ อาจารย์พลศึกษา โรงเรียนประจำตำบล จ.สุรินทร์, 11 สิงหาคม 2553.

¹⁰⁵ สัมภาษณ์ เจ้าหน้าที่การตลาด ธนาคารกรุงเทพ, 1 มีนาคม 2553.

และสังคมอาจจะต้องใช้เวลายาวนาน การได้รับโอกาสศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษามหาวิทยาลัย เพื่อให้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีนั้นเป็นแค่ก้าวแรกของการมีโอกาสในการเปลี่ยน สถานภาพดังกล่าว แต่การแสวงหาความรู้ เพื่อสร้างความก้าวหน้าในอาชีพ ความรู้ในการทำธุรกิจ หรือการได้รับการสนับสนุนด้านอื่นๆ หลังสำเร็จการศึกษานั้นก็สำคัญไม่น้อยไปกว่าการสำเร็จ ปริญญาตรี และสิ่งหนึ่งที่เป็นตัวกำหนดรายได้ คือปัจจัยทางสังคมเศรษฐกิจ (socio-economic factor) เช่น ภูมิหลังของครอบครัว เพศ เชื้อชาติ เป็นต้น¹⁰⁶

ตราบไคที่การศึกษายังมีบทบาทเป็นเครื่องส่งสัญญาณให้กับตลาดแรงงานด้วยการแสดง คุณภาพคน การตัดสินใจเลือกคนเข้าทำงานของนายจ้างจากระดับการศึกษา ได้ทำให้เกิดความ ได้เปรียบกับผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าอย่างลูกคนรวยที่ถีบตัวขึ้นไปเรียนต่อปริญญาโท จึงเกิด การเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับการศึกษาระหว่างคนจนกับคนรวยที่ขยับจุดเปรียบเทียบ แต่ระยะห่างยังเท่าเดิม แล้วทำให้ผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่ามีโอกาสได้งานน้อยลง และยังคง ยากจนถึงแม้ว่าจะได้รับการศึกษาสูงขึ้นก็ตาม

ดังนั้นการใช้การศึกษามาเป็นเครื่องมือในการกระจายรายได้ของประเทศ และการ ถ่ายทอดคุณค่าทางสังคม ทำให้การศึกษายังคงเป็นเครื่องมือรักษาความแตกต่างของชนชั้น ระหว่างคนจนกับชนชั้นปกครอง (Elite) เพราะการขาดโอกาสทางการศึกษาที่เท่าเทียม (equal opportunity) ของคนจนยอมทำให้ขาดโอกาสในการก้าวขึ้นมาเป็นผู้นำในสังคมได้ เช่นผู้นำทาง การเมือง โดยเฉพาะในสังคมที่ใช้การศึกษามาเป็นใบเบิกทางในการหารายได้และการเลื่อนชั้นทาง สังคม¹⁰⁷ ซึ่งการมีกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาช่วยบรรเทาปัญหาได้บางส่วน แต่การแต่การ แข่งขันทางเศรษฐกิจแบบคนรวยได้เปรียบคนจน ระบบการศึกษาแบบใครแพ้คัดออก ได้ทำให้ ลูกหลานคนจนได้เรียนในโรงเรียนที่คุณภาพทางการศึกษาต่ำ ทำให้พวกเขาถูกคัดออกตั้งแต่ การศึกษาระดับประถมศึกษา จึงมีจำนวนคนจนเหลือน้อยที่สามารถมีโอกาสเข้าศึกษาต่อใน ระดับอุดมศึกษาได้ ส่วนใหญ่แล้วมักจะเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยเปิด มหาวิทยาลัยราชภัฏ และมหาวิทยาลัยราชชมงคล ที่มีระดับคุณภาพการศึกษาเฉลี่ยต่ำกว่ามหาวิทยาลัยดั้งเดิมของรัฐ เมื่อจบการศึกษามาก็มีหนี้ติดตัวมาด้วย จึงต้องทำงานใช้หนี้ โอกาสขยับฐานะเพื่อให้ใกล้เคียงกับ

¹⁰⁶ ดนัย สถิตธนาวุฒิ. อัตราผลตอบแทนของการลงทุนทางการศึกษาในวิทยาลัยเอกชน (ศึกษาเฉพาะกรณีของ มหาวิทยาลัยการค้า). วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521. ดนัย ธนาวุฒิ หน้า 5

¹⁰⁷ วิโรจน์ ณะรอง, บทบาทของรัฐในด้านการศึกษา: โจทย์หลักและบทวิเคราะห์เชิงเศรษฐศาสตร์การเมือง [ออนไลน์], 9 พฤศจิกายน 2550. แหล่งที่มา http://www.bangkokbiznews.com/2007/special/total_article/pdf/g2_viroj.pdf

คนรวยจึงเป็นไปได้ยาก มาตรการยกระดับการศึกษาที่จะช่วยให้การได้เรียนจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาหรือระดับอุดมศึกษาของลูกคนจนด้วยกองทุนเงินให้กู้ยืมรูปแบบต่างๆ จึงดูจะเป็นการสร้างหนี้สินจำนวนมหาศาลให้กับบัณฑิตเหล่านั้น ส่วนลูกคนรวยก็ถือตัวเองศึกษาต่อระดับปริญญาโทเป็นส่วนใหญ่¹⁰⁸ จึงทำให้ช่องว่างระหว่างคนจนและคนรวยที่เคยห่างกันจากความแตกต่างระหว่างการศึกษาในระดับปริญญาตรีกับมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นความห่างระหว่างการศึกษาระดับปริญญาตรีกับปริญญาโท ซึ่งเป็นความแตกต่างที่ห่างกันมากขึ้นอีกระดับ

แต่เหนือสิ่งอื่นใดการลงทุนด้านการศึกษาไม่ได้สูญเปล่า เพราะว่ายังคงมีผู้ส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าตนเองได้รับความรู้ จากโอกาสทางการศึกษาที่เพิ่มขึ้น ซึ่งความรู้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของกระบวนการคิด การวิเคราะห์ในการดำเนินชีวิตของตนเองและครอบครัว อีกทั้งการยังได้รับความไว้วางใจ และการให้การยอมรับจากบุคคลในสังคมและชุมชนให้ดำรงตำแหน่งผู้นำที่สำคัญ ซึ่งทำให้ตนเองได้รับการเคารพจากสมาชิกในชุมชน และเป็นตัวแทนชุมชนในการพิทักษ์ผลประโยชน์ของชุมชนจากโครงการต่างๆ ของรัฐด้วย

แต่การเปลี่ยนแปลงของฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของบุคคลจากการได้รับโอกาสทางการศึกษา เป็นการเปลี่ยนแปลงที่ต้องใช้เวลายาวนานจึงจะสังเกตเห็นการเปลี่ยนแปลง ซึ่งการเปลี่ยนแปลงที่เห็นได้ในเวลาอันสั้นคือ มีการเปลี่ยนแปลงระดับการศึกษาสูงขึ้นกว่าระดับการศึกษาเดิม และการได้รับค่าจ้างมากกว่าค่าจ้างเดิมที่เคยได้รับ ซึ่งผลของการเปลี่ยนแปลงในระยะสั้นนี้จะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมในระยะยาวได้ นอกจากนั้นบุคคลยังได้รับผลของการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม จากการได้รับความไว้วางใจจากคนในชุมชนให้ทำหน้าที่สำคัญเพื่อเป็นผู้นำชุมชนในด้านต่างๆ ด้วย แต่ผลของการดำเนินงานของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาในการเปลี่ยนแปลงสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของบุคคลยังถือว่าอยู่ในระดับต่ำ เนื่องจากผู้ส่วนใหญ่เข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาด้วยคุณภาพ ว่างานและมีรายได้ต่ำ ทำให้การเปลี่ยนสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมเปลี่ยนแปลงไม่มากเท่าที่ควร

¹⁰⁸ วิโรจน์ วัฒนธอง, บทบาทของรัฐในด้านการศึกษา: ใจหลักและบทวิเคราะห์เชิงเศรษฐศาสตร์การเมือง [ออนไลน์], 9 พฤศจิกายน 2550. แหล่งที่มา http://www.bangkokbiznews.com/2007/special/total_article/pdf/g2_viroj.pdf